

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

na dom dostavljen:		v upravnishvu prejemati:	
celo leto naprej K 24—	celo leto naprej K 22—		
pol leta 12—	pol leta 11—		
četrt leta 6—	četrt leta 5:50		
na mesec 2—	na mesec 1:90		

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Iskate vank dan zvečer izposoditi noderjo in praznike.

Iskate veljajo: peterostopna petlet vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pisarna naročila brez istodobne vposlatve naročnine se ne oziha.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 88.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:		za Nemčijo:	
celo leto skupaj naprej K 25—	celo leto naprej K 30—		
pol leta 13—	za Ameriko in vse druge dežele:		
četrt leta 6:50	celo leto naprej K 35—		
na mesec 2:30			

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.
Upravištvu (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 88.

Pred spomladanskim zasedanjem državnega zbora.

Dunaj, 27. februarja.

Uradni list je že priobčil cesarjevo lastnoročno pismo, s katerim se sklicuje državni zbor za prihodnji četrtletni predsedstvo. Zbornično predsedstvo je tudi že razglasilo dnevni red, iz katerega je razvideti vso nejasnost notranje-političnega položaja. Velike in dalekosežne predloge čakajo parlamentarne razprave, predloge, ki so deloma v neposredni zvezi z mednarodnim položajem monarhije in katerih nujnost se čim dalje glasneje poudarja: zvišanje rekrutnega kontingenta in pa bosanske železnice. Izgleda torej na prvi pogled precej čudno, da je predsedništvo postavilo na dnevni red kot edino točko razpravo o reformi hišnorazrednega in hišno najemniškega davka. Toda stvar stoji tako, da sta te dve mali davčni zadevi v trenutku edini nevtralni predlogi, ki se nahajata izven zapletenega omrežja politične taktike parlamentarnih strank. Poleg njih bi bilo postaviti morda še predlog o lokalnih železnicah; toda ta ima služiti vladi v posebne svrhe in tvori torej zaenkrat za zborničnega predsednika »nolli me tangere«.

Takozvane velike zadeve spomladanskega zasedanja, investični krediti, brambna novela in bosanske železnice, pa tvorijo žarišče parlamentarne situacije, zanje in proti njim se bo razvil boj, katerega rezultat postane morda odločilen za celi notranje-politični razvoj.

Vprašanje je to - le: Ali bodo češke stranke obnovile v parlamentu svojo ostro taktiko? Ali se bodo češki agrarci in radikalci zoperstavili »velikim predlogom« z obstrukcijo? In končno, kaj namerava vlada storiti v tem slučaju?

Dejanski stan je sledeči: Češki obstrukcionisti so razbili januarsko zasedanje državnega zbora v znamenju boja za restitucijo češke deželne ustave. Grof Strišk ni mogel ali ni maral ustreči njihovih zahtev, da razpiše na Češkem volitve ter skliče deželni zbor, ki bi bil izvolil novi deželni odbor ter s tem podl takozvano upravno komisijo. Ministrski predsednik se je skliceval na pravno pogajanje, katera je vlada baš takrat s predložitvijo novih elaboratov in pripomočkov inicijirala

ter je izražal prepričanje, da pride med Nemci in Čehi skoraj do principijalnega sporazuma, ki da bo zagotovil tudi delazmožnost deželnega zbora in povrnil Češki normalne politične prilike.

Razmere, ki so bile pred mesecem dni povod, da so šle češke radikalne stranke do skrajnosti, se medtem niso prav nič izboljšale, narobe, postale so še slabše. Ne le, da traja izjemno ustavno stanje na Češkem naprej, Nemci so povrhu na povsem frivolni način razbili pravno pogajanje, predno so se ta še pravzaprav pričela. Motivi, ki so bili meseca januarja za češke obstrukcioniste merodajni, so danes torej še silnejši. Češki agrarci in radikalci so napram svojim somišljenikom, napram celi češki javnosti tudi moralno obvezani, tako da si po preteku kratkih štirih tednov ne morejo na hitro poiskati in pripraviti morda kake nove taktične teorije in obrnit argumentacije. Ako torej nečjejo riskirati moralnega debakla, potem jim ne preostaja drugega, kakor da nadaljujejo tam, kjer so nehali: pri obstrukciji. Položaj pa se je zanje nesporno poslabšal. V januarju je šlo za proračunski provizorij in konflikt je ostal strogo v mejah političnih odnošajev med vlado in strankami. Tokrat gre za vojaške zadeve, za vprašanja obrambne sile države, na strani vlade stoji sama krona. V avstrijskem parlamentu se smatra kot nekak aksiom, da morajo biti vojaške zadeve »nevtralna stvar«, katero ne gre zaplesti med šahovske poteze parlamentarnih taktikov in politikov. Kdor je proti vojaškim predlogom, ta je proti kroni; zadenejo ga torej vse posledice takega konflikta, posledice, ki so baš za politične voditelje z ambicijami katastrofalne. Tako se v parlamentu vedno govori, navajajo se zgodovinski primeri in zlasti češki agrarci morajo vedno znova slišati: »Če upate v parlamentarizacijo vlade in če hočete biti te parlamentarizacije sami deležni, potem se ne bodele nespametno uprli predlogom, ki so potrebne za ojačenje državne obrambne sile.«

Drugi prihajajo zopet s proročnanji, da je obstrukcija proti vojaškim zadevam že vnaprej brez uspešna, ker ne bo zadela kabineta, temveč zopet le parlament. Ako preprečijo Čehi parlamentarno zvišanje rekrutnega kontingenta in pa rešitev bosanske predloge, potem pravi vlada, bo treba pač skrbeti za izven-

parlamentarno izvršitev teh dveh zadev.

Vlada ostane, razžene parlament ter zviša število rekrutov za eno leto s pomočjo § 14., s katerim si preskrbi tudi pooblastila za gradnjo bosanskih železnic . . .

Položaj je za obstrukcijo faktično neugoden, vendar pa nikakor ni tak, kakor smo ga zgoraj naslikali. Češke radikalne stranke dobro vedo, da se baš pri vojaških zadevah stoici ministrov najlažje podirajo. Krona ne želi konfliktov s parlamentom in merodajni faktorji vedo uvaževati škodo, ki bi jo trpel prestiž monarhije, ako bi si morala le - ta ojačiti svojo obrambo proti volji zakonitega zastopstva avstrijskih narodov. Zato smatrajo Čehi, da se Stürgkhova usoda nahaja že v njihovih rokah ter so prepričani, da pade kabinet v trenutku, ko oni izjavijo: mi Stürgkhu vojakov in strateških železnic ne damo, damo pa jih vsakemu drugemu kabinetu. Verjetno je, da se bo taktika čeških radikalnih strank gibal baš v tem pravcu — ali z uspehom, ali ne, o tem se more danes tem manje govoriti, ker delujejo silno vplivni faktorji, ki so v zvezi s krščansko - socialno stranko, v popolnoma drugi smeri: namreč za razpust državnega zbora.

Nikdo ne ve, kako močna je ta struja in baš raditega si češke stranke same ne morejo biti na jasnem, koliko uspeha jim obetajo njihovi načrti. Vsekakor stojimo pred jako zanimivim zasedanjem.

Kranjski deželni zbor.

(Nadaljevanje seje dne 27. februarja 1914. ob 4. popoldne.)

Proračunska debata.

Seja se je pričela ob 4. uri 20 minut.

Dež. glavar: Nadaljuje se debata o deželnem proračunu. Kot prvi protigovornik se je prijavil za besedo posl.

dr. Ivan Tavčar.

Visoka zbornica! Dobil sem nalogo od svojih somišljenikov, da dam izraza pomislekom, ki jih gojimo nasproti predloženemu proračunu.

Najprvo pa moram reagirati na besede gospoda poročevalca dr. Kreka, ki jih je izgovoril v dopoldanski seji in ki so bile v stvarnem oziru najmanj neumestne.

Dr. Krek je med drugim rekel, da se je l. 1908. vršila na Dunaju neka anketa, katere se je udeležil tudi zastopnik narodno-napredne stranke. Imena tega zastopnika sicer ni povedal, menim pa, da je imel v mislih takratnega deželnega odbornika viteza Petra Grassellija.

Iz izjave, ki jo je takrat podal vitez Grasselli na anketi, je citiral posamezne stavke in zatrdil, da je podal Grasselli obo izjavo kot zastopnik narodno-napredne stranke. Ta trditev je popolnoma iz trte izjave. Poudarjam izrecno, da je Grasselli podal ono izjavo v imenu celotnega takratnega deželnega odbora in da je bila ona izjava soglasno sklenjena v eni izmed sej deželnega odbora, kar se lahko razvidi iz sejnega zapisnika. (Posl. dr. Ravnihar: Torej tudi v imenu slovenske ljudske stranke!) Da, tudi dež. odbornik, pripadajoč S. L. S. je glasoval za ono izjavo!

Danes pa je nastopil dr. Krek in rekel, da je l. 1908. Grasselli govoril na Dunaju zgolj kot zastopnik narodno-napredne stranke.

Gospoda moja, takšen način polemike se meni zdi nedopusten, da ne rečem kaj hujšega. (Posl. dr. Triller: Skandal je to!) Nečem se pečati z rekrutacijami, to pa pravim, da se s proračunom prav površno postopa. Zato prosim g. dež. glavarja že danes, da bo v bodoče skrbel za to, da se bo proračunu posvetilo več pozornosti in pozornosti.

Prosim vas, kakšno postopanje pa je to: V zadnji seji je nam bil predložen proračun, danes pa se že nahaja v razpravi, dasi druge stranke razen S. L. S. niso imele niti časa, da bi mogle vsestransko in temeljito preštudirati obsežno proračunsko predlogo.

Vrhu tega pa se še govori, da je imela stranka večine deželni proračun že pred enim tednom v rokah in da je že pred osmimi dnevi v svojem klubu razpravljala o proračunu. (Posl. dr. Pegan: To ni res!) Ne morem vedeti, ali je res ali ne, pravim pa, da se je tako govorilo.

Če je ono res, potem pravim, da je tako postopanje nepravilno.

Tu v tej zbornici smo vsi poslanci enaki in ne poznamo poslancev ne prvega, ne drugega razreda. (Posl. Jarc nekaj kriči.) Na bevskanje g. poslanca Jarca ne bom reagiral, naglašam pa, da govorim kot zastopnik ljubljanskega mesta in da imam kot

tak pravico tudi v tej zbornici odkrito povedati svoje mnenje.

Razmere v zbornici. — Zaničujete nas lahko, zapostavljati pa se ne damo!

Jaz pravim, da v zbornici ne vladajo zdrave razmere. Zgodi se le to, kar hoče S. L. S. in kar ta ukazuje. G. dež. glavar postopa tu po geslu: Sic volo, sic jubeo.

Konstatujem, da v tej zbornici poslanci napredne stranke nimamo tiste svobode, ki jo uživajo poslanci večine. Pri vsaki priliki smo izpostavljeni najgršim osebnim napadom, ne da bi nas ščitil pred temi napadi tako, kakor bi bilo prav, g. dež. glavar. (Hrup med klerikalci. Dež. glavar zveni.) Jaz pravim: Pravico imate, da nas napadate, kakor hočete, lahko nas napadate, kakor je vam drago, toda iz ravnotežja nas ne boste spravili, ker nas puščajo ti osebni napadi povsem hladne. (Dr. Pegan: Včasih pa vas ti napadi le jeze!) Posebno veselje imate, da proglašate našo stranko kot brezpomembno kliko, ki nima nobene življenske moči. Toda krepi nastopi naše stranke dokazujejo, da se prav zelo motite. Se vedno smo tu, čeprav ste nas že tolikokrat polagali v grob (Dr. Pegan: Še nikoli!) in če prav ste nam pravkar uničili dva mandata, ki pa bosta tudi vstala iz groba, o čemer sem trdno prepričan!

Pri vsaki priliki izjavljate, da nas naprednjake globoko zaničujete. Nečem vam kratiti in omejevati tega zaničevanja, to pa poudarjam, da nas lahko zaničujete kolikor hočete, ne smete pa nas v gospodarskem oziru zapostavljati, ker se zapostavljati ne damo. (Napredni poslanci ploskajo.)

Vsi plačujemo davke in deželne doklade, zato moramo biti tudi vsi v enaki meri deležni deželnih dobrot. To je naša pravica, ki si je ne damo kratiti in ki jo bomo vedno zahtevali in naj divjajo v tej zbornici še takšni viharji. (Napredni poslanci ploskajo.)

Pustite kmeta v miru . . .

Pri tej priložnosti se spominjam besed posl. Drobniča, katerega kakor vsakega drugega visoko spoštujem, ki jih je izrekel takrat, ko je nas zabaval s čitanjem debelih bukev.

Takrat je izrekel prijatelj Drobnič željo, naj bi naprednjaki njegovi stranki prepustili kmeta, da ga zvečiča po svojem okusu. G. Drobnič mi

LISTEK.

Moje življenje.

VIII.

Najlepša podoba mojih mladih sanj je bila Ljubljana. Vse se je razmahnilo, vse naširoko razmeknilo v prsni, kadar sem pomislil nanjo. Niso mi veliko pripovedovali o nji; sam sem si bil ustanovil podobo, ki je bila sijajna brez primere. Bral sem pač tudi o cesarskem Dunaju in o drugih velikih mestih, še bolj dalekih in tujih, ki so se solnčila tam nekje v praznini, onkraj svetla. Ali to so bile zgolj pravljice, pač lepe, toda izmišljene in mnogo bolj neverjetne, kakor prigode in junštva Petra Klepca. Kolikor je bilo lepote v meni, kolikor svetlobe, z vso sem bil ovenčal in obzaril Ljubljano.

In Ljubljana je v resnici bila, je živela, še prav blizu. Ob jasnih dneh sem videl njen mili, topli odsvit že z vrha Svete Trojice. Mesto samo je zakrivil očem temni hrib nad Logom, občutilo pa ga je srce v ljubezni in koprnjenju.

Nekoč, na svetega Alojzija dan, je bila šolska slovesnost pri Sveti

Trojici. Poglavitni del slovesnosti so nam bili štrklji in češnje; vse drugo, maša, petje in pusti govori, nam je bilo le v nadlego. Učitelj mi je bil napisal dolgo pesem na čast Mariji Tereziji; pesem se mi je zdelala na vso moč priskutna, ali naučiti sem se jo moral. Postavili so me bili na visoki zid kraj cerkve. Poletno solnce mi je bodlo s tisočermi razbeljenimi bučkami v oči; videl nisem ničesar drugega, nego eno samo silno, vesoljno svetlobo, ki je lila v mogočnih valovih od ljubljanske strani. Misli nisem na pesem; ne slišal, ne razumel nisem nobene tistih suhih, čudno smolastih besed, ki so prihajale čisto ponevedoma iz grla preko vročih usten. Edina moja misel je bila Ljubljana. Iz svetlobe se je vzdigala v vsem svojem čeznaturnem blešku. In sebe samega sem videl tam, v življenju polnem čiste lepote, same dobrote, ljubezni in sreče; ne več, nikoli več v tem hudem življenju, ki se v samotni preliva iz bridkosti v bridkost.

Vzdramil me je moj lastni molk; moj glas mi je bil kakor tenka bela nit med Ljubljano in menoj, ki se je nenadoma pretrgala; ozrl sem se preplašen po ljudeh, ki so stali v črnih gruclah tam spodaj ter tleskali ob dlani. Neka gospa, ki je

bila napol skrita pod širokim rdečim slamnikom, dežniku podobnim, je rekla na glas:

»Tega pa dajmo v Ljubljano!«

Nekdo me je prijel od zadaj krog pasu ter me je postavil na tla. Poznal nisem nikogar več. Od tistega trenutka se je vse in za vselej zaokrenilo v meni; oni, ki je bil poprej, se je raztopil v nič; namestu njega je živel, govoril in sanjal vse kdo drugi, ki mu še zdaleč ni bil podoben, še v lice ne; modrejši je bil in močnejši, ali vesel ni bil.

Hrepenenje mi je zagrenilo srce, napolnilo ga je z zlaganim bogastvom, s cekini, ki so bdečim očem velo listje. Zamrzelo mi je življenje, kakor je bilo; nikogar več nisem maral, ne mater, ne očeta, ne bratov in sester; oduren sem bil in hudoben, studil sem se sam svoji podobi, kakor da bi se neprestano gledal v ogledalu. Najbolj zagnusila pa se mi je šola; zeblo me je v tisti veliki, beli izbi, zeblo pod belim, sladkotnim obrazom učiteljevim, ki je predel svoje cukrene besede, kakor priliznjen maček. Rekli so, da sem bolan. Zares so me položili v posteljo in tam sem ležal teden dni ali koliko, ne vem. Ko sem se nekega večera vzbudil, je stala ob postelji stara mati in je držala v roki prižgano

svečo, tisto pisano, v klopčič zvito, kakor jih prodajajo po božjih potih. Prišla je mati, zajokala je naglas, udarila staro mater po roki, da je padla sveča na tla ter ugasnila.

»Kaj bi rad?« me je vprašala.

»V Ljubljano bi rad!« sem rekel in sem zaspal. Ko je zjutraj belo solnce posijalo v izbo, sem bil zdrav. Neznana sladkost se mi je prelivala po telesu; čisto sam in nasrkvaj sem vedel, da se je bila moja duša, ki so ji odprte ceste na vse strani do kraja sveta, samovoljno preselila v Ljubljano in da je tam živela svoje posebno življenje, ki temu ubogemu telesu še ni bilo dodeljeno.

Jesen tistega leta, na vernih duš dan, smo se napotili po »prešče«. »Prešče« so okrogli, koruzni hlebčki, ki jih pečejo kmetje otrokom, da z dobrim delom olajšajo trpljenje dušam v vicah. Naprtli smo si malhe preko rame ter se napravili zgodaj na pot. Ko smo bili na cesarski cesti, že daleč zunaj Vrhnike, se je nebo spustilo globoko na mäh in na hribe in pričelo je tiho rositi. Rumene luže so se nabirale na poti, zrak je bil poln vlage in plesnobe, na srca je legla mrka utrujenost; molčali smo. Ne vem, kako dolgo smo romali; hiše ni bilo že zdavnaj več nobene in ko sem se ozrl po samotni, sem spoznal

strahoma, da smo bili zašli v nepoznane kraje. Še smo šli dalje, šli, dokler nismo omahnili od čuda, od veselja in groze.

Pred nami na obzorju se je belila Ljubljana in nad Ljubljano je sijalo solnce. Kakor visoko vspet iznad močvirja, povišan v sam nebeski sijaj, je bil tam svet. Strmeli smo zamaknjeni v luč, ki ni bila zemeljska, ni bila naša. Bose noge so se nam udiale v blato, tresli smo se od mraza, težko smo nosili polne malhe; ali v srcu je bila misel:

»V Ljubljano, naravnost v to luč, za zmirom!«

In odgovorila je druga misel, grenka in temna:

»Kako bi v to lepoto, mi iz močvirja! Kam bi, zasopli in blatni, potni berači!«

Ko smo se vračali, nam je bilo vsem na jok; ne spogledali se nismo, ne izpregovorili besede.

Napol v sanjah sem takrat občutil, kar sem kasneje, v tridih dneh, prepozno spoznal: vso neizprosno, brezobzirno nasilje hrepenenja, ki vzdigne človeka zategadelj, da ga zviška trešči ob tla, ko je bil iztegnil roko, da poseže po zvezdi.

Ivan Cankar.

ne bo štel v zlo, ako označim to njegovo željo ne samo za neumestno, marveč tudi za neizpolnjivo. G. Drobnič, ako preštudirate deželni proračun in ako malo razmislite, boste pač prišli do prepričanja, da bi naša dežela pač zelo, zelo težko gospodarila, ako bi ne bilo Ljubljane ter ostalih mest in trgov. (Priljubljenost med naprednimi poslanci.) ki plačujejo pretežno večino deželnih davščin.

Iz proračuna samega je jasno razvidno, da bi ne mogli tako gospodari in tako skrbeti za kmeta, ako bi ne bilo Ljubljane in ostalih mest. Takšen je položaj moj dragi g. Drobnič!

O proračunu.

Sedaj prehajam k proračunu. Proračun izkazuje ogromen primanjulj. Prijatelj Dimnik sicer pravi: Svet gre pač naprej! (Veselost), fakt pa je, da je deficit poltretji milijon. Originalnega ni prav nič, če se je postavila ta zbornica na stališče, da povzra že obstoječe dolgove. Pravim, da je to najnavadnejše sredstvo. Oklenili ste se povziranja obstoječih dolgov, pri tem pa gospoda moja ste zašli na pota, ki niso brez nevarnosti.

Ostati hočem pri stvari. Pravim: Vi ste pri nakladah vpeljali v resnici diferenciranje.

To pa je stvar, ki je pravična samo takrat, če so po tem diferenciranju zadeti tisti sloji, ki so najbogatejši. Tisti, ki ima več, naj plača tudi več, edino to je upravičeno. Vi pa ste vpeljali diferenciranje, ki je

v škodo najrevnejšim.

(Posl. Dimnik ugovarja.) G. poslanec Dimnik, saj lahko govorite za meno, vaše osebe prav nič ne žalim.

Povišali ste užitniški davek za 105%. Tako povišanje pa mora v vsakem človeku vzbuditi velike pomisleke. Gospoda moja, do sedaj je znašal užitniški davek 40% in ta se poviša sedaj na 145%. S tem povišanjem bo zadet v našem narodu v prvi vrsti na kmetih kočar, po mestih pa delavec, oba, ki nimata velikih dohodkov.

Živo se spominjam še poročevalca, ki nam je enkrat pel žalostno pesem, kako grozno je, da nam toliko davka pokrije ravno žganje. Konstatiram pa, da imate v sedanjem proračunu navedenih 1.800.000 K kot dohodek iz žganja, torej zalaga skoro 1/4 vsega deželnega proračuna davek na žganje. To je v resnici nekaj groznega.

Kdor pije žganje, in to mi bo tudi g. Dermastija pripoznal, da ta navadno ni profesor, marveč navaden revež, ki si hoče svoje skrbi utopiti v žganju. Če je potem eden izmed teh, ki pije žganje, nemoralen, ni treba, da bi bil nemoralen tudi drugi.

Faktum pa je, da krije žganje 1/4 vseh deželnih stroškov.

Sedaj pa pravite: Povišajmo užitnino za 105%. Gospoda moja, kakšne posledice pa bo to imelo? Edino to vemo z vso gotovostjo, da se bo vino absolutno podražilo. In kaj je naravna posledica tega podražila? Nekateri sloji, ki so mogli do danes še piti vino, bodo posegli po žganju. To so pomisleki, ki jih imam proti načrtu. Jaz za svojo osebo se bojim, da bo sklep, ki ga boste storili danes, nekaj

monument za povišanje žganjepitja v deželi in grobni spomenik za vašo »sveto vojsko«.

(Dr. Zajec ugovarja.) Pustite me, g. dr. Zajec, vaša logika se mi zdi včasih čudna.

In še nečesa se bojim. Vi se boste sicer norčevali kakor je vaša navada, ker ne pustite, da bi v miru govoril. Vi povišujete užitnino na vino in poročevalec je pravil, da imajo take povišane doklade tudi druge dežele. Mogoče, jaz pa na take slučaje nič ne dam. Če se sosedu slabo godi, ni treba, da bi se tudi nam slabo godilo. Bojim se pa, da bo to povišanje slabo vplivalo na produkcijo vina na Dolenjskem. Poslanec g. dr. Krek je rekel, da imajo v Dalmaciji, na Goriškem, v Istri veliko naklado na vino. Vseh teh vin pa se več spiže zunaj, kakor doma. Tudi z rebulo je tako. Samo naš dolenjski cviček je žalostna izjema, če je to g. Dermastija všeč ali ne. O našem dolenjskem vinu morate priznati, da se skoro vse konsumira v deželi in silno malo se ga izvažja. Glavni odjemalec tega vina je Ljubljana, potem pridejo naša mesta in trgi in Gorenjsko. To povišanje pa bo slabo vplivalo ravno zato, ker producenti svojega pridelka ne bodo mogli razpečati. Konsum na Kranjskem pa se bo izdatno zmanjšal. Ponašljam še enkrat, da se ena tretjina vsega dolenjskega vina konsumira v Ljubljani.

Gospoda moja, to so splošni pomisleki. Ne morem vam pa prikriti svojega prepričanja, da je bila ta

povišana naklada več ali manj sprejeta od deželnega odbora zato, ker je bilo vsakemu jasno, da

bo v prvi vrsti zadeta Ljubljana, potem pa mesta in trga, v najmanjši meri pa kmetiče občine.

Z vašega stališča se vam to zdi prav. Brez dvoma je tudi, da boste u sklenili že iz nasprotstva proti Ljubljani, saj ni vsaj meni nič znanega, da bi Ljubljani kaj hoteli dati. Pravične se mi zde poročevalčeve besede, da naj oni plačuje naklade, ki kaj dobi od dežele, jaz pa ne vidim v tej nakladi nobene upravičenosti, ker Ljubljana od dežele ničesar ne dobi. (Klic: Regulacija Ljubljane!) Župan: Regulacija Ljubljane je največje breme za Ljubljano in se ne vrši za Ljubljano, marveč za okolico! (Hrup: Dež. glavar zvonil.)

Sedaj pa pogledajmo, kakšen uspeh bo imelo to povišanje za Ljubljano! Vsak mi bo pritrdil, da se draginja s tem povišanjem naklad absolutno poviša. Jaz sem si dal napraviti izkaze, na katere se zanesem, ne da bi hotel reči, da morajo biti pod vsakim pogojem za bodoče merodajni.

Po tem izkazu se zviša užitnina pri vinu, ki je znašala doslej 2 K 54 v na 11 K 06 v. Vzemimo eno dobro leto in eno slabo. Leto 1910. je bilo dobro leto, takrat je znašala državna naklada 320.554 K, mestna 164.315 K in deželna 106.851 K. Če bi se bila pobirala v tem letu taka deželna naklada, kakor jo mislite sedaj uvesti, bi znašala deželna naklada, ki bi jo plačala Ljubljana

464.804 K.

Nekoliko čuta za pravico pa mora vendar imeti vsak. Ljubljansko mesto naj bi torej pobiralo za deželo več naklade, kakor samo za sebe in za državo skupaj. To se mi zdi popolnoma neutemeljeno. Poleg tega naj dela mesto to še brezplačno, naj da na razpolago svoje osebe. Vsaj za nekaj uradnikov bi nam morali povrniti, če imate kaj krščanskega občutka za pravico.

Leto 1913. je bilo slabo leto. Takrat je nabrala Ljubljana te državne užitnine 239.600 K, deželne naklade pa 79.665 K. Če bi se bila nabirala takrat taka deželna naklada, kakor jo hočete sedaj vpeljati, bi znašala

346.558 K.

Na vsak način pa trdim, da bo Ljubljana plačevala na leto najmanj 300.000 K.

Ljubljana pa bo zadeta še na drugi strani. Jasno je, da bo užitnina padla nekaj let. In kaj bo posledica. Plačevati bo morala Ljubljana za užitnino najemščine 275.000 K, pa niti te vsote ne bo dobila nazaj.

Ljubljana bo na vsak način hudo prizadeta in zato je upravičeno, da ugovarjam kot ljubljanski župan proti temu, da bi se

Ljubljana masakrirala.

Za mene ta stvar, monsijor Lampe ni nič humoristična.

Vaše početje pa je podobno naravnost viharju, ki podira drevesa in odkriva strehe. Za Ljubljano so predpisani davki, kakor zemljiški davek, hišnjenajeminski davek, občni pridobinski davek, ki donajajo sedaj pri 40% dokladah 560.025 K, pri povišanju na 55%, oziroma 75% pa bi znašal ta donesek

880.474 K.

Tako bo morala Ljubljana tudi tu več plačati. Po vašem proračunu pa bi plačala Ljubljana v letu 1914. celih 600.000—700.000 K davka več kakor danes.

En sam vaš sklep bo stal Ljubljancem toliko kakor polovica proračuna in izdatkov ljubljanskega mesta samega.

Če to ni kruto, ne vem kaj bi bilo grozno.

Vprašam pa, kako je sodelovala pri tem naša deželna vlada? Vi hočete, da bi župan ljubljanski delal čudeže, pa se ne zavedate, da mu delate sami največje težkoče. Če naložite našemu meščanstvu kar 1.600.000 davkov, potem ni prav nič čudnega, če meščanstvo peša. Pokazalo pa se bo tudi, da bodo hišni posestniki povišali stanarino in vsled tega se bo povišal ob enem tudi državni davek.

Pri takih klavernih razmerah pa hočete poleg tega še, da se

Šiška

priklopi Ljubljani. Vprašam, ali je vlada sodelovala pri tem načrtu? Naš finančni ministri pravi da ne, jaz pa pravim, da si ne morem misliti, da bi bil pripustil deželni glavar tak eksperiment, ne da bi se bil posvetoval z vlado.

Vsa ta predloga znači nekaj takega, kar se v kulturni državi ne da upravičiti. To je nekaj nečloveško krutega. Če izgubite tudi vsak občutek za pravico bi tako daleč ne smeli iti.

Apeliram na zastopnika deželne vlade, da naj pomaga, če more, in da

naj ne trpi, da nas dovesti saditi. Stori bo pravično delo. Tako povišanje davka je nekaj nezasiščenega v kulturni državi.

Monsijor Lampe pravi, da na kant ne bo nobeden prišel. Gospoda moja, obžalujem, da dela poklicani finančni poročevalci s takimi argumenti. Tak argument za nas nič ne velja.

Proračun ima vendar namen, napolniti deželne blagajne in če ljudje ne bodo več pili, je ves proračun na tleh. Vaš proračun temelji na tem, da se mora v deželi čim največ piti in vi mislite, da davčno gospodarstvo ne bo nikogar zadržalo od pitja. Spominjam vas pa, da so bili eden glavnih vzrokov francoske revolucije brezvestni zakoni.

Nočem nobenih rekriminacij. Kar se je zgodilo, se je zgodilo. Faktum pa je, odkar ste na krmilu, ste živeli dosti čez moči dežele. Prepričan sem, da ste bili nekako navdušeni in da ste mislili, da boljše razume gospodarstvo, kakor vsak drugi. Znan vam je pač poskus, ki ga je storila pred kmalu dvema stoletjema kompanija Law in ki je končal s tako grozoto, da je prišlo nešteto ljudi na beraško palico. Veste tudi kako se je godilo škotski ekspediciji v Dairiji, kateri je sledilo 3000 navdušenih ljudi, od njih pa je moralo tam 1000 gladu umreti. Dežela kranjska pa ni taka, da bi mogla čez noč razcveteti. Spominjate se le, da sem bil jaz tisti, ki je dvignil v občinskem svetu glas, da mora Ljubljana še en čas živeti kot dolga vas. Ljubljani ni hotela in pokazale so se posledice. Vi pa ste po mojih mislih prehitro in preveliko naenkrat sprožili, zato je edina rešitev, da sprežete ob pravem času.

Kraška zemlja ne bo nikdar paradiz, in jaz mislim, da tako ne bo šlo naprej. Edina rešitev je, da sprežete v svojem gospodarstvu. Na en ali drug način se morajo izdatki reducirati v razmerju z deželnimi močmi, sicer boste morali delati naprej dolgove. Studenec povišanja naklad pa bo tudi usahnil, ker ne more ostati vedno. Enkrat bo konec.

Še nekaj, toda prosim vas, da niste preveč nervozni. Ena stvar je, ki je deželni upravi škodljiva. To je, da večina deželnega zbora misli, da je za vse življenje večina v tej zbornici in da je za večno petrificirana. Tudi in pri vsaki upravi napačno. Vodilni zakon je povsod tak, da je mogoča tudi pri večini izprememba, da ne ostane cela stvar za neskončno dobo v istih rokah. Volilni zakon mora dati priliko, da se večina izpremeni. Tudi na Kranjskem tako petrificiranje ni dobro. Če nas ne bo tu, pridejo drugi, sami pa ne boste nikdar. Treba bo volilno pravico tako preustrojiti, da bo mogoče, da pride prava večina do veljave. (Dr. Lampe zasmehuje proporcionalni sistem.) Monsijor Lampe, to je bagateliziranje, ki si ga ne damo nuditi. (Klici: Skandal!) Vi nimate pojma o pravih nalogah večine! (Deželni glavar zvonil.) Če hočete imeti zdravo gospodarstvo, morate uvesti pravično volilno reformo, kakršno je imel v mislih tudi moj prijatelj poslanec Gangl.

Vi pravite, da je bil Tavčar na Dunaju proti splošni volilni pravici. To je res, pa bil sem zopet zato, ker smo vsi vedeli, da nam vzame taka volilna pravica skoraj vse mandate. Proporcionalni sistem pa je najpravičnejši in bo moral prodreti.

Poslanec grof Barbo se je postavil zadnjič, ko smo govorili, da se uvede proporcija, oblastno na stališče »Niemals«. Jaz pa sem prepričan, če bi bil dobil v sebi malo srca in tudi če bi malo srca poiskal zastopnik vlade ekscelenca Schwarz, da bi vaša večina ne bila za to.

Če pa bodo enkrat dosegli razmere tako lice, da bo javna potreba zahtevala splošno in enako volilno pravico na podlagi proporcije, je ne bo preprečil niti grof Barbo, če si tudi dene na glavo jekleno čelado in opase jekleni oklep svojih preslavnih pradedov.

Poročevalec je v svojih končnih izvajanjih rekel: »Proračun je dober«, jaz pa vam pravim, da je edina resnica, pa obrnimo kakor hočemo, da bomo tepeni vsi, ki smo v deželi. Govoril je nato poslanec dr. Eger, ki kritizira sestavo proračuna, ne najde nikjer izkaza o premoženju ter izraža, da žele Nemci primerne detaljanje in razjasnitev. Želi, da pridejo tudi Nemci v šolo za streljanje v bolnišnici in zopetno otvoritev šole v Dragi pri Kočevju. Sedaj je prišel čas, da je treba plačevati dolgove. Glede zvišanja naklade je nasprotnik vsake diferenciacije ker se mu zdi, da se izigrava stan proti stanu. Razen tega pa bodo delniške družbe tudi prestavile svoj sedež izven Ljubljane. Predlaga splošno zvišanje za 10%, kar bi pomenilo pri 4.000.000 vsoto 400.000, dočim bi znašalo povišanje v smislu predloga 820.000 K. Kar va se tiče šolskega

zakona, je prepričan, da ne bo nikdar sankcioniran.

K besedi se oglasi nato poslanec g. dr. Ravnihar, ki se uvodoma v osebni stvari obrača do dr. Lampe zaradi nekaterih opazk koncem izvajanja poročevalca, ko je drugim očital laži. Dr. Lampe ugovarja. Drugi klerikalni poslanci kriče. Poslanec dr. Ravnihar nadaljuje še en stavek, ki ga pa v kriku ni mogoče razumeti. Kljub temu ga pokliče deželni glavar k redu. Istotako poslanca Ribnikarja. Poslanec Ravnihar: V tem tonu se je zadnjič govorilo. Deželni glavar: Vzemam vam besedo.

Nato govori poslanec Jarc. Že uvodoma se zaganja v narodno-napredno stranko ter imenuje njene pristaše liberalce. Ker mu zakliče poslanec g. dr. Triller, da v tej zbornici ni liberalcev, ne klerikalcev, pokliče deželni glavar poslanca g. dr. Trillerja k redu. Poslanec Jarc polemizira proti govoru poslancu župana dr. Tavčarja. Prizna, da je klerikalna stranka imela proračun predno je bil razdeljen splošno med poslance. Zahteva, od župana, da da dr. Kreku zadostjenje.

Dr. Tavčar: Pod enim pogojem, ki sem ga povedal.

Končno se poslanec Jarc zaganja v poslanca g. dr. Ravniharja, ker je prevzel odgovorno uredništvo »Slovenskega Naroda«.

Poslanec g. dr. Ravnihar živahno ugovarja proti žaljivemu načinu izvajanja poslancu Jarca. Dež. glavar zvonil. Poslanec g. dr. Novak: Zahtevam po poslovniku, da pokličete poslanca Jarca k redu. Dež. glavar zvonil naprej. Poslanec g. dr. Novak vztraja pri svoji zahtevi, zaradi česar ga deželni glavar pokliče dvakrat k redu. Istotako tudi posl. g. Ribnikarja. Poslanec Jarc končno nadaljuje. Na galeriji se oglasi Štefe. Deželni glavar posvari galerijo.

Govor poslanca grofa Barbota.

Deželni glavar: Besedo ima grof Barbo kot kontragovornik.

Grof Barbo: Izjavljam, da bo naša stranka glasovala za najete novega posojila. Kar se tiče primanjuljev v prejšnjih proračunih, lahko sedaj, ko je stvar, za katero je šlo, rešena, odkrijem, da smo v preteklih letih stremili za tem, da izkažemo o deželnem proračunu čim največji deficit. Hoteli smo finančno stanje naslikati v temnejši luči, kakor je bilo v resnici, to pa zategadelj, da dobimo pri sanaciji deželnih financ čim največ državnih prispevkov.

Govornik je poudarjal, da se je za Kočevje mnogo storilo in da je v okrilju deželnega odbora opazati mnogo naklonjenosti nasproti težnjam kočevskega prebivalstva. Nato je hvalil deželno uradništvo, ki je res na svojem mestu in ki se res zaveda, da služi ne eni stranki, marveč da mora biti na uslugo vsem prebivalstvu. (Poslanec dr. Triller: Tako je prav!)

Razpravljajoč o deželnem gospodarstvu je konstatiral, da so se od leta 1907. povišali izdatki za 150%, kar je naravnost ogromna vsota, ter kritiziral velikanske stroške za vzdrževanje deželnega dvorca — ki znašajo okroglo 16 000 K, poudarjajoč, da se iz tega razsipanja denarja za deželni dvorec lahko eventualno sklepa, da se tudi v drugih strokah in panogah deželnega gospodarstva ravno ne štedi posebnost, marveč se razsipa! ...

Končno je izjavil, da njegova stranka noče prevzeti odgovornosti za deželno gospodarstvo in da bo vsled tega glasovala proti proračunu.

Poslanec Ravnihar kot progovornik.

Deželni glavar: Kot progovornik ima besedo poslanec dr. Ravnihar.

Poslanec dr. Ravnihar: Citiram latinski rek: »Incidit in Scylla, qui vult vitare Charybdim« in konstatujem, da je ploha izvajani dr. Lampeta letela name kot odgovornega urednika »Slovenskega Naroda«. Nisem hotel preje reagirati na njegove izpade, ker sem hotel dokazati, da njegova ploha gre neopaženo mimo mene. Ako se sedaj dotikam teh njegovih izjav, storim to samo zategadelj, da konstatujem samo toliko zveze z odgovornim uredništvom »Slov. Naroda«, kolikor je potreba moje poslaniške imunite. Pri tem je moje stališče: Arma sint aequalia. Priznavam, da je nemoralno in nezdravo, ako je odgovorni urednik lista poslanec. To stališče vsaj zastopam jaz. Predno sem sprejel odgovor. uredništvo, je »Slovenski Narod« opetovano pozival, naj Gostinčar odloži odgovorno uredništvo »Slovenca«. Ker tega ni storil, smo rekli, naj bo orožje enako, in tako sem postal odgovoren urednik »Slov. Naroda«. Takrat so bile pred vrati deželnozborske volitve. Prepeljali ste list s popravki. Kako se zlorablja tiskovni zakon s poprav-

ki, je tudi znano. Tudi to je bil eden izmed razlogov, da sem prevzel odgovorno uredništvo. Ako delate sedaj mene osebno odgovornega za »Slov. Narod«, povejte, ako delate osebno odgovornega tudi Gostinčarja za pisavo vašega »Slovenca«?! Izjavljam vsem, ki so dobre volje, da imam samo toliko zveze s »Slovenskim Narodom«, kolikor je listu v samooobrambo potrebna poslanska imuniteta, obenem pa tudi izjavljam, da sem toliko moža, da sem za vsako stvar pripravljen odgovorjati pred edno kompetentnim forumom, na razpolago sem vsakomur na megdanu junaškem (dr. Zajec: Ali na sablje? Bravo!) pred sodiščem. (Napredni poslanci ploskajo.)

Prehajam sedaj k deželnemu proračunu, ki izkazuje ogromen deficit. Ta deficit nam razrešuje uganke, zakaj je bil razpuščen deželni zbor. Deželnozborska večina je izposlovala razpust deželnega zbora pred preteklo ustavno dobo, ker je morala to leto zvišati deželne doklade. To je bil izborni trik. (Deželni glavar zvonil in kriči: »Ne morem dovoliti, da bi se razpust deželnega zbora, ki ga je odredil vladar, imenoval trik. Kličem vas k redu.«) — Hrup med naprednjaki. — Poslanec dr. Triller (ironično): Ne smem misliti, da si v parlamentu! — Poslanec Ribnikar (sarkastično): Dr. Ravnihar misli, da sme tako svobodno govoriti kakor v parlamentu. Tu pa ni parlament. — Veselost!

Govornik kritizira velike svote, ki niso ničesar drugega kakor dispozijski fond klerikalne stranke. Gospodari se tako, kakor v deželi gospodari deželni odbor, potem pa deželni zbor, nad njima pa klub poslancev S. L. S.

Tudi poročevalec ni nastopal kot poročevalec finančnega odseka, marveč kot referent kluba klerikalne stranke.

Razpravljajoč o proračunskih postavkah v šolstvu, je konstatiral, da se nahaja Kranjska glede šolstva na zadnjem mestu med vsemj avstrijskimi kronovinami.

Nato je nadaljeval: Slovenci smo obdani krog in krog od sovragov, samo na vzhodu se lahko naslanjamo na svoje brate Hrvate in Srbe. Naš položaj je težak, vendar pa imamo toliko življenske sile, da bi se nam ne bilo treba bati bodočnosti, ako bi se proti nam ne bila zarotila z našimi narodnimi nasprotniki tudi naša vlada. Zato je naš naroden obstoj ogrožen, zlasti kar je na krmilu Stürgkh-Hochenburgerjeva vlada.

Govornik je razpravljajal o krivicah, ki se gode Slovincem pri sodiških na Štajerskem, Koroškem in tudi na Kočevskem. (Deželni odbornik dr. Lampe: Saj to ne spada k proračunu (zajedljivo), na Dunaju pa glasujete za Hochenburgerja!)

Poslanec Ravnihar: Ne smesite, dr. Lampe, takih resnih stvari, sicer moram misliti, da nimate niti iskricke narodnega čustva. (Dr. Lampe obmolke!)

Odkar je prišla na Kranjskem na krmilo S. L. S., nazadovali smo v narodnem oziru za dobrih 50 let. (Klerikalci molče!) Germanizacija napreduje povsod, zlasti v Ljubljani. Dokaz Elserjev ferman. Tega je nekoč pri neki priliki imenoval gospod deželni glavar — smešno stvar! — (Deželni glavar se nervozno ziblje v svojem fotelju in se ironično smehlja.) Tudi notarjem je bilo nedavno tega zapovedano, da se morajo pri obhajevanju s sodišči posluževati izključno nemškega jezika, sodnik v Kočevju pa je celo slovenskemu odvetniku prepovedal govoriti v slovenskem jeziku.

(Klerikalci, zlasti pa dr. Pegan in dr. Lampe kličejo: To pa je v Kočevju!)

Dr. Ravnihar: To je v osrčju slovenskih zemlj!

Poslanec Ribnikar: To je v deželi, kjer ima vso moč v rokah S. S. S. To je glasno!

Govornik je nato slikal nehvaležnost države napram Slovincem, ki so zanj prelivali na nešteti bojišči svojo kri, ter naglašal, da je edini spas za Slovence, krepka naslonitev na brate Hrvate in Srbe.

Končal je z besedami angleškega pesnika Miltona:

»Raje gospodar pekla, kot suženj neba!«

(Napredni poslanci ploskajo.)

Deželni glavar: Prekinem sejo za pet minut. (Po odmoru.) Besedo ima poslanec pl. Šuklje.

Govor poslanca pl. Šukljeta.

Govor poslanca pl. Šukljeta.

Visoka zbornica!

Zastopstvo narodno - napredne stranke je sicer že preciziralo svoje stališče nasproti proračunu. Glavni poudarek je ležal na pokritju in na novih bremenih, ki se nalagajo deželnemu prebivalstvu. Jaz hočem prav kratko omeniti drugo vprašanje, ki je v gospodarskem oziru zelo važno in ki se danes od nobene stra-

ni, ni spravilo na razgovor, namreč o uporabi garancijskega zaklada Doljenjskih železnic.

Dne 9. januarja t. l. so dobili državni poslanci obširen zvezek, v katerem je vlada podala svoje programatičen načrt glede zgradb in razširjenja

lokalnih železnic

v Avstriji. V tem načrtu najdemo samo eno progo za Kranjsko, to je ono progo, ki naj bi šla od Domžal ali Kamnika do štajerske meje. Tudi na drugi strani je projektirana proga od Polzele. Tako imamo sedaj dva rokava, v sredi pa ni suknje. In vsiljuje se nam misel, da se iz nas norca delajo.

Vladni načrt obsega 94 lokalnih železnic, ki bodo stale 437 milijonov kron. Od teh bo plačala država 287 milijonov. Dolgost železniških prog pa znaša 2100 km.

Vprašam sedaj, po katerem ključu smo prišli mi do te edine železnice v dolžini 20 km, ki je proračunjena na tri milijone, od katerih pa morajo dežela in drugi interesi poplačati 240.000 K.

Napredna stranka je vložila že v prvi seji nujen predlog glede lokalnih železnic in glede ene naših najvažnejših prog. Ker zadeva ni prišla do sedaj na dnevni red, porabljam sedaj to priliko.

Opozorjam na ono veliko akcijo, ki se je započela s prvim železniškim dnevem leta 1910, in na ono sejo, ki se je vršila 22. februarja 1912, v kateri se je meritorno razpravljalo o nujnem predlogu glede kamniške železnice.

Dasiravno pa na eni strani niti ne moremo reči, da se bodo projektirane avstrijske lokalne železnice tekom 15 let tudi res gradile, smemo pa vendar na drugi strani zahtevati, da se zgrade železnice, ki na tej predlogi niso omenjene. Govornik se bavi nato z železniškimi razmerami na Štajerskem ter preide nato na proračunske postavke v teh vprašanjih.

V našem proračunu iščemo zaman postavko, ki bi bila namenjena temu vprašanju. Pač najdemo glavniški delež 84.000 K in tekočih obrestih 60.000 K, skupaj 144.000 K, ki jih naenkrat nesejo kranjski deželni železnice. Garancijski zaklad Doljenjskih železnic je postal razpoložljiv. Ali pa si je večina te zbornice tudi v svesti, da je storila vse, da obvaruje deželo in deželane vsake škode, je drugo vprašanje.

Govornik izjavi, da bo stavil tozadevno v podrobni debati izpremišlevalne predloge, da naj se obe postavki kot pokritje črtate iz proračuna, in resolucijo, da naj se deželni zbor izreče v tem zmislu, da se ima ta garancijski zaklad, če bo prost, porabiti za ustanovitev posebnega deželnega železniškega zaklada.

Deželni glavar prekine nato sejo ob 8. uri zvečer do 9. ure.

(Nadaljevanje seje ob 9. uri 15 minut zvečer.)

Nadaljevanje proračunske debate.
Govor poslanca Reisnerja.

Deželni glavar: Besedo ima progovornik poslanec Reisner. Poslanec Reisner: Govoril bom o proračunu ne kot poslanec, marveč zgolj s stališča davkoplačevalca, ki ga ima napram pokritju deficita v znesku 4.100.000 kron.

Razpravljaj bom najprvo o 145% dokladi na užitnino.

Ta doklada se je torej zvišala za 105%. Ako pa vzamemo za primer Ljubljano in računamo, prihajamo do zaključka, da se bodo doklade na užitnino v Ljubljani zvišale ne za 145%, marveč za 174%, doklada na klavno živino pa celo 365%. — (Klerikalci ugovarjajo. Dr. Lampe kliče: Ni res! Poslanec Reisner: Pa pridite k meni, pa bova izračunala! Dr. Triller: To pravijo vsi strokovnjaki, da bo Ljubljana udarjena! — Dr. Lampe: Kaj vaši strokovnjaki!)

To bodo bridko občutili zlasti uradniki in mali obrtniki, pa tudi drugi. (Poslanec Jarc: Bomo šli pa v Moste!)

Govornik je s točnimi podatki dokazoval, da bo morala vsled povišanja deželnih doklad na davščinah dežela plačevati več grobnost, 300.000 K, torej vsega skupaj okrog pol milijona. Toda od te vsote ne bo vse odpadlo na deželo, marveč okrog 1/4 milijona na druge faktorje. Poslanec Reisner je končno izjavil, da bo glasoval proti proračunu. (Napredni poslanci ploskajo.)

Govor poslanca dr. Fr. Novaka. — Nasilstvo deželnega glavarja.

Deželni glavar: Besedo ima sedaj protigovornik poslanec dr. Fran Novak.

Poslanec dr. Novak: Deželnozbornska večina je v zadnji seji razveljavila proti vsem zakonam dva mandata, pripadajoča narodno-na-

predni stranki. Po dosednji praksi deželnozbornske večine smo bili že navajeni na razna nasilstva, zato nas tudi ni presenetil ta terorizem. Kar pa je nas presenetilo, to je bilo stališče, ki ga je zavzela proti temu atenu stranka visokorodnih gospodov veleposestnikov, ki pravijo, da so ustavoverni. V zadevi Mazeltovnega in Lavrenčičevega mandata gre za očitno ustavolomstvo. Pričakovati bi torej bilo, da bi ustavoverna stranka v svojem vnuemu in energijo nastopila proti kršenju ustave. Toda gospodje veleposestniki so samo prav pohleвно glasovali za verifikacijo prepornih mandatov, niso pa si upali nastopiti s primerno odločnostjo proti nezastisljivemu ustavolomstvu, ki ga je zagrešila deželnozbornska večina. (Klici: Tako je!) — Odračam se sedaj k desni strani te zbornice.

Tu je v zadnji seji deželnega zbora izjavil deželni odbornik dr. Lampe, da načeloma nikdar ne bo glasoval za predlog, in naj bo še tako pameten, ako ga bodo stavili narodno-napredni poslanci. Izjavljam, da je takšna izjava deželnega odbornika višek nedostojnosti, ki bi je ne smel izustiti noben dostojen poslanec, še manj pa eden najvišjih funkcionarjev deželne uprave. (Pritrjevanje med naprednimi poslanci.)

Toda ta izjava nas ni spravila iz ravnotežja, saj smo navajeni na osebne napade in navajeni tudi na to, da nas v teh napadih niti ne ščiti deželni glavar. (Klici: Tako je!)

Zadnjič je na primer poslanec z moje desne strani imenoval tovariša Ribnikarja »navadnega denuncijanta. Opozoril sem na to gosp. deželnega glavarja, da pokliče žalitela k redu. Toda zgodilo se je, da je gosp. deželni glavar poklical k redu mene, ne pa žalitela...

Deželni glavar: Ne dopuščam, da bi kritizirali odredbe predsedstva..., ker sem že preje enemu izmed govornikov radi take kritike odvzel besedo, odtegujem besedo tudi vam... (Napredni poslanci ogorčeno ugovarjajo proti temu novemu nasilstvu. — Poslanec dr. Triller: Est modus in rebus — vsaka sila do vremena! Saj nismo v korporalski soli! — Poslanec Ribnikar: Kakor s šolarji hoče postopati z nami. Škandal! — Deželni glavar: Poslanec dr. Triller, mir, kličem vas k redu! — Polagoma se poleže hrup. — Poslanec dr. Novak se sarkastično smeje vsede.) Nato je govoril poslanec dr. Vinko Gregorič, ki je v splošno presenečenje kot hišni posestnik v Ljubljani zagovarjal zvišanje deželnih doklad.

Govor poslanca g. dr. Karla Trillerja.

Slavna zbornica! Hotel sem se že dati črtati iz govorniške liste in vendar tega nisem mogel storiti iz enega razloga. Že iz usmiljenja do stenografov in pa zaradi pozne ure hočem biti prav kratak.

Povod, da sem se oglasil k besedi vzlic temu, da je naša stranka po poslancu g. dr. Tavčarju že precizirala svoje stališče, mi je dalo dejstvo, da zadnji stavek poročevalca o proračunu ni dobil primerne odgovora. Ta stavek poročevalca g. dr. Kreka se glasi:

»Lažniki so vsi, ki so trdili, da bo sedanja večina deželnega zbora morala zvišati doklade za 100%, če bo hotela nadalje živeti.

Gospod poročevalce dr. Krek se je takoj, ko je izustil to težko žalitev, odstranil s svojega sedišča in drugič smo doživeli v tej zbornici v parlamentarnem življenju osamelost situacijo, da se vrši debata in kontumakacija poročevalca.

Govornik naše stranke poslanec g. dr. Tavčar je slišal, ko je to konstatiral s klopi večine klic, da dr. Krek ni firbčen na naše govore. Jaz pa pravim: Ali je radoveden ali ne, eno bi mu moralo biti pred očmi:

Oni, ki je imel drzno čelo, pavšalno žaliti celo stranko, bi moral imeti tudi čelo, da tej stranki pogleda iz oči v oči. Toda tudi sedaj nimam prilike polemizirati z g. dr. Krekom. Že enkrat sva se prepirala v tej zbornici o tem, kaj je v političnem življenju fair in kaj unfair, sedaj pa se ne bova več prepirala o tem. V bodočnosti je vsak tak prepri med nama nemogoč. (Pritrjevanje v naprednih klopih. Klerikalni poslanci si ne upajo ziniti besede.)

Rad sem mu sledil svoj čas v sinje višave njegovih idej o lepši bodočnosti našega naroda, ne bom mu pa sledil v močvirne nižave psokv, v katere je danes zašel.

Prihajam k stvarnim zavračanjem; kompetentem sem k temu tem bolj, ker se čutim osebno zadetega.

V zadnji proračunski debati sem naglašal, da bo večina te zbornice najkasneje spomladi 1915 prisiljena najeti 6.000.000 do 7.000.000 K novega posojila in prav izdatno povišati deželne doklade.

Takrat sem bil pri tej večini smešna Kasandra in kvaražugon. In vsi pripadniki vaš stranke so vpili, da so oni, ki govore na shodih, da bi morala S. L. S. povišati deželne doklade za 100%; sami lažniki.

Danes leži pred nami proračun in nadejnim preročilo, ki zahteva, da kontrahiramo

6 1/2 milijona novega dolga.

Rekli pa boste, da ste povišali deželne davščine samo za 64%, dočim smo mi govorili, da jih boste povišali za 100%.

Nesrečen slučaj pa hoče, da govorimo mrtve številke, da ste povišali davščine natanko za 100%. Konstatiram, da so znašale doklade na vse direktne davke v letu 1913. vsoto 1.612.000 K, in za 1.600.000 K okroglo hočete povišati deželne davščine.

Vzprico te konstatacije prenašam jaz z jasnimi čelom vašo psokvo, da sem lagal. Takrat se je silila ta psokva, na vseh volilnih shodih S. L. S., takrat je pisal tudi »Domoljub«, da to samo zato očitamo večini deželnega zbora, ker se hočemo na ta način rešiti bankerota Ljubljane. Takrat vaši mandati še niso bili pod streho.

Občudujem pa pogum poročevalca, da se je danes, ko je povišanje za 100% očitno, drznil vzdržati to psokvo.

Gospoda moja! Enega spričevala mi morda ne boste odrekli, da sem izven te zbornice in v tej zbornici sovražnik vsakega demagoštva, tudi v svoji lastni stranki. In moja vest mi pravi, da moram skušati biti tudi tu pravičen napram vsaki politični stranki. Če pa hočem danes slediti temu svojemu principu, moram priznati, da mi je to silno otežkočilo postopanje v proračunski debati in način, kako zagovarja večina pokritje.

Priznavam, da je potrebno zmerno povišanje doklad kljub temu, da pridobi dežela na državnih predkazih dober milijon. Vaši finančni zaskoni pa nosijo preočitno firmo esesles, torej absolutnega strankarstva. Odreli hočete Ljubljano in sploh mesta, kakor je to že moj predgovornik g. dr. Tavčar omenil, v drugi vrsti pa hočete odreti industrijo, trgovino in večjo obrt, ker se zavedate, da ima v teh krogih vaše politično naziranje najmanj simpatij.

Dr. Krek je rekel v svojem poročilu, da naj imajo oni koristi od dežele, ki kaj plačujejo. Prav! Vprašam pa, kje so one velike koristi, katere uživa Ljubljana, ki bi jih morala Ljubljana uživati?

Leta 1908., ko je bila tu še objektivna večina iz 3 strank je proračun izkazoval še nekaj za kulturne in gospodarske potrebe Ljubljane. Vse, kar rabi Ljubljana za sebe, ste črtali, vsako podporo tudi nepolitičnim društvom ste storili odvisno od političnega usuznjenja vaši stranki. To je alfa in omega vaše modrosti. Opozorjam samo na prispevek za

obrtino šolo,

črtali ste podporo

»Glasbeni Matici«,
strašno ste reducirali podporo
deželnemu gledališču,

opozorjam na način, kako postopa
večina z

gospodarskimi potrebami Ljubljane.

Ljubljana je hotela vpletati pravičen davek na žganje. Predlog počiva že nad pol leta pri deželnem odboru oziroma ga je poslal centralni vladi, da se zadeva zavleče.

Predloženo je bilo tudi zakonski predlog glede kanalskih pristojbin. Toliko časa sta ta predlog izpreminjali, da je prišel od centralne vlade nazaj s pripombo, da ga v tej obliki ne more potrditi.

Tudi ko smo hoteli mestne doklade zvišati za 10% je nastal v vaših krogih kuronski krik, da hočemo na meh odreti hišne posestnike. Nastopili smo drugo pot, za katero nas je prej pohvalil poslanec g. dr. Gregorič, s tem da smo primerno zvišali gostaščino, ki je ni mogoče prevažiti. Tudi ta naš predlog počiva že pol leta in ni zagledal do danes belega dne. Vemo tudi zakaj. Vi hočete najprej spraviti pod streho svoje doklade, potem pa bi mestni občini očitali, da je ona zadavila svoje prebivalstvo s to 10% doklado.

Povišali ste doklade. Tudi tukaj bo Ljubljana udarjena. Pozabili ste pa, da je Ljubljansko prebivalstvo udarjeno tudi še na drug način. V Ljubljani bo podvrženo tudi privatno vino, ki je sicer prosto, davku, dočim bodo na deželi največji privatni konsumenti pili ceno vino. To je še posebna dobrota za Ljubljano.

Naglašal sem tudi, da ste vzeli na piko posebno tudi industrijo, trgovino in obrt. Tudi s tem ste hoteli v prvi vrsti udariti Ljubljano, kjer je ugovina najbolj koncentrirana. Ne vem, če je previdno, da napadate ta-

ko svoj najboljši davčni objekt. Vprašam vas, kake posledice bo to imelo? Velika industrija si bo dvakrat prenesla velike investicije in nove družbe ne bodo hotele imeti svojega sedišča v vaši kronovini, kakor je to že omenil poslanec g. dr. Eger. To bo velika škoda za deželo. Ne morem pa pritrčiti našemu Hohenblumu poslancu Povšetju, da je iskati blagor naše dežele izključno le v kmetijstvu.

Prehajam k zelo kočljivi točki. Posebno uvaževati je treba, da je podeljenje vodnih moči sila nesimpatično veliki industriji. To se ne da taji, velika industrija smatra, da se jo hoče spraviti v nekako gmotno odvisnost.

Zajec nekaj blebeče.
Poslanec g. dr. Triller: G. dr. Zajec, če imate ušesa poslušajte in ne podtikajte mi, česar nisem govoril.

Če damo sedaj temu realno podlago s tem, da diferenciramo naklade, zadenejo posebno trdo industrijo in bati se je, da nam zbeži iz dežele v sosedne dežele, kjer dobi svoje samostojne motorne sile. Da obstoja tako mišljenje med veliko industrijo, to vem in že to je bridko in pomenljivo.

Vi ste povedali na usta istega poročevalca: Leta 1872. ste izdali za ole toliko, danes izdajamo 3 milijone, leta 1885. za kulturne potrebe par grošev, danes mi toliko, leta 1890. za zdravstvo toliko, danes mi toliko. To smo storili vse mi S. L. S. Oprosite, če se drzнем trditi, da je ta bahavost silno malo na mestu. Zato pa ste napravili v 5 letih 4 in pol milijone deficita in morate najeti posojilo. Lahko je potem reči, prej se ni nič izdalo, sedaj pa toliko. Prej je bilo ravnotežje, danes je deficit. In če je rekel poročevalce »Dejanja govore!«, rečem jaz, da so bile vse kreditne operacije žalostna dejanja, ker so nam nakopale 5 milijonov dolga. Še nekaj je naglašal poročevalce, da gre velik del deficita na rovaš regulacije učiteljskih plač. Ta naš proračun pa govori popolnoma drugače. Protestiram slovesno v imenu narodno - napredne stranke zoper očitjanje, da se je izvršilo povišanje doklade za en vinar zaradi regulacije učiteljskih plač. (Odobrovanje. Klerikalci ne črhnejo besede.) Državni dokladi so v prvi vrsti namenjeni za regulacijo učiteljskih plač in ni res, če očitate sedaj, da ste morali doklade povišati zaradi te regulacije. To očitate samo zato, da bi učiteljstvo še bolj spravili v nič.

Najbolj pa se je pokazalo to dejstvo v dosednji debati v šolskem odseku. Dejstvo je da ubogo učiteljstvo po vaši krivdi tudi še letos ne bo deželno dobrot regulacije,

to pa zato ne, ker ste napravili junktim med regulacijo in noveliranjem ostalih šolskih zakonov, o katerem noveliranj ste slišali po včerajšnji izjavi vladnega zastopnika, da nima upanja, da bi v tej obliki dobilo sankcijo.

Toliko pa vam rečem:
Če bi se igrali s tem zakonskim načrtom na škodo in v posmeh našemu stradajočemu učiteljstvu, bi bil to

najgršji čin,
ki bi se bil zgodil v tej zbornici in s tem je prav veliko rečeno.

Devetnajst dni smo sedeli in se dolgočasil tu in prvi pozitivni čin, ki ste ga izvršili je bilo nasilstvo, razveljavljanje mandatov dveh naših poslancev in bojim se, da bo prihodnji ponedeljek ostudno varano naše učiteljstvo.

Potem se bom sramoval, da sem bil kdaj član te zbornice!

Poslanec g. dr. Karel Triller je končal med burnim ploskanjem s temi besedami, zaradi katerih ga je poklical deželni glavar k redu, svoj govor, ki je klerikalne poslance potrl tako, da niso mogli do besede.

Sele, ko je pričel govoriti poslanec g. Drobnič, je prišla v nje zopet nekaj življenja. Predsedstvo je prevzel baron Liechtenberg. Poslanec Drobnič, katerega na galeriji ni bilo razumeti, se je pravzaprav samo pogovarjal s »kolegom« poslancem dr. Tavčarjem, ki ga je z dovtipi in včasih tudi resno svareč podučeval. Ko ni vedel več ne naprej ne nazaj je poslanec Drobnič udaril ob mizo in sedel.

Govor poslanca Ribnikarja. — Škulj izliva! — Nečuvstvo nasilstvo.

Dež. glavar: K besedi se je oglašil poslanec Ribnikar kot kontragovornik.

Poslanec Ribnikar: Po tako zabavni debati, ki jo je izzval posl. Drobnič, je težko razpravo spraviti na prejšnji nivo resnosti. Poročevalce dr. Krek je rekel, da uživa dobroto deželnega proračuna vse prebivalstvo. Kakšne dobrote pa so te, to je pozabil povedati. Tudi ni povedal,

da je absolutni gospodar v deželi deželni odbor. Deželni zbor nima nobenih drugih pravic, kakor da skrbi za take zabave, kakršne je pravkar priredil z nastopom posl. Drobniča. (Viharna veselost.) Ta deželni odbor gospodari tako, da daje vse dobrote pristašem klerikalne stranke. In temu se ni čuditi, saj je deželni odbor samo eksekutivni organ klerikalne stranke, ki je na enem svojih shodov proglasila politični boj kot pristašev napredne stranke.

Tega poročevalce dr. Krek ni povedal, ker si ni upal povedati. (Klici na napredni strani: Tako je!)

Govornik je kritiziral pavšalne kredite v deželnem proračunu ter dokazoval, da se ti krediti porabljajo od deželnega odbora pristransko in v strankarske namene. Pri tem se je skliceval na brošuro bivšega deželnega glavarja pl. Šukljeta, kjer stoji črno na belem, da se ti pavšalni zneski pristransko razdeljujejo.

(Dr. Pegan in dr. Lampe: Navedite dokaze!)

Posl. Ribnikar je nato navedel točko za točko pavšalne zneske. (Dr. Lampe: Povejte konkretne slučaje, kje se je pristransko razdeljevalo.)

Posl. Ribnikar: Navajam premiranje goveje živine.

Posl. dr. Ravnihar: Premiranje telet in goved pred volitvijo v Beli Krajini.

Posl. Ribnikar: Jaz vam bom povedal slučaj, kako se je pristransko premiralo. Bilo je v Loškem potoku. Gospod Škulj je bil menda navzoč, ko se je tamkaj vršilo premovanje goveje živine. Menda je baš on razposlal vabila, da se pripelje na premovanje vsa živina, ne glede na kakovost. Na tem premovanju se je živina delila po rdečih in modrih tablicah. Rdeče tablice je imela živina živinorejske zadruge, druga živina pa modre. V živinorejski zadruzi so pa sami pristaši S. L. S. (Posl. Škulj: Ni res!) Posl. Ribnikar: Da, vse to je res! Škulj: Vi lažete. — Posl. Ribnikar: Gospod Škulj, zakaj se razburjate, saj vam nisem osebno ničesar očitil.

Nastal je nato velik hrup. Škulj je kričal, kakor žerjav, dvigal kakor šolarček roko proti deželnemu glavarju in ga pozival, naj postopa proti Ribnikarju.

Dež. glavar je nato vstal in izjavil: Poslanec Ribnikar je na nedopusten način žalil poslanca Škulja, zato mu jemljem besedo.

Ta nezastisljiva pristranost je povzročila nepopisen vihar med naprednimi poslanci, dočim so klerikalci ploskali. Glavar je prekinil sejo in hitel k stenografu.

Izključenje posl. Ribnikarja.

Posl. Ribnikar: Prosim, gospoda deželnega glavarja, da napravi mir, da bom mogel govoriti.

Posl. Ribnikar: Pod predsedstvom deželnega glavarja se vrše taka nasilstva.

V splošnem trušču teh besed ni bilo slišati. Slišal pa jih je poslanec Piber, ki je jel kričati, češ, da je Ribnikar nečuvstvo žalil gospoda deželnega glavarja.

Kakor tiger je v tem trenutku planil dr. Šusteršič pokonci, skočil na estrado, pozvonil ter zopet otvoril sejo.

Nato je s hreščočim glasom izjavil:

»Radi nečuvnega žaljenja predsedstva, izročam poslanca Ribnikarja disciplinarnemu odseku. Dokler ta svojega dela ne konča, prekinem sejo!«

V zbornici je nastal nepopisen vihar. Poslanci so kričali in se prepirali, senterija je bila nevarnost, da se dejansko spoprimejo. Poslanec dr. Triller je s sonornim glasom klical: »Ne samo proti Ribnikarju, tudi proti špiclju Pibru naj posluša disciplinarni odsek. Sramota, da nastopajo poslanci kot špicli!«

Poslanec gosp. dr. Novak: Ne, takšnih nasilstev pa ne bomo prenašali več!

Hrup in šunder. Poslanec Ribnikar sedi mirno na svojem mestu. Poleg njega stoji poslanec dr. Ravnihar. Do naprednih poslancev se prerije P e r h a v c, kateremu je Šusteršič oddal besedo, ko jo je odvzel Ribnikarju. Držec roke v hlačnih žepih, kakor rovtar, se je postavil pred napredne poslance in kričal: »Kar eno bi vam pripeljal!«

Poslanec dr. Ravnihar s stoječo mirnostjo in z žgocim sarkazmom: »To je dokaz in spričevalo katoliške omike!«

Za Perhavcem je stal neizogibni Drobnič in razbijal s pestjo po pulitih, pri tem pa neprestano zrl na dr. Zajca in dr. Pegana, ki sta mu kimala. Čim je prikal dr. Zajec, je Drobnič lopnil po pulitu; čim je dr. Pegan zamajal z glavo, je zopet zdrčala Drobničeva pest na mizo. Pri tem je Drobnič zategnjen kričal: »Mi smo kme—etje, da veste!«

Hrup je trajal dobre četr ure.

Ob 7/12. Je dr. Šusteršič zopet otvoril sejo ter objavil, da je disciplinarni odsek izključil poslanca Ribnikarja iz treh sej radi razžaljenja predsednika, ter ga pozval, naj takoj zapusti zbornico.

Pobiraje svoje stvari, je poslanec Ribnikar vzkliknil: »To je navadno nasilstvo!

Dež. glavar: Mir, zapustite zbornico!

Posl. Ribnikar (odhajaje): Gospod glavar, Vi ste nasilnež! (Glavar zvonil, klerikalci vpisujejo.)

Posl. Ribnikar (pri vratih): »Žalostno je, da je tak nasilnež potrjen od cesarja za deželnega glavarja!

Dež. glavar: Pozivam Vas, da takoj zapustite zbornico, sicer...

Posl. Ribnikar: »Žalostno je, gospod glavar, da ste od cesarja potrjeni!

(Dež. glavar zvonil, klerikalci razgrajajo in kriče.)

Posl. Ribnikar (pri odprtih vratih): »Nesramen nasilnež ste, Tisza ste!

Nato je zaloputnil vrata...

Klerikalci govore...

Ko se je trušč polegel, je dr. Šusteršič dal besedo vipavskemu poslancu Perhavcu.

Ta je odobral in opravičeval zvišanje doklad na vino (Kaj bodo k temu rekli njegovi vipavski volilci?) in zatrljeval, da ne bo to zvišanje imelo nobenih slabih posledic ne za konsumente, ne za producente.

Ko je Perhavec končal, je predlagal posl. Mihelčič konec debate. — Predlog je bil sprejet in klerikalna večina je izvolila za generalnega pro - govornika dr. Lampeta, za generalnega kontra - govornika pa tudi moža iz svoje srede fajmoštra Hladnika.

Da so s tem klerikalci kršili v vseh zakonodajalnih zastopih običajni parlamentarni takt, da se opoziciji prepusti mesto kontra - govornika, nam pač ni treba naglašati.

Prvi je govoril »kontra - govornik« Hladnik.

Njegov govor je bil dolgočasna klobasarija, katere se klerikalci niso poslušali. Med njegovim govorom je bila zbornica skoro popolnoma prazna.

Za Hladnikom je govoril dr. Lampe.

V svojem govoru je po svoji znani maniri napadal naprednjake in polemiziral z izvajanjem naprednih poslancev.

Zlasti je napadal dr. Tavčarja in dr. Ravniharja. O posl. dr. Ravniharju je rekel med drugim: »Dr. Ravnihar nastopa vedno kot odgovorni urednik »Slovenskega Naroda«. Kadarkoli se oglasi, govori iz njega slaba vest. Saj se zaveda, da je prevzel odgovorno uradništvo zato, da štiti krivico in lopovščino.

Pri poslancu S. L. S., ki je prevzel odgovorno uradništvo »Slovenca«, je to drugače. Ta je prevzel odgovorno uradništvo zato, da štiti pravico in varuje list pred nezasišanimi in krivičnimi persekucijami...

Na to infamijo je navzoči poročevalec »Slovenskega Naroda« gosp. R. Pustoslavšek ogorčeno vzkliknil: »To ni res!« (Napredni poslanci niso hoteli poslušati Lampeta in so začeli koma njegovega govora demonstrativno zapustiti zbornico.)

Dr. Pegan: Čujte, gospod deželni glavar, galerija se vmešava!

Dež. glavar: Kdo se vmešava?

Izvestitelj »Slovenskega Naroda«: »Jaz sem rekel, da dr. Lampe ne govori resnice!

Dež. glavar: Prekinem sejo in pozivam Vas, da se takoj odstranite, izključujem Vas za vselej.

Izvestitelj: Sem prav hvaležen, da mi ni treba več gledati takih komedij. (Odide, hrup v zbornici.)

Po zopetni otvoritvi seje je govoril poslanec dr. Lampe o županovem dispozicijskem fondu ter tožil, da deželni glavar takega fonda nima.

Poslanec g. Reiser konstatira nato v dejanskem popravku sledeče:

Očita se mi, da hočem javnost slepih z napačnimi številkami. Jaz sem svoje račune ponovil v priči deželnega računskega svetnika Lindtnerja in enega drugega deželnega uradnika ter v priči uglednih članov večinske stranke, ki so mi potrdili, da so moji računi o zvišanju doklad na užitino točni.

K sklepu splošne debate govori nato še poročevalec g. dr. Krek, ki pa se skrbno ogiblje vsakega odgovora na izvajanje poslancev gg. dr. Tavčarja in dr. Trillerja. Prične se specialna debata.

Poslanec knez Windischgrätz stavi dodatni predlog glede nakupa umetnin in prosi za vpoštevanje prošnje Mornariškega društva.

Poslanec g. dr. Ravnihar se oglasi k besedi

o gasilstvu.

Na podlagi podatkov iz proračuna, dokaže, da ima dežela letnih 36.000 K od zavarovalnic, ki morajo plačevati od premij. Ta vsota je deželi poverjeni denar in se ima razdeliti med gasilska društva. To niso izdatki, ki obremenjujejo deželo. — Kranjska gasilska društva so stala do zadnjih let izven vsakega političnega boja, bila so zgolj humanitarne institucije. Nikdar se ni zgodila kaka pristranost, marveč vsa gasilska društva in gasilska zveza so imela pred očmi samo svoj človekoljubni cilj. To je pripoznala tudi vlada, ki se je prepirala o delovanju našega gasilstva. Tudi deželni odbor je znal ceniti do zadnjih let delovanje gasilstva in sklenil zakon, da dobe gasilska društva to podporo. Tako je bilo do zadnjega časa. Deželni odbor je delil te podpore gasilnim društvom in zvezi in zveza je tako uspevala, da ima danes blizu 180 gasilnih društev s kakimi 6000 gasilci. Do predlanskega leta je tudi deželni odbor cenil to delovanje, tedaj pa je deželni odbor razsvetlil sveti Duh, da je začel domnevati, da delovanje gasilnih društev ni več nepristransko, dasiravno ni mogel očitati nobenemu društvu ničesar konkretnega. Začel je izpraševati, kak duh vlada v društvih in enako, in končno je dobilo od v zvezi včlanjenih društev samo 63 podporo, 122 pa ni bilo deležnih te podpore. Brez dvoma je s tem v zvezi strankarska politika in ker društva niso hotela slediti na to polje, so jim odtegnili podporo. Ustanovila se je deželna zveza in od tega časa so gasilska društva, ki so v prvotni zvezi, brez podpore. Oglasil sem se k besedi, da protestiram proti takemu postopanju deželnega odbora. — Poslanec gosp. Turk je vložil samostojni predlog, ki se je odkazal odseku. V tem predlogu je tudi načrt zakona, da naj deli iz tega, deželi zaupanega denarja, podpore gasilnim društvom nepristranski faktor, deželna vlada, ali sama, ali pa potom okrajnih glavarstev. — Rekl boste sicer, da hočem kršiti avtonomijo. Tega mi pa ne more nobeden očitati, ker bi smel govoriti o tem le oni, ki sam varuje avtonomijo čisto in je ne blati sam. Tako očitanje bi bilo ravno tako, kakor če bi rekel zločinec, ki ga dobimo in flagranti, da se mu kršijo državljanske pravice in omejuje osebnostna svoboda.

Končno predlaga še specialno, da se dovoli zvezi za izdajanje »Glasila« in druge potrebe 1600 kron. »Ljubljanskemu gasilnemu in reševalnemu društvu« pa 6000 K.

Poslanec gosp. dr. Ravnihar predlaga nadalje, da naj se postavke glede ustanov za umetnike in učence na umetniških zavodih v posameznem zvišajo na 800 K, 1000 K in na 500 K in 2000 K, zato pa naj se število teh ustanov reducira. Tudi za glasbene umetnike naj se določi potovalna podpora. Po dvornem dekretu iz leta 1841. pa bo morda politična oblast zahtevala, da naj se za te ustanove naloži glavnica, zato bi bilo bolje, da ostane pri imenovanju »podpora«. To, kar se tu naklanja umetnosti, namreč 54.400 K, je beraška vsota v primeri s 14milijonskim deželnim proračunom. Govornik govori nadalje o

»Glasbeni Matiči«.

Ker je čitateljem našega lista dovolj znano, da »Glasbena Matica« ne dobiva nobene podpore od dežele, si lahko prihranimo predlagateljeva izvajanja. Končno je predlagatelj predlagal, da naj se dovoli »Glasbeni Matiči« 4000 K.

Poslanec g. Jarc je stavljal neki predlog k poglavju o deželni kulturi. Nato je stavljal poslanec gosp. G. Angl sledeče predloge: Vpokoje-nim učiteljem - voditeljem (vpokoje-nim pred l. 1898.), se izboljša položaj s tem, da se jim nakaže stanarina od 1. januarja 1913 naprej, ostali učiteljem se nakaže draginjska doklada, istotako tudi učiteljskim vdovam. Učiteljskim meščanskim šole v Postojni se naj plača regulira s 1. januarjem 1914 tako, kakor jo imajo učitelji meščanske šole v Krškem.

Predloge in resolucije so stavili nadalje še poslanci: Škuli, Zurec, dr. Gregorič, Piber, Hladnik in Mihelčič.

Poslanec gosp. Reiser: Imel sem dva nujna predloga finančnega značaja. Prvi predlog zahteva, da se sprejme v proračun še postavka, ki približno odgovarja predlogu o aktivitet, dokladah in službenih prejemkih deželnih uradnikov z učinkom 25.000 K. Druga predloga pa zadeva deželno gledališče.

Predlog zahteva, da se postavi v proračun znesek 10.000 K za vzdrževanje rednega obratovanja deželne-ga gledališča.

»Poslanec gosp. Reiser predlaga nadalje, da naj zastopniki de-

želnega odbora v deželnem šolskem svetu delajo na to, da se že enkrat pretvori II. državna gimnazija v realno gimnazijo.

V specialni debati o pokritju je izjavil poslanec gosp. dr. Novak sledeče:

Visoka zbornica!

Kakor se kaže po proračunu, po mojem mnenju ne more biti dvoma, da bo njegovo sprejetje tudi, kolikor je posneti iz izvajanja večine in veleposresta, ali pa vzlic temu, prineslo vsej javnosti bridko razočaranje in zelo neprijetne občutke, ne samo v krogih meščanstva, temveč tudi med kmečkim prebivalstvom. Jaz sem mnenja, da je blagostanje meščanstva v tako ozki zvezi, da se mi ne sme kot meščanskemu zastopniku šteti v zlo, da se brigam tudi za interes kmeta. To hočem enkrat za vselej naglašati.

Konstatiram pa, da se bodo naklade kar skokoma v prav visoki meri povišale. Imajo pa tudi druge dežele visoke naklade na vino, meso in sadje. Pribijem pa, da so te doklade manjše in da se niso tako skokoma uvedle. Doklada na vino in meso pa se zviša v Ljubljani, kakor je dokazal moj tovariš poslanec gospod Reiser, od 40% naenkrat na 174%. Da pri tem ni prizadet samo meščan, marveč tudi poleg okoličana - delavca tudi okoličan - kmet, mi bo pač vsak priznal. Zato pa bo nastalo tudi v vseh slojih razočaranje. Od doklade na hišnonajemninski davek, bodo, kakor kažejo vse dosedanje izkušnje, posebno prizadeti revni in srednji sloji. Pa tudi blago, ki je prodaja trgovce, se bo podražilo, in tudi kmet bo to bridko občutil. Mi te odgovornosti ne vzamemo nase.

Tekom vseh šestih let, odkar ima S. L. S. vodstvo deželnega zbora v rokah, smo izrekli pogosto pomisleke, ali je to deželno gospodarstvo pravilno in zdravo ali ne. Da ti pomisleki niso bili brez podlage, mi lahko verjamete. Deželni odbor pa ima tudi velik plein pouvoir od deželnega zbora, ima pa tudi dispozicijski fond pod naslovi: »Razni drugi stroški« i. dr. Treba je tedaj natančne predloge, zato predlagam:

Visoki deželni zbor skleni: Ustanovi se deželna finančna kontrolna komisija, obstoječa iz 8 članov, ki jih voli deželni zbor, in sicer: vsaka izmed obstoječih volilnih kurij po dva člana.

Podrobni obseg posla te komisije in njen poslovnik določi deželni zbor.

Deželnemu odboru se naroča, da izdela zadevno poročilo in je predloži v prvem bližnjem zasedanju deželnemu zboru.

Pro je govoril poslanec Jarc, nakar stavi še poslanec pl. Šuklje izpreminjevalne predloge v smislu svojih zgorajšnjih izjavljanj.

Po kratkih replikah poslanca dr. Lampe ta in dr. Krega, se je vršilo glasovanje. Poročilo finančnega odbora je bilo sprejeto z majhnimi izpremembami, istotako resolucije finančnega odbora in razne druge resolucije, ostali predlogi so se odkazali posameznim odsekom. Nato je bila predloga sprejeta tudi v tretjem branju.

Dolenjske železnice.

Poročevalec g. dr. Krek predlaga: Deželni odbor se pooblašča, da v poplačilo visečega dolga, ki se je napravil v l. 1909 do 1913 v pokritje stroškov za investicije, odnosno v pokritje primanjkljajev pri tekočem deželnem gospodarstvu, najame ob ugodnem času na način, ki se mu zdi najbolj primeren, posojilo do vsote 4 milijone 400.000 K, katere je obrestovati kvečjemu s 4 1/2% obrestni in vrniti najkasneje v 30. letih. — Sklepu pod I. je izposlovati Najvišjo pritriliev. — O izvršenem najetju posojila je svoječasno poročati deželnemu zboru.

Viseči dolgovi in elektrarne.

Isti poročevalec poda še sledeče predloge: Od denarjev, nabranih v garancijskem zakladu Dolenjskih železnic, je vsoto, ki presega znesek 1.500.000 K, oddati tekočemu deželnemu gospodarstvu. Pri dotičnem obračunu je vpoštevat obveznost z nominalno vrednostjo. — Od glavnice 1.500.000 K, ki ostane še nadalje ohranjena v garancijskem zakladu Dolenjskih železnic, je vse tekoče obresti, pričenši z letom 1914, oddati tekočemu deželnemu gospodarstvu. Deželni odbor se pooblašča, da v pokritje stroškov za deželne elektrarne odnosno v svrhu dobave obratne glavnice za ta deželna podjetja najame na način, ki se mu zdi najbolj ugoden, posojilo do vsote 2.000.000 K, katero je obrestovati kvečjemu s 4 1/2% obrestni in vrniti najkasneje v 50. letih. — Potrebščino za obrestovanje in vračevanje posojila 2.000.000 K je pokrivati iz dohodkov deželnih elektrarn, dokler so ti nezadostni, je dotični primanjkljaj

predumiti iz tekočih dohodkov deželnega gospodarstva in ga tudi Sprejeti v deželni proračun. — Ločitev uprave deželnih elektrarn od druge deželne uprave se naknadno odobri in deželni odbor pooblasti, da izvrši, kar je v ta namen potrebno. — Sklepoma pod I. in II. je izposlovati Najvišjo sankcijo.

Poslanec pl. Šuklje precizira k temu še enkrat principijalno stališče narodno - napredne stranke in kritizira gradnjo deželnih elektrarn. Konstatira, da poslanec dr. Lampe niti njegovi želji po vpogledu v načrte in proračune ni vstregel, vsled česar se pač ni čuditi, da ni zaupanja v to podjetje, zlasti ko hočejo položiti svojo težko roko tudi na vodne sile ob Ljubljani.

Replicira poslanec dr. Lampe in govorita še poslanci Piber in dr. Krek. Poročila so bila sprejeta.

Enako poročilo finančnega odbora o poročilu deželnega odbora o davščini od prirastka na vrednosti nepremičnin v l. 1912. in 1913.

Istega poročevalca poročilo o izpremembi zakona z dne 6. julija 1889, dež. zak. št. 15, glede doneskov od zapuščen k normalno - šolskemu zakladu se odobri.

Deželnemu odboru se naroča, da načrta zakona izposluje Najvišje odobrenje.

Isti poročevalec poroča: 1. Deželni odbor se pooblašča, da sme v izrednih slučajih po zaslišanju dotičnega občinskega odbora, ako isti na njega pripadajočo davščino na prirastek odpiše in odpis iste tudi deželnemu odboru priporoča, izjemoma popolnoma ali deloma odpisati dotično predpisano davščino od prirastka na vrednosti glede onega dela, ki spada od te davščine na deželo. 2. Deželni odbor se pooblašča, da sme na izrečno prošnjo prodajalca davščino od prirastka odpustiti, če ta verodostojno dokaže, da je bil zaradi na posestvo že poprej vknjiženih dolgov prisiljen k prodaji ter da je dobljeno kupnino tudi v resnici porabil v poravnanje označenih dolgov. 3. Deželnemu odboru se naroča, da predloži dogovorivši se s c. kr. deželno vlado primerno novelo h zakonu o davščini na prirastek vrednosti nepremičnin, s katero naj se omilijo po dosedanj izkušnji pretrde določbe o izmeri te davščine, zlasti glede na ekonomske razmere kmečkega prebivalstva, in se strožje pritegnejo spekulantski razkosevalci zemljišč.

K temu predlogu izjavi poslanec pl. Šuklje, da bodo napredni poslanci glasovali za 3 točko, druge točke odklanjajo. Zaključno govorita še poslanci gg. dr. Pegan in dr. Krek. Sprejeto.

Deželni glavar naznani, da ima finančni odsek sejo 2. marca ob 11. dopoldne, personalni odsek 2. marca ob 3. popoldne in upravni odsek 2. marca ob pol 11. dopoldne. Prihodnja plenarna seja je 2. marca ob 4. popoldne.

Nato zaključil deželni glavar sejo ob pol 5. zjutraj.

Štajersko.

Iz Trbovelj. Pri sedanjih agitaciji za občinske volitve poudarjajo vedno rudniški agitatorji, da so poslani od rudnika, ker so v nevarnosti rudniški interesi. V resnici se njim pa gre zato, da zagospodarijo tuji Nemci v naši lepi dolini. Danes stavimo prav ponizno vprašanje na rudniško ravnateljstvo in na upravni svet na Dunaju, ako je tudi v interesu družbe, kar njen nastavljenec zidarski mojster (pravzaprav nastavljenec Südmärke in Schulvereina) slovenozre Domes uganja tu v Trbovljah? Nič bi ne imeli proti njemu, ako bi živel on med nami mirno, kakor se spodobi takemu privandranemu Nemcu, kateri je še le pred par leti prišel s culo in kopico otrok, sedaj pa zabavlja in žali Slovence. Ta naduti petelin, kateri poje od zore do mraka, od mraka do zore, samo edino zveličavno nemško pesem, je bil sprejet samo zaradi tega v rudokopsko službo, ker je Nemec in sedaj volilec II. razreda. Ker je nujno potrebno, da bo nemški most do Adrije kmalu dovršen, je rudniško ravnateljstvo sprejelo še drugega zidarskega mojstra, tudi Nemca, in mu pridelilo več nemških delavcev, kateri pomagajo zabijati pilote nemškega mostu. Stavbni svetnik tega velikega dela je vsekaru kar ravnatelj Heinricher, kateremu je prideljen cel štab, kakor Heutmann, Wiltchnig, Leiller in veliki mislec Viljan. Ta je bil samo zaradi tega sprejet v rudniško službo kot uradnik, ker je čiste tevtonske krvi in zna imenito tuliti heil in heul. Posebno se je pa odlikoval pri sežiganju slovenske trboveljske na Zidanem mostu lanske leto. Ta markantna postava ima to lepo čednost, da izjavi po slovenskih Trbovljah v »interesu« rudokopa z vsemi močmi

nemškimi znaki, dokler mu jih ne odnese slovenski vihar. Mož ima take duševne zmožnosti, da je moral rudnik najeti še enega nemškega ptiča, Pelikana, kateremu pa baje noče gospod Heinricher pripoznati čistokrvnosti in mu je bojda greben pristregel. Velikega osrečevalca nemškega naroda, nikakor pa ne žepov trboveljskih krčmarjev, že zelo željno pričakujejo sosedni zagorjani, kamor je baje dirigan. Pripravite mu sprejem, kakor Albanci princu Wiedu. Poprej je opravljal službo oskrbnika pri rudokopu g. Lapornik, kot Slovenec sam, sedaj ko je stopil on v pokoj, so morali zaradi izrednih »zmožnosti« in »rudniških« pa nemogoče nemških »interesov« za isto službo in opravilo nastaviti dva Nemca, ako bi bilo upravnemu svetu na Dunaju znano, kake zmožnosti ima stavbni mojster Domes pri uničevanju alkohola in zabavljanju čez Slovence, in ako bi vedeli delničarji, kako »pomaga« do visokih dividend, pri gradnji raznih stavb, bi ga že zdavno poslali v »velezaslužni« penzijo. Ako bi hotel človek opisati, s kakim »interesom« delajo razni nemški in nemčurški gospodje volilci za rudokopsko družbo, moral bi imeti na razpolago cel trboveljski tednik. Trboveljci! Ne držite rok križem in ne spite sedaj, ko je treba iti od hiše do hiše, od volila do volila. Ven med ljudi dramit volilce k narodni zavesti. Dolgo spanje bode najbrž veliko škodovalo! Sedaj je še čas, da poučite obrtnike in kmete, da se tukaj ne gre za rudnik, temveč za slovensko stvar. Privandrani Nemci in nemčurji hočejo gospodariti v naši dolini na naši zemlji in to moramo preprečiti. V boj za sveto slovensko stvar!

Iz Trbovelj. Na nemškonacionalnem plesu »Sängerbunda« pretečeno soboto je sodelovala pri buffetu in se zibala z nemško gospodo pri raznih valčkih ena odbornica ženske podružnice C. M. družbe! Komentar odveč!

Občinske volitve v Loki pri Zidanem mostu je vlada glede prvega in drugega razreda potrdila. V prvem so zinagali nemškutarji, v drugem klerikalci. V tretjem pa se vrše nove volitve. Zadnjih so bili izvoljeni 4 naprednjaki, 2 socialista in 2 klerikalca. Značilno je, da nima »Slov. Gosp.« niti ene besede protesta proti potrditvi volitev v I. razredu, ki kaže preočividno blagonaklonenost namestnje spodnještajerskim nemškutarjem. »Slov. Gosp.« molči o slovenskih narodnih zadevah tako, kakor kakšen od Südmärke plačan list. Sramota!

Iz Celja. Narodna društva so priredila v četrtek zvečer odhodni-ko odv. kand. dr. Milku Hraševcu in iur. Tonetu Kurniku. Prvi je bil zelo delaven pri celjskem Pevskem društvu, v Braniboru, Čitalnici in pri Dramatičnem društvu, drugi v Sokolu in pri Dramatičnem društvu. Zastopniki vseh imenovanih društev so se odhajajočima s pristranimi besedami za njuno delo zahvalili. Večer je olepšalo petje Pevskega društva. Obisk je bil nenavadno velik, kar dokazuje, da sta oba gospoda uživala v naših narodnih krogih veike simpatije.

Iz Celja. Tekom meseca marca v naših narodnih krogih velike simdesetletnice našega staroste, g. dr. Josipa Serneca poslaviti na dostojen način. Podrobnosti se bodo še približale.

Iz Žalca. Sliši se, da se poteguje za našo župnijo državni poslanec dr. Korošec. Dohodki žalskega župnika so zelo visoki, ni čuda torej, da diše dr. Korošcu. Luknje, ki jih povzroča v dr. Koroševih žepih dunajske življenje, bi se na ta način prav prijetno zakrpale.

Šoštanj. Od 1. februarja t. l. je sodniški predstojnik tukaj znani dr. Tertnik. Kar na mah so zginiti dvojezični pečati in sedaj krožijo samo nemški po okolici. Ali so se mogoče dvojezični že porabili? Zakaj so bili pa še pod Pavličkom dobri? G. dr. Tertnik — pozor!

Braslovce - Polzela. Prireditelj II. plesnega venčka na Polzeli se tem potom najtopleje zahvaljujejo vsem vlececenjem damam v Braslovcah in na Polzeli za raznovrstna darila v cvetkah in pecivu, kakor sploh za ljubko sodelovanje, s kojim so povzdignile sijaj zadnjega našega venčka v moralnem kot v gmoistem oziru. Na svidenje drug predpust! Na zdar! Odbora Sokola in C. M. podružnice.

Iz Maribora. Gledališče. Prava pustna burka je bila vprizoritev »Vrbana Debeluharja« na pustno nedeljo 22. februarja, celotno prazna in samo smehu namenjena. Komičnih prizorov je igra polna in režiser Molek (Vrban) je pošteno skrbel z g. Mesaričem in Vauhnikom (Fagot), da na odru niso prišli v izgubo. Talent novega komika g. Vauhnika se

je iznova pokazal v improviziranih prizorih. Ugajali so norci (g. Majer, Roter in Jurovič) z zdravnikom W., izmed ženskih vlog pa gdč. Neratova (odgojiteljica) z gojenkami (Radoličeva, Zemljčeva, Cesarčeva itd.) ter gospa Planinskova. — Orkester je igral nekaj koncertnih točk. Občinstva bi bilo lahko več.

Iz Ljutomer. Naš lepi medij-murski Razkriž je prekrstil ljubljanski »Slovenec« v »Razkaznižo«. Sramota, da celo slovenski dnevnikar meni nič tebi nič ponatiskuje grde madžarske spakedranke lepih starih slovenskih krajevnih imen. Če g. Štefe Medijmura nič ne pozna, pa si naj prihrani dopise, ki jih iz Medijmura sam kuje.

Koroško.

Koroški deželni zbor. Deželni glavar je naznanil po otvoritvi seje, da se ne bo obdelal ves dnevni red, marveč se odloži nekaj točk na soboto. Rešitve čaka še 90 poročil med temi 36 v tajni seji. Seje se bodo vršile še tudi dne 3. marca in 4. marca. Nato se je nadaljevala proračunska debata, v kateri je govorilo več poslancev. Med temi je govoril zopet posl. Grafenauer, ki je povedal Nemcem precej trpkih očitanih. Končno je bil deželni proračun sprejet. Nato je bil izročen predlog posl. Metnitzke glede spremembe občinskega reda, da se smejo združevati občine različnih političnih okrajev samo z dovoljenjem deželnega zbora. — V včerajšnji seji so prišle najprej na vrsto razne subvencije. Več subvencij je bilo dovoljenih, malo odklonjenih. Nato je predložil posl. Aichelburg - Labia še drugi v tem zasedanju zakonska načrta glede sestave okrajnih šolskih svetov in glede sestave deželnega šolskega sveta. Oba načrta sta bila po kratki debati sprejeta. Nato je prišla na vrsto že znana dr. Steinwenderjeva šolska reforma. Dasi smo o njej že večkrat pisali, omenimo še enkrat bistvene točke te nove reforme, ki naj se uvede po predlogu poročevalca za poskušnjo. Z ozirom na intenzivnejši poduk in z ozirom na potrebno varovanje deželnih financ, naj se uvedejo sledeče spremembe na podeželnih ljudskih šolah: 1. Za manj razvite in od šole bolj oddaljene otroke se prične šolski obisk šole po dovršenem 7. letu. 2. V zadnji zimski polovici leta naj se šolski dnevi v tednu zmanjšajo v svrhu poduka v nadaljevalnih šolah in sicer za decem od 15. do 16. leta. 3. V slučaju potrebe naj se uvede tudi samo polredni pouk. 4. Učni načrt naj se spremeni tako, da bo odgovarjal zahtevam kmetske in malega obrtnika. Glede meščanskih šol se predlaga: 1. V meščansko šolo se smejo sprejeti samo dobro kvalificirani učenci, ki so absolvirali 5letni-kov ljudske šole. 2. Učenci, ki niso uspevali v meščanski šoli ne smejo šole ponavljati, marveč morajo iti nazaj v ljudsko šolo. 3. Oprostitev šolnine se v prvem poletju samo odložitno dovolji in se učenec oprosti definitivno šolnine le če se izkaže kot dober učenec. 4. Če je število učen-čev in učenek na meščanski šoli majhno, se smejo razredi združiti, če to dopušča učni načrt in 5. mora biti tudi ta učni načrt sestavljen tako, da bo odgovarjal potrebam kmetijske in obrtniškega. — Poročevalec je nato utemeljeval v daljšem govoru ta svoj predlog. Nato je bila seja prekinjena in se je nadaljevala snoči.

Primorsko.

Lahi popravljajo. Lahi hočejo kolikor mogoče izriniti svojo zvezo z Nemci in si pridobiti z njihovo pomočjo zopet nazaj one postojanke, ki so jih izgubili. Kakor smo že včeraj poročali, so sklenili na prav imeniten način sanirati svoje zadeve v Pulju. Sedaj pride na vrsto Reka. Pred vsem poročajo iz Reke, da se je uvedla akcija glede zblizanja med guvernerjem Wickenburgom in med vodjem avtonomistov Zanello. Pri volitvah bo zmagala njegova stranka, to je že kar gotovo in če se Zanello nekoliko ukloni Wickenburgu, posebno glede obmejne državne policije, potem pride do volitve župana in župan bo g. Zanello.

Wiedovanje v Trstu. V Trst je prišla albanska deputacija 8 moških iz Bolgarije in Romunije. Deputacija se odpelje, ko si ogleda Trst, v Drač, kjer bo počakala novega kneza.

Samomur vojaka. V Gorici se je ustrelil v vojašnici infanterist deželne brambre Peter Pelko, ki je služil pri 9. stotnjici. Vzrok samomora še ni znan. — V Pulju se je ustrelil v službi 23letni infanterist 5. pešpolka Gabriel Rubiczek. Vzrok samomora še ni znan.

Drobne vesti. V bližini Miramara so našli mrtvo 25—30 let staro dekle, ki je brzgotne hišina. Do sedaj je še niso spoznali. Tudi vzrok smrti še ni znan. — Aretirali so v Trstu kazniškega veterana Antona Podražaja, ki je prišel ravno iz zapore, ker je ukradel v neki gostilni gostilničarju med igro bankovce za 10 K. — Srčna kap je zadela v Trstu pomorskega kurjača Nikolaja Pegulja. — Zaradi žaljenja cesarja so aretirali v Trstu laškega kmetiča 53letnega čevljarja Klementa Camuffo. Mož je strasten Italijan in je znan kot hud zabavljak. — Ponarejeni petkronski tolarji zopet krožijo v precejšnjem številu po Trstu. Tolarji so sicer jako dobro ponarejeni, so pa veliko lažji in nimajo pravega cvenka. — Na ulici Fabio Severo je zadela med potjo domov 19letno Ema Varnerjevo kroglica v desno roko. Zdravnik ji je kroglico potegnil iz roke in dognal, da je kroglica iz flobert puške. Otroci so streljali v nekem vrtu in kroglica je preletela ograjo.

Dnevne vesti.

Župan ministrskemu predsedniku in finančnemu ministru. Župan dr. Tavčar je poslal ti-le dve brzojavki:

An den Herrn Ministerpräsidenten
Grafen Stürgkh Exzellenz
Wien.

Die Majorität des krainischen Landtages hat in der gestrigen Nachtsitzung Bescheidungsbeschlüsse gefasst, durch welche die Hälfte des Landesdefizites pr. 1.600.000 K auf Laibach überwälzt wird. Die Konsumsteuern allein wurden für Laibach auf 174% erhöht. Gegen diese Ausbeutung der Landeshauptstadt die sich von der Erdbebenkatastrophe noch nicht erholt hat, lege ich den energischsten Protest ein und bitte bei Euer Exzellenz um Erbarmen für die Stadt und deren arme Bevölkerung.

Der Bürgermeister:

Dr. Tavčar.

Gospodu ministrskemu predsedniku
ekscelenci grofu Stürgkhu

Dunaj.

Večina kranjskega deželnega zbora je v včerajšnji nočni seji sklepala o pokritju deželnega primankljaja in sprejela sklep, s katerim se polovica deželnega primankljaja v znesku 1 milijon 600.000 kron prevajuje na Ljubljano. Sam davek na užitnino se je zvišal za Ljubljano na 174%. Proti temu nečloveškemu izrabljanju in izsesavanju deželnega stolnega mesta, ki si še ni opomoglo od potresne katastrofe, vlagam najenergičnejši protest in prosim Vašo ekscelenco, da se usmili ubogega mestnega prebivalstva.

Dr. Ivan Tavčar, župan.

An den Herrn Leiter

des k. k. Finanzministeriums Baron
Engel Exzellenz

Wien.

Der krainische Landtag hat in der gestrigen Nachtsitzung Bescheidungsbeschlüsse gefasst durch welche die Hälfte des Landesdefizites auf die Stadt Laibach überwälzt wurde. Zu diesem Zwecke wurde die Verzehrssteuer in Laibach auf 174% erhöht. Durch diese Erhöhung werden die ärmsten Klassen der Bevölkerung getroffen, durch dieselbe werden aber auch die Grundlagen des soeben zwischen der Gemeinde und dem Ärar abgeschlossenen Verzehrssteuer-Pachtvertrages zum grossen Schaden der Stadtgemeinde verrückt. Indem ich gegen diese mitleidslose Ausbeutung der Landeshauptstadt protestiere, appelliere ich voll Hoffnung auf das Gerechtigkeitsgefühl, welches Euer Exzellenz gegenüber Laibach schon wiederholt zu Ausdrücke zu bringen die Güte hatten.

Der Bürgermeister:

Dr. Tavčar.

Gospodu voditelju
finančnega ministrstva baronu Englu
na Dunaju.

Večina kranjskega deželnega zbora je v včerajšnji nočni seji sklepala o pokritju deželnega primankljaja in sprejela sklep, s katerim se polovica deželnega primankljaja v znesku 1 milijon 600.000 kron prevajuje na Ljubljano. Sam davek na užitnino se je zvišal za Ljubljano na 174%. S tem zvišanjem so prizadeti najubožnejši sloji prebivalstva. Takisto pa so z njim spremenjeni tudi temeljni užitninsko-zakupne pogodbe, ki sta jo prav kar sklenila mestna občina in erar. Protestiram proti temu brezsrčnemu izkoriščanju deželnega stolnega mesta in apeliram v polnem zupanju na čut pravičnosti, ki ji je Vaša ekscelenca že opetovano blagovolila dati izraza napram Ljubljani.

Dr. Ivan Tavčar, župan.

Škofjeva finančna načrt S. L. S. Brezvestno in nesramno so klerikalci šest let zapravljali deželni denar. Niso ga porabljali samo za potrebne in koristne stvari, zakaj če bi bili tako ravnavali, bi sploh ne bilo treba dokladovati, ampak bi dežela prav lahko izhajala z dosedanjimi dokladi. Toda klerikalci so razmetavali denar tudi za vse mogoče nepotrebne stvari in delali s podporami tako, kakor da bi moral vsak klerikalni agitator na Kranjskem obogateti od javnega denarja. V deželni blagajni je zmanjkalo denarja, ker so ga klerikalci brezvestno razmetavali in ker so s tem denarjem napolnili žepe svoji stranki in različnim pristašem. Strašno so »gospodarili«, tako, kakor morejo samo ljudje, ki nimajo nič vesti, nič srca za to ubogo deželo in nič usmiljenja niti z najrevnejšimi ljudmi. Zdaj bodo naložili nove velikanske doklade. To je za celo deželo strašna nesreča, kajti že sedaj je bilo težko za vsakdanji kruh in pridobitvene razmere postajajo vsled novih državnih davkov vse težje. Pa vendar imajo klerikalni sleparji pogum, da hočejo goljufati javnost tudi glede zvišanja doklad. Vpoštevati moramo pred vsem, da so klerikalni poslanci kmečkih občin in da jim je na tem, spraviti v zmozo kmečke vollice, da bi jim ti ne dali po buticah. V ta namen prav prigrigano lažejo, da kmetije ne bodo čutili doklad. Klerikalna lažljivost je res velikanska! Klerikalci lažejo kmetom in malim obrtnikom in mislijo, da jim bo res kdo verjel. Govore pa samo o zemljiškem davku, o osebnodohodninskem davku in hišnonajemnin-skem davku, nobene besede pa ne slišimo o strašnih dokladah na užitninski davek. No, kmetstvo ljudstvo bo kmalu spoznalo, kako je s to stvarjo, ko jim bodo davčni uradi predpisali zvišane doklade in davke, eksekutorji pa jim prinašali v hišo pozdrave klerikalnih poslancev!

± Zanimivo! Včeraj je dr. Tavčar, ko je govoril o nečloveškem povajanju užitnine v Ljubljani, izpregovoril te - le besede: Rad bi vedel, kako naloge je izvrševal gospod deželni predsednik baron Schwarz pri tem masakriranju Ljubljane? Takoj je začel dr. Lampe: **Nobene! Saj ga še vprašali nismo!** Pri taki veljavni zadevi nima deželni predsednik niti najmanjše besede! Živ krst se zanj ne zmeni! Višje ostudna klerikalna ošabnost že ne more! In to naj bodo normalne ramere v deželi?

± To so gentlemani! Ko je bil včeraj ponoči poslanec Ribnikar izklučen, povzročil je poslanec Piber, katoliški župnik, ostudno denuncijanstvo. Ribnikar je govoril o neklih tablicah, in te tablice so razburile g. Škulja, da je pričel kar besneti. Deželni glavar je vzel Ribnikarju besedo, češ, da je žalil ribniškega kaplana! Ribnikar je na to reagiral: To je nasilstvo! Glavar teh besedi, ki so vsebovale pravično kritiko, ni čul. Ko je pozval drugega govornika k besedi, priskočil je Piber ter tulil: Gospod glavar, Ribnikar je govoril o nasilnem predsedstvu! Glavar skliče disciplinarni odesk, nakar vzklikne dr. Triller: Špiceljna tudi! Denuncijant Piber je moral preslišati par gorkih, katere je tudi pošteno zaslužil. Fej!

± Službene dolžnosti dr. Lampe. Torej z liberalci dr. Lampe ne občuje. To je njegova stvar, ki bo javnost toliko manj zanimala, ker dr. Lampe sploh ne more priti z liberalci v kako izvenslužbeno dotiko. Nam dr. Lampe že lahko verjame, da poznamo mnenje liberalcev in zato mu povemo, da bi 99% vseh liberalcev raje nosilo ogavne močerade za srajco, kakor da bi z njim občevali. S službenim občevanjem je seveda druga stvar. Je pač tako v življenju, da morajo liberalci časih v službenih stvareh občevati tudi s klerikalci, naj jim je to še tako neprijetno, kakor morajo klerikalci občevati, čeprav proti svoji volji v službenih stvareh z liberalci. Dr. Lampe pa že celo nihče ne vpraša, če hoče službeno občevati z liberalci, ali ne. Deželno odborništvo je javna služba, ki jo opravlja dr. Lampe proti plačilu in njegova dolžnost je, da v tej službi občuje tudi z liberalci spoštljivo in vljudno in to toliko bolj, ker ga plačujejo liberalni žulji. Dr. Lampe tudi nihče nič ne vpraša, če hoče, ali če noče z liberalci občevati; on mora, ker je plačan, ker opravlja javno službo in je to torej njegova dolžnost. Če bi je pa ne hotel izpolniti, se bodo pa proklekano hitro dobila sredstva, da se bo naučil manir.

± Kmeti so varovali. »Domoljub« je napel največjo harmoniko, kar jih ima, in je zaigral kmečkim davkoplačevalcem ginljivo pesem, da so klerikalci pri zvišanju doklad varovali kmetu in malega obrtnika. Res je sicer, da kmeti in malega obrtnika klerikalci ne bodo ravno tako hudo odrli, kakor druge mestne prebivalce, res je pa tudi, da mu bo-

do še vedno veliko preveč kože vzeli in krvavel bo tako, da mu vsi farji tega sveta ne bodo mogli odpustiti grehov, ki jih bo storil s preklinjanjem. »Domoljub« vleče in vleče veliko harmoniko, da bi spravil kmečke vollice v dobro voljo in pričakuje, da bodo začeli poskakovati in veselo kričati: Proketo smo srečni in varovani; nam kmetom bodo vzeli samo suknje in hlače, mestnim ljudem pa še srajce. Pametni kmečki ljudje bodo seveda kmalu spoznali, za kakke predpustne šeme jih ima »Domoljub«. Ko bo treba plačevati vino in meso dražje, ko bo treba vse potrebščine dražje plačevati, vsako motiko, vsako metlo, vsak žebelj, vsak podplat in vsak gumb, vsako ruto in vsak trak, sladkor in kavo, sploh vse, česar kmet ne pridela sam, tedaj bodo tudi tisti spregledali, ki jih ima »Domoljub« za norca. Tedaj pa bodo ti ljudje iztrgali »Domoljubu« njegovo harmoniko iz rok in bodo svojim brezvestnim poslan-čcem tako zaigrali, da bodo beže še hlače izgubili!

± Izvrsten list je »Domoljub«. Namenjen je kmečkemu ljudstvu in če je na Kranjskem toliko smradu, da prebivalstvo kar trumoma iz dežele beži, je to v veliki meri tudi »Domoljubova« zasluga. »Domoljub« ni namenjen samo moškim, nego tudi ženskam in skrbi za pouk kmečkih žensstev. Pa še kako. Vse najpotrebnejše stvari jih uči. Le pogledjmo zadnjo številko. Tam je kmečkim ženskam prav temeljito razloženo, kako je treba snaziti stare preproge in tepihe in kako je ravnati z dragoceno kožuho, z mufl, boami itd. Bil je pač že zadnji čas, da so se kmečke žene naučile pravilno ravnati s preprogami in tepihi, ki jih je toliko in tako dragih po vseh kmečkih hišah in tudi zadnji čas, da so se naučile prav ravnati s kožuho, ki je vendar silno draga in se je mnogo porabi, kajti kmečke žene hodijo z mufl po stelo in repo in brez boe že nobena več ne gre k litanijam. Prav pohvalno je tudi omeniti, da uči »Domoljub« kmečke žene, kako je umivati srebrno namizno orodje, kajti v kmečkih skledah je sicer žalibog malokdaj kaj drugega kakor zelje, krompir in žganci, ali vse to se zajema s srebrnimi žlicami in vilicami in klobase režejo že davno s srebrnimi noži.

± V klerikalni kleti hotela Union mora biti vsekakor zabavno. Dr. Zajec se Šusteršiča in njegove prepovedi sicer zelo boji, ampak če ga potpelje mimo tega podzemnega hrama, svojim nogam kar ne more ubraniti, da ga ne zaneso v priljubljeno podzemlje. Kaj bi se neki tudi ženiral? Vsaj sedaj, ko je zbran deželni zbor, še vse drugačni gospodje posečajo po Šusteršiču prokleti vinski hram. Naš znanec Štefe s svojim štabom je itak v kleti kuhan in pečen, odkar jo pa poseča njegov odlični prijatelj g. vitez Pogačnik, Štefek kar ne ve, kako bi na zunaj pokazal, kako se reva čuti počaščenega. Gospod vitez sem, gospod vitez tja, tako gre venomer, samo da mu visoki gospod milostno dovoli solnčiti se v njegovem obližju in cela njegova suita mre samega spoštovanja in priklanja. Razume se, da tudi visokemu gospodu kar blaženosti žare lica ob pogledu na sijajni krog njegovih oprod. Kakoršna družba, tak ton, taka debata. Dokler je bil dr. Zajec kralj pod zemljo, se je še shajalo. Tudi kak obrtnik, kakor francoski Rujina, je mogel prisesti in eno ali drugo ziniti. Dr. Zajec je tudi skrbel za to, da se vinska debata ni povzdignila na previsok nivo. Kar pa prihajajo g. vitez Pogačnik presedavati v uni-onsko klet samotne zimske večere, je pa vse kakor izpraznjeno. Demokrati v kleti sploh nimajo besede. Zakaj markantna individualnost gospoda viteza je v prvem trenutku celemu tobačnega dima in vinskih duhov polnemu miljenju vtisnila svoj posebni pečat. Gospod vitez je, kakor splošno znano, velik prijatelj vojaških krogov. Pri generalih je tako domač, kakor Krek ali Štefe pri delavkah iz tobačne tovarne. Če pa gre za vojne kredite, tedaj bi gospod od generalnega štaba najraje podaril še svoja poštna kljuseta in prednašal na hrstu poštno pakete v Podbrezje in Kropo, samo da si ohrani svoje odlične zveze. In glej, kar predseduje visoki gospod klerikalnim vinskim bratcem v »Unionovi« kleti, je ni druge govorice, kakor o samih puškah, kanonih. Cela klet žvenkeče s sabljo in kdor si drzne le ziniti o kakih pomislekih proti velikanskim bremenom, takoj ga ozmerja Štefe, da je antimilitarist, da naj molči, ker nič ne razume, in še huje! Sekundiramo mu pa njegov štab, tako, da revežu kar mahoma usta zapro. In visoki gospod se zadovoljno smehlja... Pa ponosen je lahko na sijajne uspehe teh večerov. Očeta Štefeta so namreč bojeviti govori gospoda viteza na pepelnico sredo tako navdušili, da ga je bila sama korajža. Opasal si je

bil svojo »marelo« kakor svitlo sabljo in udrihal po nekem svojem so-mišljeniku kakor bi se šlo proti Turkom. Kakov konec je ta vojska vzela, nam sicer ni znano, upamo pa, da junaštva Štefeta ne ostanejo brez plačila. In gospod vitez se bode smejal...

± Klerikalni kmetje in novi deželni davki. Z Dolenjskega se nam poroča: Tu bi bil moral biti poslanec Jarc med tukajšnjimi svojimi prijatelji navzoč, čim se je zvedelo, kako je tudi on pomagal držati ob času volitev dano besedo, da klerikalni deželni gospodarji ne bodo nikdar davkov povečali. Najbolj zagrizeni klerikalci, kako krščansko so se pridružili: »Že zdaj nam ni mogoče izhajati, zdaj nam ti vrugi pa še davke povisajo. O le naj se pride Jarc, pa nam zopet kaj gobežda, kako dobro znajo gospodje v deželnem odboru gospodariti, o, to bo še drugače šel, kot tisti-krat na Muhaberju!« — Dan na to je izšel »Domoljub« z nesramno zavij-tim uvodnim člankom: Kako klerikalci kmetu varujejo pred večjimi davki. Niso se upali polne resnice povedati; z obdačenjem le en četrtilitra vina jih skušajo premotiti; pa ne po vinarijih, ampak še v stari veljavi, da bi ja bolj nedolžno izgledalo. Toda to pot so se klerikalci vrezali. Tako neumen tudi klerikalni kmet ni več, da bi ne vedel, da 4 četrтинke znašajo en liter in da ima 1 krajcar dva vinarja. Da pa bodo kljub zelo niz-kem novemu davku tudi kmetje morali trpeti na ostalim davkoplačeval-cem pripadajočih davkih, to bo žalibog kmalu tudi vsak kmet moral sam soobčutiti.

± Za in proti proporc. Klerikalci na Kranjskem nečelo nič slišati o proporc za dežnizborske volitve in za občinske volitve na deželi. Nihov tovariš Grafenauer pa je v koroškem deželnem zboru zahteval proporc. Kar klerikalci na Kranjskem obojajo, za to se v nemajo na Koroškem. So pač vsi skupaj sami kome-dijantje!

± Mlekarkstvo na Kranjskem. V deželnem zboru je čeval poslanec Jaklič o mlekarstvu. Ker mož ničesar ne razume, tudi ni mogel nič pametnega poročati. Jaklič menda niti ne ve, da so ravno klerikalci kompromitirali kranjsko mleko v Trstu, tako, da je škandal. Z goljufo so hoteli hitro obogateti, pa so se vrezali in celi deželi napravili navečjo škodo.

± Slovenski klerikalci in hrvaški pravaši. V hrvaškem saboru je imel dr. Mile Starčević velik govor, ki se tiče sicer poglavito hrvaških razmer, pa je tudi za nas Slovence prav zanimiv. Znano je, da obstoji med hrvaškimi pravaši in med slovenskimi klerikalci ozka zveza. Že dostikrat smo slišali, da sta to v bistvu le ena stranka, ki jo vodi dr. Mile Starčević in dr. Ivan Šusteršič. Kdor to pomisli in prečita govor, ki ga je imel dr. Mile Starčević v hrvaškem saboru, se mora z začudenjem vprašati, kako je sploh moglo priti do kake zveze med hrvaškimi pravaši in slovenskimi klerikalci in kako je mogoče, da sedi dr. Mile Starčević z dr. Ivanom Šusteršičem v načelnstvu te stranke. Svoje čase so bili slovenski klerikalci v tesni zvezi z dr. Frankom slaboglasne-ga spomina. Roko v roki so hodili z njim, ga podpirali in mu gladili pota, zlasti na Dunaju. Zdaj je dr. Mile Starčević z debelo gorjako udaril po Franku in njegovi tovarišiji in raz-kril vse izdajalsko početje te družbe, zlasti tudi njene spletke na Dunaju in v Pešti. Ali se dr. Mile Starčević pri tem ni nič spomnil, da so bili slovenski klerikalci zvesti zavezniki Frankovi in mu pomagali na Dunaju z vsemi svojimi močmi? V tako družbo vendar ne spada tak, vseh časti vreden mož, kakor je dr. Mile Starčević. Tem manj spada v to družbo, ker je vendar vrhovni poveljnik kranjskih klerikalcev škof Jeglič, učenec, posnemovalec in vrní izvrševalec vseh želja sarajevskega nadškofa Stadlerja. Saj je ravno Stadler potom Jegliča pridobil slovenske klerikalce za vse to, kar šteje dr. Starčević pokojnemu Franku v naj-večji greh. Vsaka beseda, ki jo je zagrmel dr. Mile Starčević proti nadškofu Stadlerju, velja tudi za škofa Jegliča. Dr. Starčević je med drugim tudi rekel: Kad se u Zagrebu priredila ona komedija od t. zv. katoličkog kongresa, kad se ludost, da samo katolik može biti Hrvatom, proglasila dogmom — ja sam znao odmah, da je to bečko maslo, koje je načelo: divide et impera. Tudi pri nas prirejal Jeglič in tovariši take komedije ter proglašajo enake ludo-sti, tudi pri nas je to bečko maslo po načelu: divide et impera in dr. Šusteršič in vsa njegova stranka je nositeljica tega, kar je dr. Mile Starčević tako uničevalno obsodil. Ni nam mar, če bo dr. Mile Starčević spravil svoje razmerje s slovenskimi klerikalci v soglasje s svojim govorom v hrvaškem saboru, a eno mu

lahko brez ovinkov povemo: v to družbo ne spada!

Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj poziva svoje člane in somišljenike v dvorskem okraju, da se polnoštevilno udeležijo protestnega shoda proti zvišanju deželnih doklad, ki bo jutri v nedeljo ob 10. dopoldne v Mestnem domu.

Politično in izobraževalno društvo za št. peterski in kolodvorski okraj vabi svoje člane in somišljenike, da se zanesljivo udeležijo jutri ob 10. dopoldne protestnega shoda v Mestnem domu. Gre za zvišanje deželnih doklad.

Obravnava proti župniku Riharju. Obravnava proti župniku Riharju, ki je ob deželnozborskih volitvah kot predsednik volilne komisije v Mekinah kradel med volilnim aktom napredne glasovnice, se vrši v sredo 10. marca ob 10. dopoldne pred tukajšnim deželnim sodiščem.

V deželnozborskem poročilu se mora stavek v govoru posl. dr. Ravniharja »Gospodari se tako, kakor v deželi gospodari dež. odbor...« glasi tako-le: »Gospodari se tako, kakor da je v deželi gospodar dež. odbor...«

Pomaknjen je v 7. činovni razred profesor na obrtni šoli ljubljanske C. Celestin Mys.

Od obrtnega nadzorstva v Ljubljani. C. kr. obrtni višji nadzornik v Ljubljani g. Ivan Santrč je prestavljen iz Ljubljane k centralnemu inšpektoratu na Dunaj.

Štefe! — prepeči! Urednik »Slovenca«, Štefe, se čuti v deželnem zboru strašno oblastnega. Tako je včeraj, ko je na galeriji nek gospod, gotovo nekerikalec, ob nasilnem obnašanju deželne glavarja Susteršiča napram dr. Ravniharju nekaj politično šepnil svojemu sosedu, kakor obseden pridrl iz lože »Slovenčevega« in »Domačinovega« uredništva, pričel z verbalnimi insulti in končno suvaje in brcaje dotičnega naprednjaka samolastno vrgel iz galerije. Ne samo, da bi bilo na mestu Štefeta izročiti sodnji v eksemplarčno kaznovanje, si odločno prepovedujemo, da bi ta enfant terrible nekažnovan počenal take neotesanosti proti ljudem, ki imajo najmanj ravno toliko pravice na deželnozborski galeriji kot on. Sicer je pa o obnašanju Štefeta odveč vsaka beseda.

Nekaj o ljubljanski državni policiji. Gospod ravnatelj ljubljanske državne policije si je stekel — kakor se govori — polno nepriznanja radi zadnjih izseljevalnih dogodkov. Ko je vzel plemeniti g. ravnatelj aprila lanskega leta vajeti državne policije v svoje deviške roke, odpravil je tako potrebno strogo kontrolo izseljencev na ljubljanskem južnem kolodvoru. Stražnika, vajena slej ko prej paziti na mlade fante, ki jo žele pobrisati v Ameriko in se odtegniti vojaški dolžnosti, sta vlačila sumljive na Bleiweisovo cesto, kjer so jih pa spustili. Tako so se sumljivi izseljenci do znanih dogodkov s kanadsko družbo izpuščali pri državni policiji in puščali v Ameriko. Znani izseljevalni škandali pa so vzbudili preobrat v celi monarhiji in tudi našemu gospodu grofu, ki sicer menda nima posebnih simpatij za policijsko službo, razburili kri. Kar se je preje premalo storilo, skušalo se je nadomestiti in začelo se se nepostavnosti na vsej črti. Danes n. pr. na južnem kolodvoru kar trije policijski organi izseljence kontrolirajo: uradnik, stražnik in detektiv, dočim je bil prej še stražnik preveč. Danes se potnikom preobračajo žepi, detektivji segajo ljudem v suknje in telovnike, z eno besedo, vprizarjajo se preiskave, ki so po zakonu prepovedane. Delajo se stroški izseljencem, ker se jih prepočasno kontrolira, da zamujajo vlake itd. Osebnost se noče nihče prizadeti pritožiti, ker se mu zna sicer zgoditi kakor zadnjič beraču, ki je z ziomljeno roko (?) zakrivil hudodelstvo javne nasilnosti. Kar je zamujeno in če bo takemu postopanju mesto odlikovanja sledila črna pika pri ministru, naj gospod grof to pripíše dejstvu, da se je šolal samo štiri tedne na »policijski univerzi na Dunaju«, kjer si ni mogel priložiti toliko izvedenosti, da bi ga obvarovala očitka policijskega diletanta. Pa tudi na drugih poljih se policijsko ravnanje igra z nepostavnostmi. Tako je n. pr. z merilom za pravost. Posamezni detektivji namreč brez vsakega povoda in ne da bi javili hotelirju, izvršujejo preiskave, vsled česar trpi gostilničar škodo na svojem ugledu in pa materialno, ker ga zapuščajo gostje. Kdo mu povrne škodo, morda policijsko ravnanje iz dispozicijskega fonda? Kar je gospod grof preveč storil, je bilo narobe in napačno, zato je tudi napačno, kar je premalo storil. Vsakdo se še spominja, kako so bili hodniki v hudem mrazu zanemarjeni, ljudem je drselo in padali so. Zgodile so se celo

poškodbe. A policijsko ravnanje ni ničesar ukrenilo in je pustilo, da so se hodniki sami posipali. Cemu tudi, hodnik je že sam na sebi zadosti trd, sedaj naj se ga še posuje s peskom in kamenjem, potem se na hodniku ne bo moglo več preteptati, kakor je to zadnjič storil neki gostilničar, ki je svojo ljubezni željno ženo parkrat na hodnik položil in za lase potegnil. Stražnik seveda, moderno organiziran in izučen, je to mirno gledal, mesto, da bi preprečil ta zakonski intermezzo. Postava seveda to prepoveduje, dovoljuje pa najbrže »navodilo za izvrševanje policijske službe pri državnih policijskih ljubljanskih«, katerega je izdelal po tehtnem premišljevanju in opazovanju v ljubljanski Kazini gospod Thurner.

Umrli Anton Gutnik, magistratni adjunkt in predstojnik mestnega zbirališča, je bil 23 let v mestni službi. Izpolnjeval ni samo svojih uradnih dolžnosti vestno in točno, nego je tudi izven urada mnogo deloval. V mlajših letih je brezplačno sodeloval pri slovenskem gledališču in pri raznih društvih ter si zanje pridobil mnogo zaslug. Toda svet živi hitro in pozabi hitro, posebno rad pozabi svet na to, kar je kdo iz ljubezni za slovensko stvar delal in žrtvoval. To se je videlo tudi pri pogrebu Antona Gutnika.

Umrja je dolgoletna trafikantinja na Bregu št. 6 v Ljubljani gospa Agneza Kustrin. Pogreb je v ponedeljek ob 4. popoldne iz deželne bolnišnice. — Izrekamo naše sočutje.

Umrja je po dolgi bolezni gospa Marija Žebre, mati c. kr. dež. sod. svetnika g. A. Žebreta. — Naše sožalje!

Uvod v hrvaško-srbski jezik. Z mnogih strani prihajajo vprašanja, kje in kako bi bilo dobiti tako praktično pomagalo za čitanje hrvaških knjig in sploh za popolnejše priučenje hrvaško-srbskega jezika. Informirali smo se o stvari ter moremo poročati, da izda »Matica hrvaška« l. 1914. poseben uvod v hrvaški jezik za Slovence; s tem hoče ugoditi mnogostanskim željam, ki jih izražajo slovenski njeni člani.

O politični zgodovini Slovencev bo predaval državni poslanec dr. Otokar Rybář danes, v soboto, na češkem zavodu za politične znanosti v Pragi. »Nar. Listy« pozdravljajo dr. Rybářa zelo laskavo.

Ne kupite srečk na obroke! Z ozirom na notico pod tem naslovom v včerajšnji številki našega lista nas tukajšnje glavno zastopstvo Češke industrijske banke prosi konstatirati, da bo to stvar natančno pojasnilo.

Knjižnica Gospodarskega in izobraževalnega društva za dvorski okraj izpopolnila je svojo zalogo z raznimi najnovejšimi slovenskimi in nemškimi knjigami. Slovenske knjige so na razpolago tudi v več izvodih, da je možno vstreči vsem zahtevam čitateljev. Kako potrebna je bila javna ljudska knjižnica za dvorski okraj in zlasti za Tržaško cesto, Vič, Glince in Rožno dolino, se je pokazalo v pretekli zimi, ko je bil poset knjižnice vedno mnogoštevilčen. Čitatelji si z dobrimi knjigami ne krajšajo samo dolgih večerov, marveč se tudi vsestransko izobražujejo. Vabijo se tedaj vsi prijatelji lepih knjig na obilen poset knjižnici na Rimske cesti nasproti gostilni »pri Marčanu«. Odprta je ob sredah in petkih zvečer od 6. do 8. in ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. dopoldne. Knjige se izposojujejo proti malenkostni odškodnini.

„Ljudska posojilnica“ kot tovarnica na Dolenjskem. „Ljudska posojilnica“, ki je morala prevzeti Smoletovo opekarno, otvori že začetkom prihodnjega meseca (baje že v ponedeljek) obrat v tej tovarni. Kdo bo opeko kupoval, ko tudi na Dolenjskem vse stavbno delo počiva, to je seveda drugo vprašanje.

Žalostna smrt na cesti. Iz Novoga mesta se nam poroča: Te dni smo bili priča žalostnemu dogodku in sicer dvakrat žalostnem. Neka rečna smrtnobolna ženska iz Smuke (v kočevskih hribih) se je pripeljala s svojim 4 mesece starim otrokom do vasi Brod pri Novem mestu. Bila je namenjena v novomeško žensko bolnišnico. Kar sredi ceste začuti se ji bližati belo ženo — smrt. Z onemoglim glasom zavpije: dajte mi luč! Umiram! Prinesli so ji svečo, naker je res takoj umrla. Otroka od prsi mrtve matere so odpeljali v bolnišnico, od kjer so ga pa drugi dan zopet poslali nazaj, ker je bil otrok zdrav in ga je mati vzela seboj le, da bi ga dojila. Mrtvo mater pa so prepeljali v smihelsko mrtvašnico, ter so jo baje takoj drugi dan pokopali. Ampak pokopali so jo brez cerkvenega zvonenja, brez vsega kot crknjeno žival. Ženska je bila namreč silno revna, za take kristjane pa rimsko-katoliška vera, oziroma njena cerkev nima blagoslova, ne zvonenja. Pa tudi en dan popreje se mora spraviti v zemljo kot drugi, ki so kaj

denarja zapustili. Drugi dan pa je v isti fari nekdo drugi umrl. O kako so mu z vsemi štirimi zvonili! Ja, denar, ta je tudi čez vero gospodar!

Kinematograf »Ideal«. Sobota 28. februarja, nedelja 1. marca, ponedeljek 2. marca. 1. Oče se uči kolesariti. (Komično.) 2. Gaumontov teden. (Najnovejši, šport, moda.) 3. Polidor in mačke. (Komično.) 4. Senčni plesovi. (Izjava jih pariška plesalka Hippolita D' Vellas.) 5. Moderni nomadi. Drama iz glumaškega življenja v 2 dejanjih. 6. Kolodvorski hotel. Prekrasna veseloigra v 2 dejanjih. Bučen smeh!

Društvena naznanila.

Kabaretni večer „Narodne čitalnice“ se vrši, kakor se je sedaj nepremično določilo, dne 18. marca. Z delom za nenavadno bogati spored te priredbe se je pričelo in se bo zastavil ves trud, da bo delal ta večer čast svojemu imenu.

III. Slovenski vsesokolski zlet 1914. Seja stanovanjskega odseka vrši se v ponedeljek 2. marca, točno ob 8. zvečer v Zvezni sobi v Nar. domu. Prosi se polnoštevilne udeležbe.

Salonski orkester Sokola I. vabi vse one brate in sokolstvu naklonjene gospe, ki bi hoteli sodelovati na kakem, pri orkestru zastopnem instrumentu, da pošljejo svoje naslove in označbo instrumenta na odbor orkestralnega odseka Sokola I. in sicer na naslov: B. Vodeb, Pred Škofijo št. 18. II. nadst. Na zdar! Odbor. Zveza jugoslovanskih železničarjev, podružnica Ljubljana ima v nedeljo, dne 1. marca ob pol 3. popoldne pri Moharju v Spod. Šiški občini zbor.

Odbor N. S. Z. ima v torek dne 3. marca ob 8. uri zvečer važno odobrovo sejo. Prosimo člane odbora in nadzorstvenega sveta, da se seje prav zanesljivo udeležijo, ker so na dnevnem redu zelo važne in nujne točke.

Plesna šola N. S. Z. opozarja vse plesalce plesne šole, da se vrši v nedeljo nadaljni pouk plesnih vaj in prosimo, da se v obilnem številu udeležijo. Zatorej na svidenje v nedeljo v salonu »Hotela Ilirija«, Kolodvorska ulica. Začetek ob 3. uri popoldne.

Shod delegatov Slovenskega planinskega društva se bo vršil v nedeljo, dne 8. marca t. l. ob 2. uri popoldne v restavracijskih prostorih Narodnega doma v Ljubljani.

Odlagalni prostor za sneg, blato, smeti itd. — vulgo športni prostor v beli Ljubljani. Kakor vsako leto, tako se tudi letos uporablja edini športni prostor ob Lattermanovem drevoredu za odlaganje snega, blata in drugih smeti. Športni krogi se zaradi tega že, vprašanje pa je, če so tudi storili na magistratu kake korake, da bi le-ta poskrbel drug prostor za odmetavanje snega in blata. Naposled imajo na magistratu vendar še kaj drugega dela, kakor misliti na to, če bi odlaganje snega v zimskem času morda ne pokvarilo prostora, kjer se vrše v drugem času nogometne vaje in tekme. Ker je pa na vsak način športnemu igrišču v kvar, da se se tam pozimi odlaga sneg, smeti itd., prosimo merodajni magistratni urad, naj poskrbi, da se prostor vsaj v nadalje ne uporablja za smetišče (nabite naj bi se prepovedne tablice), kakor tudi, da se prostor primerno očisti, ker bi drugače še v aprilu ne zamogli gojiti nogomet. V drugih mestih imajo pa že mojstrske tekme.

Pogovor v postu. A.: »Hej, prijatelj, kje pa vendar tičiš? Že ves teden te nisem videl.«

B.: »I, kje naj tičim drugod kakor doma. Saj je vendar sedaj postni čas. Pred pustom smo plesali in praznili kozarce in mošnjake, a sedaj bomo bomo pa živeli solidno in štedljivo, denar moramo izdati le za najpotrebnejše, namreč za zgradbo Sokolskega doma v St. Vidu nad Ljubljano.«

Z Bleda. Občni zbor gostilničarske zadruge na Bledu se vrši v ponedeljek 2. marca 1914. ob 1/3. uri popoldne v hotelu »Triglav« na Bledu. K temu občnemu zboru se vabijo gostilničarji tudi izven naše zadruge, da protestiramo proti zvišanju vinskih davkov.

Posredovalnica N. S. Z. Službo išče: 1 kurjač, 2 slugi, 1 pisarniški pomočnik, 2 mizarja, 1 ključavničar. Službo dobi: 5—6 ključavničarjev in strugarjev, kakor tudi več mizarjev za v stalno službo in 2 krojaška pomočnika. Pojasnila daje N. S. Z. v Narodnem domu.

Prosveta.

Slovensko gledališče. V nedeljo popoldne ob 3. uri se vprizori ob znanih cenah burka z godbo in petjem »Lopacchi Vagabunde« ali »Zankinra trojica«. Zvečer ob 8. uri pri ljubljani narodna igra »Rekovalec«.

z gostom gosp. Salmičem v vlogi Blaža Mozla in s sodelovanjem orkestra in bivšega zbora slovenske opere. Igra je skrbno in nanovo nastudirana.

Razne stvari.

Izpustili so iz zapora v Bero-linu mladoruskega pisatelja Linatčarskega, ki je bil osumljen vohunstva. Izgnali pa so ga iz Nemčije.

Smrten izid dvoboja. Zaradi hudih žaljk je prišlo med poročnikoma 38. pešpolpa v Metz Lavalete St. Georgijem in Haagejem do dvoboja na pištole. Pri prvem menjavanju krogel je bil Haage zadet v srce in je na mestu umrl.

Povodenj. Iz Brna poročajo, da je izstopila vsled nalivov na več krajih Morava. Poplavlila je dosejal 96 hiš, 13 hiš je porušeni popolnoma, 41 pa deloma. 171 oseb je brez strehe, škodo cenijo sedaj na 160.000 kron. Vsi prebivalci so pravočasno pobegnili.

Samomor vionilca. Te dni so zapazili, da so v vili v Lansu, ki je last nekega inomoškega zdravnika, tatovi. Policaji so vdrli s silo v vilo. Ko so prekopali vežo, so začuli iz neke sobe strel. V sobi so našli vionilca, ki se je ustrelil, ko je uvidel, da je zasačen.

Volkovi. Pri Podstiju v Hercegovini se je pojavila večja tolpa volkov, ki so napravili med čredami na tamošnjih planinah že ogromno škodo. Cestni mojster Dolež je ustrelil enega volka. Te dni bodo priredili na volkove lov, katerega se bodo udeležili vsi okoliški lovci.

Velika poneverba. Preiskava je dognala, da je izdal znani slepar Willmart v Bruslju 60.000 obligacij in 1200 akcij, na katere je dobil potom zastave pri raznih bankah nad 17 milijonov frankov, katere je potrosil za svoje spekulacije, deloma je denar razmetal za svoje razkošno življenje.

Meteor. — Konec sveta. V Zatkovich pri Olkucu na Ruskem je padel v torek ponoči na vas velikanški meteor, ki je porušil več hiš. Prestrašeni vaščani so zbežali v divjem begu na polje, ker so bili uverjeni, da je prišel konec sveta in sodni dan. Šele proti jutru so se vrnili v vas in videli, kaj se je zgodilo.

Velika tatvina na kolodvorskem poštnem uradu v Benetkah. Filiarka Bance di Napoli v Benetkah je oddala pošto denarno pošiljatev v znesku 110.000 lir in sicer na naslov Banca mutua popolare v Veroni. Denar je bil pravilno sprejet, ko pa ga je hotel uradnik odposlati, ga ni našel. Uvedli so preiskavo, ki pa še ni dosegla nobenega uspeha.

Vohunska afera bratov Jandrič. Včeraj se je pričela, kakor smo že poročali v včerajšnji številki na drugem mestu, na Dunaju zanimiva obravnava proti Aleksandru Jandriču zaradi vohunstva. Obtožnico proti Jandriču smo v bistvu priobčili in povedali, kaj je Jandrič izdal ruski vojni upravi in koliko je dobil za svoje delo. Aleksander Jandrič je bil preje avstrijski častnik in je izgubil saržo. Obravnava se je pričela ob en četrt na deset. — Jandrič je srednje velik, čedne zunanosti in zelo inteligenten človek. Rojen je bil leta 1888. v Varaždinu. Zagovarja ga dr. Hugo Schönbrenn. — Pri nadaljni obravnavi je predsednik najprej govoril o predživeljenju obtoženca. Nato je prešel na delovanje obtoženca za Rusijo. Obtoženec pripozna, da je postal kot vojaški korespondent ruske vojne uprave avstrijski vojni red v slučaju vojne. Dobil je za njega 1200 kron. Nato pripozna obtoženec, da je napravil na podlagi vojaških kart in vojaškega šematizma razvoj avstrijskih čet proti Rusiji. Ta načrt je ponudil sam ruski vladi, ko je bral v nekem listu, da je ponujala francoska vojna uprava nekemu nemškemu polkovniku za tak načrt en milijon frankov. Predlog je bil sprejet. Jaz sem si ta načrt sam sestavljal in sem sam kombiniral. Nekeč me je polkovnik Zankievič, kateremu sem pošiljal delo, vjel, ker sem dirigiral neko kavalerijsko brigado na severno bojišče namesto iz Zagreba iz Varaždina. Poslal me je nato v Gradec, Zagreb in v Celovec, da se informiram, če je tam kaj kavalerije. Poslali sem mu moral iz teh krajev dopisnice v dokaz, da sem bil res tam. Bil pa sem v vsakem mestu komaj nekaj ur in sem videl samo enega huzarja. — Dalje pripozna obtoženec, da je napravil s pomočjo več kart načrt utrdb trdnjave Pžemisl. Tudi ta načrt je bila njegova iznajdba. — **Predsednik:** Ja pa ruski generalni štab tudi pozna in vé, kako izgleda trdnjava. — **Jandrič:** Saj se nahaja knjiga o permanentnih poljskih utrdbah in to knjiško sem vporabil. Bil je pri meni tudi polkovnik Zankievič. Ta mi je omenil, da je sedaj zelo kritičen čas. — **Predsednik:** Ali je govoril tudi kaj o even-

tualni vojni? — **Jandrič:** Govoril je samo o balkanski vojni, ki je ravno izbruhnila. Menil je, da hoče podjarmiti Avstrija Srbijo in Črno goro. Zato mora Rusija vedeti za njene vojaške odredbe. Za prvi sektor utrdb sem dobil 15.000 kron. — **Predsednik:** Ja, saj Rusi utrdbo poznajo. — **Jandrič:** Ne, rekel sem, da imam načrt od nekega častnika iz trdnjave. — Obiskal sem tudi Krakov, Lvov, Budimpešto in druge večje garnizije, da se prepričam, če so vpoklicani rezervisti. — **Predsednik:** Potovali ste tudi na jug? — **Jandrič:** Da! Zankievič me je poslal doli, ker je izvedel, da namerava poslati Avstrija čete proti Črni gori. Zankievič sem poročal na slepo srečo, da gresta proti Črni gori dve diviziji. Ko me je Zankievič vjel, da mu napačno poročam, me je ozmerjal in mi rekel, da naj ne mislim, da imam pred sabo »poljskega frajtaria«. Dobil sem za enoletno delo vsega skupaj približno 20.000 K, delo pa ni bilo nič vredno. — Pri popoldanski obravnavi so bile zsalisane tri priče. Milan Savič, bivši sluga obtoženčevega brata nadporočnika Čedomila Jandriča, s katerim je obtoženec skupaj stanoval in sedaj izdelovalec opank v Sarajevu. Ta je povedal, da sta živeli brata od začetka zelo skromno, nato pa sta začela živeti vedno bolj potratno. Pri Jandriču je videl enkrat več tisočakov. Obtoženec je veliko delal iz knjig, katere mu je prinesel njegov brat, ki je obiskoval vojno šolo. Risal je veliko kart in pisal veliko na pisalni stroj. Pošiljal je tudi vedno pisma v Petrograd. Poročnik Ivan Ivanič, ki je bil tovariš obtoženca, ne ve ničesar o njem. Izposodil si je pri njem sto kron, ni pa vedel, od kod dobiva Jandrič denar. — **Trgovca Emil Winkler** je spoznal Jandriča v kavarni, kjer mu je ta povedal, da bo šel v rusko službo. Nato je pravil, da je podedoval 80.000 kron. Priča je bil večkrat v obtoženčevem stanovanju in je videl, da riše Jandrič načrte in karte. Obtoženec mu je rekel, da dela za brata naloge za vojno šolo. — **Obravnava** se nadaljuje danes, sodba bo izrečena zvečer.

Izrežite in pošljite. Ako nam pošljete to notico, dobite 4 dele belega čipkastega zastorja, vsak del 300 cm dolg in 100 cm širok, vse skupaj 5 K 20 v po povzetju. Tovarniška firma S. Schein, Dunaj, I., Bauernmarkt 10, 12—14. (801)

Za darilo našim bralcem pošilja tvorniška trdnja preprogarica S. Schein na Dunaju, I., Bauernmarkt 10—14, ob sklicevanju se na naš list, prevleko za otomano ali divan 300x150 cm veliko, olivno ali bordo, perzijski ali moderni vzorec, samo proti povračilu tkalnine 7 K, po povzetju. (802)

Nerazpoložnost in odpor proti delu imata v neskončno veliko službah povod v moteni prebavi. Od narave ustvarjeno po sestavi in moči vedno enakomerno Franc Jožefovo grenčico že desetletja odreja mednarodni profesorji in doktorji za odstranitev telesnega zaprtja. Prirodna Franc Jožefova voda učinkuje že v majhnih množinah zaužitja zanesljivo in brez bolečin ter v primeri z drugimi, kričavo hvalisanimi in sijajno opremljenimi modnimi kroglicami niti ne učinkuje dražljivo na črevo, pa tudi nima škodljivih posledic. »Med prirodnimi, odvajalnimi rudninskimi vodami,« poroča »Le Journal de Médecine de Paris,« gre Franc Jožefovi grenčici nedvomno prvo mesto. — Ker hodi na trg mnogo posnetkov, naj se v lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami s polnim imenom zahteva ta rudninski vrelce, kjer se ne dobiva, od tam se obrnite naravnost na razpošiljalno ravnanje Franc Jožefovih zdravilnih vrelcev v Buda-pešti.

Telefonska in brzojavna poročila.

Štaterski deželni zbor.

Gradec, 28. februarja. Današnja seja se je pričela ob 1/4, na 11. dopoldne. Prečitale so se razne vloge ter odkazali pristojnim odsekom razni predlogi. Slovenski poslanci so vložili te-le predloge: Vrečko za ustanovitev vzornega vinograda na Ponkvi v šmarnem okraju. Vrstovšek glede regulacije Mislinje, Benkovič glede podpore društvu za mladinsko oskrbo v Trbovljah, isti poslanec glede podpore za vodovod v Trbovljah in dr. Kukovec glede osuševanja močvirnatih zemljišč v Žerovincih in Ivankovcih. Nato je finančni referent dr. K. a. n. v. tajni seji poročal o najetu novega deželnega 10 milijonskega posojila. Dež. zbor je sklenil dati podporo osuševalni zadruzi v Kapelah. O deželnih računskih zaključkih je poročal

posl. Fürst. Govoril je poldrugo uro. Kot prvi je posegel v debato posl. dr. Kukovec, ki je v dolgem govoru grajal deželni odbor, da malomarno vrši svojo nadzorovalno oblast nad spodnještajerskimi kmetijskimi občinami, okrajnimi zastopi in avtonomnimi mesti. Dr. Kukovec govori je vzbudil splošno pozornost v vsi zbornici. Kukovec v izjavah o mestoma Nemci burno ugovarjali. Ob pol 3. seja še traja.

Vohunska afeta bratov Jandrič.

Dunaj, 28. februarja. Proces proti Aleksandru Jandriču se danes nadaljuje. AL Jandrič zahteva izključitev dveh avditorjev, ker je eden bil preiskovalni sodnik v zadevi njegovega brata Čedomila, drugega pa, ker je prišel k razpravi v uniformi. Proces vzbuja velik interes zlasti v vojaških krogih. Posebne važnosti je, kako daleč bi mogla odkritja bratov Jandrič pripraviti avstrijsko armado. Avstrijski vojaški krogi pravijo, da se dajo spraviti potovanja obeh bratov popolnoma v sklad z nameni vohunstva. Vrednost izdanih tajnosti pa je presojati posebno z ozirom na napeto razmerje, ki je vladalo v onem času.

Češko - nemška sprava.

Dunaj, 28. februarja. Ministrski predsednik Stürgkh je sprejel danes poslanca Bacherja in Kramarja kot zastopnika Nemcev in Čehov, da sprejme od njih posebne pritožbe in želje. Ta korak se smatra kot konsekvence dosedanjih češko-nemških spravniških pogajanj, na drugi strani pa zopet kot poskus ta pogajanja zopet spraviti v tir.

Atentat v Debrečini.

Budimpešta, 28. februarja. »Budapesti Hirlap« poroča, da je bivala v zadnjih dneh v Bukarešti neka dama, na katero se je obračala pozornost zaradi atentata v Debrečini. Baje je odpotovala ta dama pred par dnevi v Kijev. Kakor zatrjujejo je bila tudi v zvezi z neko osebo, ki je prišla iz Rusije.

Kardinal Katschthaler ž.

Solnograd, 28. februarja. Kardinal nadškof solnograški Katschthaler je danes ob trideset letih na 11. dopoldne umrl.

Skandinavija in Rusija.

Christiania, 28. februarja. Bivši norveški minister Bull izjavlja, da se pripravljajo med Rusijo in Skandinavijo vojna. Ruska armada je pripravljena za napad na ruski vojni atase in baje je popolnoma natančne narate o razvitju čet proti Rusiji.

Španska.

Valencija, 28. februarja. Nemiri v Valenciji se ponavljajo. Vršili so se zopet krvavi boji s policijo.

Mehika.

Washington, 28. februarja. Severnoameriška vlada je zahtevala od predsednika Huerte zadoščenje zaradi umora severoamerikanskega državljana Vergara.

Dogodki na Balkanu.

Albanija.

Dunaj, 28. februarja. Cesar je sprejel včeraj v avdijenci Essad pašo in njegovo spremstvo.

Orijske železnice.

Belgrad, 28. februarja. Včeraj se je sestala konferenca pri finančnem ministrstvu, katera je imela namen sestaviti komisijo za bodoča pogajanja glede orijentskih železnic. Pri konferenci je bil navzoč tudi srbski poslanik na Dunaju Jovanović. Konferenca se je bavila tudi s trgovskimi vprašanji med Avstro-Ogrsko in Srbijo.

Gospodarstvo.

— Javna skladišča čestokrat občinstvo zamenjuje z magacini in shranilišči trgovcev in špediterjev, kar pa ni pravilno. Ustanovitve in obratovanje javnega skladišča je po zakonu z dne 28. aprila 1889 vezano na koncesijo, ki jo podeljujejo trgovsko in finančno ministrstvo. Občinam se mora položiti kavgija pri državi in blagajni. Delovanje javnega skladišča obstoji bistveno v shranjevanju blaga na tuj račun proti plačilu po tarifi določenih pristojbin, nadalje v izdajanju varantov, na katere posojuje Avstro-ogrsko banka kakor tudi vsi denarni zavodi. Tudi ima javno skladišče, ravno tako, kakor železnica ali mestna občina za svoje naprave ekspropriacijsko, t. j. razlaševalno pravico za zemljišča. Obstoje skladišča je za aprovizacijo dežele z žitom zelo važna, posebno pa tudi za vojno upravo v slučaju mobilizacije. Javna skladišča morajo vsak mesec poročati na ministrstvo o stanju skladišča. Za kronovino Kranjske, kakor tudi za južne dežele se nahaja edino koncesijonirano javno skladišče v Ljubljani Krisper-Tomažič.

Darila.

Upravništvu naših listov so poslali:

Za Ciril-Metodovo družbo: Ivan Deržić iz Zidanega mosta 14 K 70 v (skupili na pustni maskaradi zidamoške godbe i. s. ga. Hrenova za cvetke 12 K in gđna. Julka za piškote 2 K 70 v); »Borovniški Pust« 25 K in veselo omizje pri Kamniti mizi zbralo 1 K 92 v. Skupaj 41 K 62 vin.

Za Ciril-Metodovo podružnico na Jesenicah (vrtec): dr. Josip C. Oblak, odvetnik v Ljubljani, kot zastopnik Ivana Dernača iz Planine proti Tomažu Lahu, od slednjega iz kazenske poravnave pred c. kr. okr. sodiščem v Kranjski gori, plačano globa 20 kron.

Za »Domovino«: gđna. Zemljanova, načelnica gospodinskega tečaja »Mladike«, 20 K, nabrala po vinarjih od udeleženk tega tečaja za nemške spačenke. Iskrena hvala! Živela nabiralci in darovalci!

Jutri v nedeljo, dne 1. marca jahalna vaja.

Zbirališče ob pol dveh popoldne pri bratu Krapežu.

Na zdar!

Današnji list obsega 16 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: dr. Vladimir Ravnihar, drž. poslanec.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Narodno zdravilo. Tako se sme imenovati bolesti utešujoče, mišice in živce krepčujoče, kot mazilo dobro znano »Mollovo francosko žganje in sol«, katero se splošno in uspešno porablja pri trganju po udih in pri drugih naslednjih prehlajenja. Cena steklenici K 2.—. Po poštnem povzetju razpošilja to mazilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj na Dunaju, Tuchlauben 9. V zaloga po deželi je izrecno zahtevati MOLL-ov preparat, zaznamovan z varstveno znamko in podpisom. 5 25

Dobro, bolečine olajšujoče zdravilo!

Ravmatizem in njemu sorodne bolezni kakor nevralgija, ishias, migrena, protin itd., so znane, nevarne bolezni, in gorje onemu, pri katerem so se vdomačile. Kdor ni sam na sebi izkusil, ta si ne more predstavljati, kake grozne bolečine mora bolnik pretrpeti. Tak nesrečen poseže po vsakem sredstvu, ki mu je pri rokah. On poskusi vse, kar se mu ponudi. Ako ne pomagajo več domača sredstva, poseže po takih, ki se mu ponujajo po časnikih in koledarjih. Ako mu tudi ta odpovedo, izgubi vsako upanje do ozdravljenja in življenje se mu preseda.

Radi tega sem se namenil, priobčiti par vrstic v blagor trpečim. Poznam eno dobro, bolečine olajšujoče sredstvo, ki je žalibog pri nas še premalo poznano. To sredstvo sem večkrat preskušal in lahko tedaj o njem mirno trdim, da še ni nobenega o njegovih upih varalo. Vsak, kdor to sredstvo enkrat poskusi, se zopet povrne k njemu in se čudi, kako olajševalno učinkuje ter ga radi tega ne more več pogrešati v svoji hiši.

To sredstvo mi je bilo priporočeno od znancev in dasi nisem začelkomu veroval hvalospesom, prepričal sem se v kratkem o njih resničnosti. Je v resnici sredstvo, ki mu ni para. In isto trdijo o njem vsi oni, katerim sem to sredstvo priporočil in katero od tega časa ne manjka več v njihovih hišah.

To izvrstno sredstvo se porablja vedno z uspehom pri revmatičnih boleznih, ishias, nevralgiji, glavni in zobobolu, prehlajenju, oslabenju udov in mišic, krčih in pri mnogih drugih podobnih bolečinah. Poznam slučaj, pri katerem so izginile bolečine v kosteh po osemletnem trpljenju.

Uspehi tega, resnično neprecenljivega zdravila so me vzbudili, da sem sklenil, vse trpeče na nje opozoriti, in bi me veselilo, ako se mi to posreči. Je v resnici dobro sredstvo, ki zasluži, da se ga priporoči.

Kdor potrebuje to zdravilo, naj piše lekarni »Pri dobrem pastirju« v Litovelu na Moravskem, kjer se izdeluje in »Salviol« imenata.

Pripomniti še moram, da je Salviol kljub svoji izvrstnosti primerno še jako poceni. Dobijo se že steklenice po 80 vin. (6 takih steklenic se dopošlje za 4 K poštne prosto). Večje steklenice stanejo 1 K 25 vin. in 2 K 50 vin.

Kakor sem izvedel, se dobi Salviol skoraj v vseh lekarnah in radi tega povprašajte najprej v najbližnji lekarni, ali se tam dobi, ker si s tem prihranite poštino.

Ako se tam ne dobi, pišite prej navedeni lekarni in Salviol se vam dopošlje z obratno pošto.

Upam, da mi bo vsakdo hvaležen, kdor kupi to sredstvo, ker jaz bi nikomur ne priporočil kaj slabega.

Martin Stih, župnik

Klein Schweinbarth, zadnja pošta Drassenhofen, Nižje Avstrijsko.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 28. februarja 1914.

Termin.			
Pšenica za apr. 1914.	50 kg	12.45	
Pšenica za maj 1914.	50 kg	11.16	
Rž za apr. 1914.	50 kg	9.36	
Rž za oktober 1914.	50 kg	8.72	
Oves za apr. 1914.	50 kg	7.66	
Oves za oktober 1914.	50 kg	7.69	
Koruza za maj 1914.	50 kg	6.30	
Koruza za julij 1914.	50 kg	6.93	

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306.2		Srednji zračni tlak 736 mm	
Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi
27. 2. pop.	731.2	9.5	brezvtr.
28. 9. zv.	733.6	7.3	sl. jvzh.
28. 7. zj.	729.7	6.1	sl. jzah.
			dež

Srednja včerašnja temperatura 7.30, norm. 1.0°. Padavina v 24 urah mm 6.5.

Zahvala.

Vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in udeležnikom sploh, ki so ob priliki smrti našega preljubega soproga, očeta, strica in svaka, gospoda

Matija Stropnika

strojevodje c. kr. drž. železnice v pok. na katerikoli način izrazili svoje sočutje in sožalje, izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. 831

Osobito pa se zahvaljujemo gg. uslužbenecem c. kr. državnih železnic in vsem darovalcem preplepi vencev.

Spod. Šiška, 28. februarja 1914.

Žalujoči ostali.

Brez vsakega posebnega naznanila.

Naznanjamo tužno vest, da je Bog našo preljubljeno in blago mater, oziroma staro mater, gospo

MARIJO ŽEBRE

danes 28. februarja 1914, prevideno s sv. zakramenti za umirajoče, po kratki mučni bolezni v 80. letu starosti v boljše življenje poklical.

Pogreb bo v ponedeljek, dne 2. marca 1914, ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti Emonska cesta št. 8. na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 28. februarja 1914.

Jernej Žebre c. in kr. podpolkovnik pri 22. pešpolku, Alojzij Žebre c. kr. deželni svetnik, sinova. — Franja Žebre učiteljica, hči. — Ernestina Žebre, Franja Žebre snuhi. — Margot, Vera, Silvija, Bogomila, Rožda, Vladimir in Mitja vnukinje in vnuki.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša iskrenoljubljena mamica oziroma stara mamica, sestra, teta in tašča, gospa

Agna Kustrin

vдова c. kr. fin. respicienta

danes ob pol 11. uri dopoldne večkrat previdena s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspa. 834

Pogreb nepozabne ranjke se vrši v ponedeljek ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu, kjer se zemeljski ostanki položijo k večnemu počitku.

Maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

Predrago ranjko priporočamo v blag spomin in molitev.

V LJUBLJANI, dne 28. februarja 1914.

Žaljoči rodbine:

Kustrin, Pischmann in Stara.

(Brez vsakega posebnega obvestila)

Omožitev.

Čednemu, zdravemu dekletu ali pa mladi vdovi s 50.000 kronami razpoložljive dote, v starosti med 20 in 30 letom, se nudi lepa prilika za takojšen resen zakon, ker so vsi pogoji za to dani. Dota se bode pupilarno varno zavarovala na velikem premoženju.

Le resne ponudbe se prosijo na upravništvo »Slov. Naroda« pod šifro »April 1914/787«.

Stroga diskrecija zajamčena. Pošteni in resni posredovalci niso izključeni. 787

Lepo stanovanje

za prijatelja narave se odda mirni stranki v krasnem kraju na Spodnjem Štajerskem. Posebno pripravno za upok. uradnika. 808

Pisma na upravn. »Slov. Naroda« pod »Štajerska/808«.

Posestvo naprodaj v Rimskih Toplicah!

Okoli 23 oralov zemljišča, 10 oralov hoste, 10 minut od kolodvora, drugo travniki s sadnim drevjem zasajeni in njive, hiša z gostilno, ena vila s 4 sobami, stekleno verando, delano leta 1910, en vzorni hlev za 8 govedov in 20 prašičev, delan leta 1912. Oddaljeno je 3 minute od kolodvora, pripravno tudi za pekovo obrt, ker ga v tem kraju ni.

Natančneje se izve pri Janezu Sket v Rimskih Toplicah.

Resna ženitna ponudba!

Definitivno nastavljen uradnik sameškega stanu, 32 let star, želi znanja v svrhu ženitve s korpulentno in lepo gospico neomadeževane preteklosti, ali vdovo brez otrok, večjo če mogoče tudi nemškega jezika, pridno in izobraženo v gospodinjstvu, s primernim premoženjem ali posestvom.

Samo resne ponudbe z sliko, katera se vrne in natančnim naslovom do 20. marca t. l. pod šifro »Domovina 828« na upravništvo »Slovenskega Naroda«. — Za tajnost se jamči.

Magister pharmacije

vešč hrvaščine, nemščine in nekoliko slovenščine, želi stalno mesto; najraje v Ljubljani.

Naslov v upravn. »Slov. Naroda«.

Jabolčnik

iz najboljših leg Štajerskega, čist, prirodno pristen, od 100 litrov naprej, liter po 20 vin. po povzetju razpošilja Juri Jož. Stelzer, Wetzelsdorf pri Gradcu

Sprejme se

vzgojiteljica

k otrokom, ki obiskujejo ljudsko šolo. Prednost imajo učiteljice. 793

Ponudbe pod: »Poštni predal 68«, Ljubljana.

Parna pilarna J. Murković, Stajnica, Hrvatska, sprejme takoj v službo 791

3 žagarje

na venecijanske jarme (gater).

Lovski pes

(fermač, Poenter), 1 leto star, bele barve z rjavo liso na hrbtu in na ušesih, se za nizko ceno radi selitve prodaja. 796

Vprašanja pod »Tretji 50«, Jesenice-Fužine, poštno ležeče.

Stanovanje

obstoječe iz 2 sob, predsobe kuhinje, shrambe, mansardne sobe, angl. stranišča, pralnice, podstrešja, drvarnice in vrta se takoj, do meseca veliki traven odda, Rožna dolina cesta III, šte. 262.

Trgovina z železnino in poljedelskimi stroji Fr. Stupica v Ljubljani sprejme perfektnega

korespondenta,

zmožnega slovenskega in nemškega jezika in strojepisja.

Oziralo se bode samo na one, ki so popolnoma večji železninske stroke.

Ponudbe z zahtevo plače na gojenji naslov. 832

Nadležne kocine

na obrazu ali na rokah odstrani v 5 minutah

Dr. A. Rixa 816

odstranjevalec kocin.

Zaj. neškodljivo, gotov uspeh. Pušica za 4 K

zadostuje. Razpošiljanje strogo diskretno.

Kos. dr. A. Rix, laboratorij, Dunaj IX., Bergasse 17/E.

Zaloga v Ljubljani: Lekarna »pri zlatem jelenu«, drogerija A. Kanc in »Adrija«.

Proda se ali pa da v najem

žaga na turbino in mlin

poleg malega posestva (1/4 grunta) pol ure oddaljen od državne ceste ter bode postaje Domžale-Blagovica.

Natančneje podatke daje »Posojilnica in hranilnica v Moravčah«.

Mladoga

elektromonterja

sprejme kot pomožno moč čimprej

elektrarna ing. H. Uhliř

Kobarid, Goričko.

Pisane ponudbe pisarni trdke

Ljubljana, Poljanška cesta št. 3.

810

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

„ Delniška glavica 8.000.000 kron. “

152

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fondi okroglo 1.000.000 kron.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižico in na tekoči račun **430** Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje
 ter jih obrestuje od dne vloge po čistih **440** vseh vrst po dnevnem kurzu.

11-50 Velika zaloga 15-50

najfinejših, trpežnih in nogi najbolj priležnih

čevljev

za dame, gospode in otroke.

Viktorija Sterniša

Ljubljana, Jurčičev trg št. 3.

G. učitelj, učiteljicam in drž. uradnikom 15% popusta.

Franc Furlan

naslednik Faschingova vdove

ključavničarstvo

in zaloga štedilnikov

se nahaja:

172

Ambrožev trg šte. 9.

NEIGE DE FLEURS

* „Cvetlični sneg“.

nove vrste, znano sredstvo za roke in obraz
 Pušica 80 h. Dobiva se povsod. 3347

higienično najb. toaletno sredstvo sedanjosti.
 Škatlji K 1-60.

PATENTE

vseh dežela izposluje inženir

33

M. GELBHAUS. oblastveno avtor. in zapriseženi patentni odvetnik
 na Dunaju VI., Mariahilferstrasse št. 37.

Blíža se pomlad ... Kolesarji

sedaj je zadnji čas, da se Vaša kolesa temeljito presnažijo, če treba tudi emajlirajo in ponikljajo, za kar se priporoča domača tvrdka, ki bo izgotovila v vsakem oziru dobro in solidno po primerno najnižji ceni

ANA GOREC, LJUBLJANA.

Specijalna trgovina s kolesi in deli.

Marije Terezije cesta šte. 14. (Novi svet, nasproti Kolizeja).

in varstvena obveza različnih ranitev, da se z onečiščenjem ne morejo razviti v hude in težko celjive rane, je najboljše mečilno vlažno mazilo

praško domače mazilo

imenovano, ki varuje rane in ohranja snaznost, bolečine in vnetje blaži in kot antiseptično delujoče in hladeče mazilo zaceljenje in zaraščanje ugodno pospešuje. — Skatljica 70 vin. Pristno samo s pol leg stoječo varstveno znamko. En poizkus zadostuje. Ne dajte si vsiliti nadomestil. Glavna zaloga

B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobavitelj le- karna pri Črnem orlu, Praga, Mala strana, ogei Nerudove ulice št. 203.

Zaloga v vseh lekarnah Avstro-Ogrske. Po pošti ako se pošlje naprej 3 K 16 vin. dobite 4 skatljice, ako 7 K 10 skatljic trako.

V Ljubljani v lekarnah dr. G. Ficcolli. R. Sušnik.

Domača
: tvrdka. :

Juvelir in
trgovca z urami

Ustanovlj.
leta 1889.

Lud. Černe

Ljubljana, Wolfova ulica šte. 3.

Juveli, zlatnina, srebrnina ter razne ure.

Edina zaloga ur z znamko „TUP“.

Popravila in nova dela po najnižji ceni.

Ceniki zastoj.

126

Ceniki zastoj.

Lastna delavnica z električnim obratom.

Pri nakupu blaga zahtevajte potrdilo o vplačanem znesku. Za one, ki zbero do 15. junija 1914 najvišje število plačilnih listov, oziroma ki dosežejo najvišjo svoto vplačanih zneskov, so določeni brezplačni številni krasni predmeti v zlatu in srebru.

Kdor še ne pozna Kathreinerjeve Kneippove sladne kave, kupi naj si je zdaj en zavoј in naj jo poskusi.

Za izdelovanje te, že 23 let priljubljene in priznane najboljše kavine pijače je bila zgrajena nova velika tvornica. Z najmodernejšimi stroji in najboljšo napravo se je slovito Kathreinerjevo postopanje za izdelovanje „pristnega Kathreinerja“ še nadalje izboljšalo.

Če je bila Kathreinerjeva že vedno od najboljšega najboljša, tedaj prekaša v dovršeni sličnosti okusa zrnate kave sedaj sama sebe.

Aromatična, izdatna, krepka, pri tem zdrava in poceni: Je Kathreinerjeva.

Važna reforma hrvaške ustavnosti.

Napisal slovenski publicist.

I.

Francoska revolucija ima neizbrisljivo zaslug, da je ona vzokomila državljanske pravice in s tem posamezniku, vsakemu državljanu, zagotovila glavne predpogoje osebne svobode. Ne smemo misliti, da so bili Francozi prvi, ki so bili deležni ustavnih svoboščin, izvirajočih iz naravnega prava. Katalog, seznam državljskih pravic, so že vzokomile severno-amerikanske republike, ki so jih snovali angleški kolonistipuritanci. Tako deklaracijo človeških pravic je sprejela v Ameriki najprej Virginija in še pred francosko revolucijo cela druga vrsta ameriških ljudov.

V najhujšem kontrastu k francoskemu in severo-amerikanskemu ustavnemu tipu je pa angleška ustavnost. Naravno je, da tisočletna ustavnost, kakor je angleška, ne more imeti mnogo skupnega z novim in mladim državnim življenjem Severne Amerike in Francije. Istina, da tu kakor tam stremi državni razvoj za tem, da se ustvarijo krepke garancije osebni svobodi državljanov. Pa pri Angležih so te garancije posledica stoletnega državnega razvoja in stvar zgodovinskega prava, dočim so garancije ameriške in francoske državljanske svobode več ali manj plod državne filozofije naravnega prava.

Se značilnejša je druga zunanja razlika. Ustavne pravice Angležev niso združene v enem in istem ustavnem dokumentu, ki bi ga danes imenovali na kratko ustavo, ampak dolžbe, tikajoče se državljskih pravic, so raztresene po najrazličnejših državnih zakonih ali pa je zajamčena državljanska svoboda na kak drug način. Tako je zagotovljena Angležem osebna svoboda po 39. članku magne charte in slavnoznanem habeas corpus aktu. Značilno je pa, da Anglija nima zakona, ki bi odgovarjal našemu členu 13. državnega osnovnega zakona o splošnih pravicah državljanov, ki pravi: »Vsakdo ima pravico, držeč se zakonitih mej z besedo, pisмено, po tisku ali v slikah dajati svobodno na dan svoje mnenje. Angleži nimajo v tem pogledu ustavnega zakona. Vsak Anglež sme pisati in govoriti, kar hoče. Ako bi pa kdo zlorabljal to svobodo, širil krive vesti, obrekoval vladu, uradnike in svoje politične nasprotnike, pride dotični pod obtožbo in sodnik ima presojeti zadevo.

Skoraj vse države evropskega kontinenta so prevzele francoski način kodificiranja ustavnih pravic. Deklaracija človeških pravic, kakoršna je vzakomila francoska revolucija, je služila kot vzor evropskemu ustavnemu življenju. Znano je, da so francoska ustavna načela bila dosti popolno izražena v belgijski ustavi, ki so jo pridno prepisavali posebno zakonodajalci ustavnih monarhij. Tudi Avstriji niso bili ob začetku ustavnega življenja nič posebno originalni in ustavni zakon o splošnih pravicah državljanov našteva državljanske pravice, kakor je to bilo že prej običajno v ustavah drugih ustavnih držav na evropskem kontinentu.

Amerikansko - francoski vzor kodifikacije ustavnih pravic ima velikansko prednost pred nerodnim načinom, kako si Angleži zajamčujejo državljanske pravice. Mnogo prikladnejše je pač, da obsega enoten ustavni dokument vse državljanske pravice, ne pa, da so one razmetane po najrazličnejših zakonskih določbah. Pa v značaju stare staleške države, kakoršna je Anglija, leži, da se zadovoljuje s primitivnim načinom garantiranja ustavnih pravic. Za Anglijo, kjer je ustavna svoboda prešla v meso in kri vseh institucij in vseh državljanov, bi imela kodifikacija po našem vzoru prav malo praktičnega pomena.

Poleg Angleške imamo pa še v Evropi druge državne tvorbe, katerih ustoj je stališki in historični, kakor angleški, in sicer ogrski in hrvaški. Kakor Anglija, tudi Ogrska in Hrvaška nimata svoje deklaracije državljanskih pravic po ameriško-francoskem vzoru. Niti ogrska, niti hrvaška ustava ne pozna doslej kakega seznama občnih državljanskih pravic, temveč posamezni zakoni zajamčujejo na precej nedostaten način to ali ono vrsto državljanskega udeleževanja. Tako je izražena svoboda mnenja v hrvaškem tiskovnem zakonu, svoboda znanosti v hrvaškem vseučiliščnem zakonu. Pa naštevane teh splošnih, svobod je brez praktičnega pomena, ako ni zakona, ki bi s pozitivnimi predpisi zajamčeval veljavo, splošnega načela. Tako imamo v Avstriji člen 8. o splošnih pravicah državljanov, ki iz-

reka povsem na kratko načelo: »Osebna svoboda je zagotovljena.« Zakon v varstvo osebne prostosti z dne 27. oktobra 1862, št. 87 drž. zak. pa uveljavlja s pozitivnimi podrobnimi predpisi to abstraktno načelo. Pa garancije naših avstrijskih ustavnih svoboščin so v mnogem oziru jako pomanjkljive in ne redko so vrata na stečaj odprta samovoljnosti činiteljev, ki jim je ustavno mišljenje tuje. Radi tega bi se moral tudi avstrijski pravnik in državoslovec zamisliti nad načrtom hrvaških ustavnih pravic in njih garancij, ki jih je podal dne 7. februarja v svojem predavanju na skupščini hrvaškega pravnškega društva urednik »Mesečnika« pravnškega društva in vseučiliški profesor dr. Ladislav Polić.

Ladislav Polić je obogatil hrvaško državoslovno literaturo s celo vrsto temeljitih del. Že leta 1903. je s svojimi globoko zasnovanimi študijami o »Zakonu in sankciji« vzbudil splošno zanimanje med pravniki. Novi hrvaški volilni zakon, ki je prenovil hrvaško javno življenje in pomenja začetek nove dobe hrvaštva, je v veliki meri njegovo delo. V svoji »Povijesti modernoga izbirnoga zakonodavstva hrvaškega« (1908) je rešil pozabljene lep del hrvaške ustavne prošlosti in s to lepo in duhovito napisano študijo je postavil problem hrvaške volilne reforme v pravo luč. Skoro v istem času je posvetil tudi avstrijski volilni reformi daljši spis, ki je poln ostre, pravične kritike. Kakor je Polićovo ime spojejo z eno veliko reformo hrvaškega ustavnega življenja, tako bi bilo želeli, da bi se uzakonil njegov načrt državljanskih pravic, o katerem nam je obširneje razpravljati.

Polićeva zakonska osnova »O pojedinačnim slobodama i njihovima jamstvima« ni nastala morebiti v sled sedanjega ugodnega političnega položaja, ona ni plod, današnje Hrvaštom kolikor toliko ugodne politične konjunktore. Predavatelj sam pravi, da je ona nastala že početkom leta 1907. Nikdo ni te osnove naročil, niti vlada, niti kaka stranka. Polić pripisuje osnovi čisto znanstveno, reči smemo narodno - pedagoško svrhu. Smatra osnovo za znanstveno delo, za koje nosi on sam in nikdo drugi odgovornosti. Poslednja svrha, kojo pa skuša Polić doseči je: Ona ima da donese konkretno formulovane najznatnije postulate, što ih pred nas vnosí ideja pravne države, ako hoćemo, da naša domovina bude u tom pogledu iole uređjena poput pravne države. Ustvariti prave temelje hrvaške pravne države v strogem pomenu besedu, to je veliki, plemeniti smoter, za katerim ima stremiti zakonodajalec.

Najznačilnejša poteza Polićevega načrta osnove zakona je pač ta, da obsega ves kompleks individualnih slobod in njih garancij. Zakoni o splošnih pravicah državljanov tvorijo običajno neko vrsto abstraktnih političnofilozofskih načel. Ti članki v svoji aforistični kratkosti, polni visokodonečih besed so prave deklamacije zakonodajalca. Iz njih odmeva patos francoske revolucije. Pravne filozofije je v njih preveč, pozitivno-pravne vsebine pa skoraj nič. Priznati je treba, da je ideologija francoske revolucije mnogo izgubila na svoji veljavi tekom devetnajstega veka. Pomen na tak način uzakonjene pravne filozofije je silno podel, politiki in javnost ne posveča toliko pažnje takozvanim človeškimi ali državljanskim pravicam, dasi predstavljajo ona kulturna in socialna dobra ogromne vrednosti. Kar se tiče Avstrije in njenega javnega prava, je razočaral prav posebno član XIX. Ta član v svoji nemožni, megleni in nejasni formulaciji je mnogo zagrešil, lep del narodnostnih zmešnjav je treba pripisati njemu. Škodovalo je ravno to, da je bilo to normiranje narodnega prava brez pozitivno - pravne vsebine, abstraktno načelo je pa samo dovajalo v zmote in ustvarjalo nesporazumljenja brez konca inkraja.

Polićev načrt ne obsega samo abstraktnih pravil, ampak občin načelom sledijo odredbe pozitivno-pravne vsebine. Na ta način dobijo glavna abstraktna pravila takoj jasnejšo konkretno obliko.

Naglašati je treba, da menda ni ustave, ki bi obsegala vse državljanske svoboščine v tako sistematični obliki, kakršno nam nudi Polićev načrt. Ta sistematična preglednost ima velikanski pedagoški pomen, ker stopa državljanu v ostrih obrisih pred oči pravni krog njegovih ustavnih pravic. Taka enotnost, ki manjka menda vsem drugim ustavam, je neprecenljive vrednosti. Kako nekonherentne, neenotne, brez vse vezi, ki bi spajale vse pravno gradivo, so pač druge ustave. Ako pa manjka ena notranja vez, škoduje to silno potrebni sugestivni moči ustave. Na primer avstrijskim osebnim svoboščin se ti-kačim zakonom je silno škodovalo,

da so oni nastali v raznih razdobjih. Večjo homogenost je na vsak način mogoče doseči, ako bi zakonodajalec ustvaril istočasno vse zakone, ki se tičejo individualnih svoboščin in njih garancij, kakor je to realizirano v Polićevi osnovi.

Da je stilizacija Polićeve zakonske osnove v mnogem oziru mnogo srečnejša, nego je ona avstrijske ustavne zakonodaje, ni baš treba še posebej poudarjati. Posebno je važno iztakniti, da skuša osnova ustvariti krepko obrambo individualne svobode, kar pač ne moremo trditi o avstrijskih osnovnih zakonih.

Želodčna esenca

I. G. Klezova v Augsburgu dobro preizkušena pri težavah prebave in želodca, telesnem zaprtju, pomanjkanju sili, uravnava — presnavljanje. — Po vseh lekarnah po K 1:20 in 2:40.

Vsak dušljivi kašelj pri otroku ali pri odraslem, je nevaren. Da oslabimo silnost napadov in potlačimo draženje h kašlju in obolenje točno odstranimo, rabimo Thymomel Scillae iz lekarne B. Fragner. Skoro vse lekarne ga imajo vedno v zalogi. Cena je 2 K 20 v steklenici. Pazite strogo na ime Thymomel Scillae.

Sukna Humpolec, Češko.

Velika izbira. Vzorci na zahtevo franco. Novi letni vzorci se že razpošiljajo.

Proti zobobolu in gnijolobi zob

izborno deluje dobro znana antiseptična Melusine ustna in zobna voda

ki utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust.

1 steklenica z navodilom 1 krono.

Deželna lekarna Milana Leusteka v Ljubljani, Resljeva cesta št. 1

poleg Franc Jožefovega jubilejnega mostu.

V tej lekarni dobivajo zdravila tudi člani bolniških blagajin juž. železnice, c. kr. tobačne tovarne in okr. bol. blagajne v Ljubljani.

Melusine-ustna in zobna voda.

Sunja, Hrvaško, 22. februarja 1908.

Blag. gospod lekarnar!

Prosím vřludno, pošijte mi zopet tri steklenice Vaše izborno delujoče antiseptične melusine-ustne zobne vode, katera je neprekosljivo sredstvo zoper zobobol, utrja dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. Za ohranjenje zob in osveženje ust jo bom vsakomur kar najbolje priporočal.

Spoštovanjem

Mato Kaurinovič, kr. pošte meštar

CYCLES
KINTA
KCL

so splošno priljubljeni ker so nedosežni v teku in trpežnosti. Blagovolite si jih ogledati ali zahtevajte cenik.

Karel Čamernik & Ko.
Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli.
Mehanična delavnica in garaža.
LJUBLJANA
Dunajska cesta 9-12.

Kupujte in zahtevajte edino lo

CIRIL in METODOV ČAJ

je najboljši.

44

Glavna zaloga pri Prvi slov. zalogi čaja in ruma na debelo v Ljubljani, Rožna ulica št. 41.

Franc Kos Ljubljana, Sočna ulica.

Podpirajte domačo industrijo! Stare nogavice se cenijo podpletnjejo!

Specialna mehanična pletilna industrija in trgovina za površne in spodnje jopice, moderke, telovnike, nogavice, rokavice, posebne obleke zoper trganje, pletilni material za stroje itd. na drobno in na debelo.

Pletilni stroj patent »Wiedermann« je edina in najuglednejša prilika za dober zaslužek, pouk brezplačen, trajno delo sigurno.

Ker delam brez agentov, so cene veliko nižje.

Dobro blago se samo hvali!

122

G. F. Jurásek

vglaševalec glasovirjev in trgovec glasbil

Ljubljana, Poljanska cesta 13.

Zaloga prvovrstnih glasovirjev, pianin, harmonijev, gosli, gitar, tamburic, citer, harmonik itd. Najboljše strune »Weichold« in druge ter vse potrebšćine glasbil. — Jamčim pisмено 10 let. — Zavod za uglaševanje ter popravila glasovirjev in vsega glasbenega orodja.

Najcenejša posojevalnica.

Vglašujem »Glasbeni Matic«, »Mladiki« in drugim slovenskim zavodom. Svarim pred samouki in neizkazanimi baje-strokovnjaki, ki instrumente samo pokvarijo. Edini samostojni strokovnjak za vglaševanje ter popravila vseh glasbenih instrumentov je na Kranjskem koncesionirana trdka

F. G. Jurásek.

NAJODLIČNEJŠA ZNAMKA

JAS. HENNESSY & CO. COGNAC

LE V IZVIRNI POLNITVI.

CHAMPAGNE
MOËT & CHANDON
C-IN KR-DVORNA IN
KOMORNA DOBAVITELJA
USTANOVLJENO
1743

Vse vrste plugov in travniške brane

priporočamo za spomlad kakor: navadne in zboljšane štajerske plugove in dvoj-hribovske plugove, jeklene plugove za 50 cm globoko oranje, osipalnike, okopalnike, nove travniške brane s vzvzdnimi členki, ki se med delom sami snažijo,

kosilne stroje

„Mc Cormick“, „Deering“ in „Zmaj“ in sploh vse stroje in orodje za poljedelstvo

» po znani cenl »

Karol Kavšeka nasled.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedeljskimi stroji

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

Amerikansko.

Ves svet je z zanimanjem čital poročilo o ameriskem davčnem eksperimentu, ki se je kot eleganten plesalec seznanil s sorodnico milijardarja Rockefellerja in jo pripravil do tega, da ga je osebno seznanila s tem denarnim mogotcem. Malo komu se posreči, da pride z Rockefellerjem osebno v dotiko, tu pa je zvit davčni eksperiment po ovinku skozi plesno dvorano to dosegel in Rockefellerju izročil plačilni nalog za več milijonov davkov. In prekanjeni Rockefeller je »notri sedel« tako, da se mu smeje ves svet.

V Ameriki je tako, da je treba v vseh civilnih stvareh povabljenim osebno dostaviti pozivnico na dotično oblast. Osebo! Ne sme se pozivnica poslati po pošti, ali izročiti ženi ali poslom, ali pa na hišo nabiti. Pozivnico mora izročiti zaprisežena uradna oseba in ker zaprisežene uradne osebe niso nikoli mogle priti do Rockefellerja in mu izročiti davčnih plačilnih nalogov, pa bogati mož ni plačal nič davkov, dokler ni eksperiment kot plesalec ujel na svoje limanice Rockefellerjevo sorodnico in z njeno pomočjo prišel do tega velikega bogataša.

Tem povodom je v listih čitati zanimiva pojasnila o ameriskih razmerah. Nekaj, kar poroča »N. Fr. P.« bo tudi naše čitatelje zanimalo:

Vse pozivnice v civilnih stvareh mora v Ameriki dostaviti poklicanim zapriseženi šerif, in ker mora tožnik ali upnik šerifu pot naprej plačati, spada ta služba med tiste, za katere se ljudje najbolj trga. V normalnih razmerah potrebuje namreč šerif nekaj tednov in mora napraviti par tucatov potov, predno tak dokument prizadeti osebi v lastne roke izroči. Zato pa so civilne pravde za majhne zneske — pri nas jih imenujemo bagatelke — v Ameriki skoro neznane stvari. Nikomur ne pride na misel, da bi kakšnega dolžnika tožil za petdeset ali sto dolarjev, ker mora najmanj ali ravno toliko plačati samo, da se tožencu tožba dostavi. A če je končno tožba dostavljena, ni s tem upniku še nič pomagano. Tedenski dohodek, ki znaša manj kakor 125 K, se v Ameriki sploh ne da zarubiti; ravno tako ne pohištvo, ne obleka in tudi ne — našim eksperimentom tako priljubljena — žepna ura. Sploh nič, kar je človeku potrebno. Pravzaprav se da pri ljudeh, ki nimajo hiš in posestev, zarubiti samo denar, ki ga imajo v bankah naloženega. A če ga sploh kaj imajo, je skoro nemogoče priti do njega.

Red ljubeči ljudje bodo seveda strahoma vpraševali, kako je v takih razmerah s pravno varnostjo in če ne trpi vsled tega ves promet. Kako pa pride krojač, ali čevljar, ali trgovec do tega, da bi ga ljudje oškodovali in še za norca imeli? Odgovor na to vprašanje je prav lahak: Čevljarji, krojači, trgovci itd. sploh ne pridejo nikoli v tak položaj, ker nikomur nič ne kreditirajo, k večjemu če človeka prav natančno poznajo. Nikjer na svetu ni tako težko živeti »čez svoje razmere«, kakor v Ameriki, ker je tam privatni kredit nepoznan. Krojač še gumba na upanje ne prišije, čevljar zahteva, da se mu naročeni čevlji naprej plačajo, zdravnik iztegne roko predno bolnika pregleda. To je za marsikoga zelo neprijetno, a je vendar zelo praktično. Življenje je vsled teh razmer v Ameriki dosti bolj preprosto, kakor v Evropi in lahkomišelnost malo nevarna. Tam se ne dobi posojila, pa obljubi še take obresti. V Ameriki sicer cveče vse vrste hudodelstev, toda za »hochstaplerje« tam ni tal. Znani slepar Manolescu se v svojih spominih bridko pritožuje, da mu tudi lepe manire, briljantni prstani in lakaj na vozu niso odprli kredita.

Dostikrat se čuje, da človek, ki se je pred tednom še vozil v avtomobilu, danes čevlje snaži, čez nekaj časa pa je zopet kavalir. Tudi temu je vzrok to, da v Ameriki ni kredita dobiti. Če jo v Evropi kdo polomi, si lahko še več mesecev z dolgovi pomaga, v Ameriki pa to ni mogoče in kdor jo tam polomi, mora takoj seči po delu, in če drugače ne gre, tudi snažiti škornje. Če pa si zopet naprej pomaga, pa se vrne v prejšnje svoje kroge, ne da bi mu kdo kaj očital. Prekanjeni šerif, ki mora mesece in leta iskati kakšnega dolžnika, je za nas komična prikazen, a v resnici je le zadnja konsekvence zdravega načela: Tu denar — tu blago.

Trgovka A. Lukč se mudi na Dunaju pri nakupu najmoderneje spomladanske konfekcije za dame, gospode, dečke in deklice, nakar se opozarja slavno občinstvo iz mesta in dežele.

Mnogo učinkovitejša nego ribje olje

je Scottova emulzija iz ribjega olja. Razložena je stvar v tem, da so v Scottovem načinu pripravljanja, že desetletja preiskujenem, popolnoma odstranjene slabe strani ribjega olja: težka prebavljivost, zoperen duh in okus. Scottova emulzija je v resnici tako lahko prebavna in slastna, da se daje lahko tudi dojenčcu v zibel in mu je ob otežkočenem dobivanju zob prav posebno koristna. Tudi zagotavlja Scottova emulzija iz ribjega olja malemu zemljanu krepke kosti in telo, najboljšo opremo za poznejši življenjski boj.

Zatoj otrokom ne dajte ribjega olja, nego smetanasto-sladko Scottovo emulzijo ribjega olja, ki ima poloti in pozimi enake učinkovitost.

Cena originalni steklenici 3 K 50 v. Dobiva se po vseh lekarnah. Proti vpošiljavi so v pisarnih znamkah dobite od tvrdke SCOTT & BOWNE, d. z. o. z. na Dunaju VII. sklicuje se na naš list enkratno vpošiljatev potkuje od kake lekarne.

Preizkušeno dobro domače zdravilo, ki je prestalo preizkušnjo časa in se več nego 50 let rabi v vedno večji množini, je slovito praško domače mazilo iz lekarne B. Fragner, c. kr. dvornega dobavitelja v Pragi. Njega izborni, antiseptični, hladeči in bolečine tolažeči učinek ga dela za nenadomestljivo in neuporabno obvezno sredstvo pri ranitvah vseh vrst. Praško domače mazilo se dobiva tudi v tukajšnjih lekarnah in je imajo v domačih lekarnah mnogih tvornic za stroje, sladkor, špirit in steklo in bi ga ne smelo manjkati pri nobeni hiši.

Golša

golšne žleze, debel vrat, napet vrat, se hitro in z največjim uspehom odstrani s St. George's Kropfbalsam (sv. Jurja balzam za golšo). Steklenica K 4.—. Sijana zahvalna pisma. Regina - Laboratorium Karl Remmel, Landsht. št. 534, Bavarsko

S prav dobrim uspehom se

MATTONLIEV
GISSHÜBLER
alkalična kislina

rabi pri:
obolelosti sopil
katariji v požirniku
bronhij, vnetju
pljuč in prsne mreže.

Zaloga v Ljubljani: Michael Hasner, Peter Lassnik in A. Sarabon

Novo došel!!

Kavarna „CENTRAL“

je pridobila tudi v Ljubljani priljubljeni in vzorni.

tamburaški in vokalni zbor
„JAVOR“.

5 dam. 2 gospoda.

Prvi nastop v nedeljo
dne 1. marca 1914.

Vso noč odprto!

Novo došel!!

Na nagradna zagonetka.

Kaj je to?

„Fo todrog Erija ad Rija vlijub Ljani“.

Rešitelji navedene zagonetke dobe po en fotografski aparat kot nagrado in sicer prvi in vsaki deseti, vsak peti pa ako je dama 1 parum, ako pa gospod fine toaletne milo.

Svojim pismenim rešitvam priložiti je K 1-20 v pošt. znamkah za poštino in manipulacijo do dne 10. marca 1914. Imena nagrajenih rešilcev se objavijo.

Ustmene, brzojavne, telefonične ali ekspresne rešitve se ne upoštevajo.

Naslov: Drogerija „ADRIJA“ Selenburgova ulica št. 5, Ljubljana.

Zadnjič je bil napačen termin 30. marca, pravilno moralo je biti 10. marca.

A. KUNST

Zidovska ulica št. 4.
Velika zaloga obuval

lastnega izdelka za dame, gospode in otroke je vedno na zbiru. Vsakršna naročila se izvršujejo točno in po nizki ceni. Vse mere se ohranjajo in zaračunajo. — Pri zunanjih naročilih naj se blagovni vzorce poslati.

Pozor! Pozor!

Drože (Presgerm)

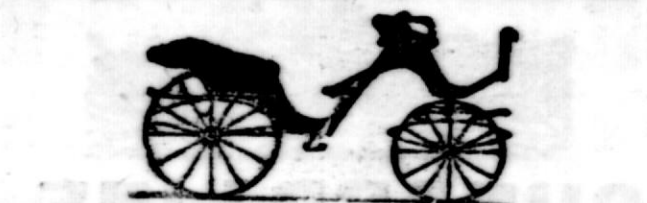
Naznanjam vsem odjemalcem za Drože, da sem preselil svojo znano tovarno v lastno hišo na Krakovski nasip št. 26 ter jo uredil na vodno silo s turbino, zato mi je mogoče, postreči brez konkurence po nizkih cenah in z najboljšim blagom. — Opozarjam pa, da moje materine drože so za 50% boljše od vsakih špiritnih drož. Spiritne so mehke in vsebujejo vodo, zato jih nudi konkurenca po 80 vin.

Pričakujem cenjenih naročil in beležim s spoštovanjem

Makso Zaloker

tovarnar drož 3627
v korist družbi sv. Cirila in Metoda.

□□□□□□□□□□

Josip Stupica

jermer in sedlar
v Ljubljani, Slomškova ulica št. 6.

Priporočam svojo bogato zalogo najrazličnejših

konjskih oprav

krasno opremljene

kočije, druge vozove in najrazličnejšo

vpredno opravo

katero imam vedno v zalogi, kakor tudi vse

druge v sedlarsko obrt spadajoče potreb-

ne, ki jih obrabljene vozove in

konjske oprave.

□□□□□□□□□□

Jos. Rojina

modni atelije

: za gospode :

Ljubljana,

Franca Jožefa cesta 3.

Najnovejši londonski kroj.

Pristno angleško blago.

Elegantna izdelava.

Točno in solidno.

K 1-20 K 1-20

Kompletne

predtiskarija

v hiši.

Sablona s 16 monogrami, primerna za namizne prte, serviete, žepne robce in vseh vrst perila se dobiva pri

TONI JAGER

Ljubljana, Židovska ulica 5.

K 1-20 K 1-20

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

Mestni trg 10.

Velika izbira! Solidna postrežba!

Izboljšajte promet v svoji gostilni

2150 z izvrstnim cenim

plzenjskim pivom

iz Češke delniške pivovarne v Čeških Budejovicah.

Največja čisto slovanska pivovarna.

Zaloga v Ljubljani: V. H. Rohrmann.

Zaloge v Zagrebu, Trstu, Pulju, Zadru itd.

Poskusite to pivo v slovanskem grandhotelu „Balkan“ v Trstu, Via della Caserma in v slovanskem hotelu „Lacroma“ v Gradežu.

RAZNOŽEVANJE PISAVE POTOM STEKLENE PLOŠČE.

To je najnovejša iznajdba na tem polju, katero vpelemo pod imenom „Opalograph“ oddisi, ki so napravljeni s tem aparatom, ne izgledajo kot kopije ampak kakor originalna t.j. osebna pisma (posebno važno za odposiljatelje ponudbo itd.) Vsak nevarjen napravi lahko od vsakega s tinto in peresom ali pisalnim strojem zgotovljenega originala (tudi škica ali risba) več tisoč kopij v žaželjeni barvi (even. vsaka kopija v različni barvi). Aparat je zelo preprost in ne zahteva nobene stiskalnice in tudi ne pride nobena masa (želatin itd.) ali gosta tinta v poštev. Ceniki, vzorci tiska in reference znstoj. Brezobvezno razkazovanje.

THE REX Co., Ljubljana, Selenburgova ulica 7. Telefon št. 38.

Zaloga pisalnih in raznoževalnih strojev, njih potrebščin ter pisarniških oprav.

ANTON STACUL, Ljubljana,

priporoča najtopleje izvrstni

šampanjec

Kleinoschek Derby cuvée r  serv  e

□□□□□□□□□□

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje!

1 kg. sivga, dobrega, puljenega 2 K; boljsega 2-40 K; orima polbelega 2-80 K; belega 4 K; belega puhastega 5-10 K; kg velefinnega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; kg puha, sivga 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zenoullene postelje iz gostonitega rdečega, monkinga, nernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dlj, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 13 K, 14 K, 16 K, zglavnice 3 K, 3-50, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13 K, 14 K 70, 17 K 80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12 K 80, 14 K 80. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko. S Benisch, Dešenice št. 767, Češko.

□□□□□□□□□□

Prosimo, gospod doktor,

kaj pa je pravzaprav

Dr. Dralleja Malattine?

»Malattine, milostna, je metolsta krema za roke, slasten sok iz glicerina in strdi čudovitega učinka. — Nujna potreba za dosego sveže, lepe, žametnemeške zdrave in odporne kože. — V resnici ni nič boljsega proti rdeči krhki, razpokani koži.

Pušica K — 70 in 120 po vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah, trgovinah z milom in boljših brivnicah.

Juri Dralle, Hamburg (Bodenbach) na L.

□□□□□□□□□□

Obisk se želi.

Pesek, kremen, o padki kamna itd.

se dajo s cementom mešani porabiti z dr. Gasparyja

stroji in oblikami

za zidne kamene, strešno opeko, otle čoke, plošče, stopnice, cevi, betonske stebre, stropne kamene itd.

Tvornica strojev za

drobilne stroje in mešalne stroje

Dr. Gaspary & Co., Markranst  dt, Nem  cija

800

Rešitelji navedene zagonetke dobe po en fotografski aparat kot nagrado in sicer prvi in vsaki deseti, vsak peti pa ako je dama 1 parum, ako pa gospod fine toaletne milo.

Svojim pismenim rešitvam priložiti je K 1-20 v pošt. znamkah za poštino in manipulacijo do dne 10. marca 1914. Imena nagrajenih rešilcev se objavijo.

Ustmene, brzojavne, telefonične ali ekspresne rešitve se ne upoštevajo.

Naslov: Drogerija „ADRIJA“ Selenburgova ulica št. 5, Ljubljana.

Zadnjič je bil napačen termin 30. marca, pravilno moralo je biti 10. marca.

Trgovina z orožjem in c. kr. zaloga smodnika Lechner & Jungl, Gradec, Spargasse 1.

priloga po tiskarskih cenah kot
najboljše bralno orodje avtom. žepne
pištole, točno zastreljene sistemov
„Browning“, Steyr, „Mauser“ in
„Bayard“ samokresni najbogatejše iz-
bire že od K 5-50 naprej, Roberti in
karabinice, dvocevne lovske puške od 36 K naprej. Patrone, patronne stročnice itd. itd.
Cenovnik gratis in franko. 55 Cenovnik gratis in franko.

Mnogo denarja prihranijo kolesarji!!!

100% popusta dam na nizke cene svojega kataloga, ako svojo
potrebščino koles, pnevmatik in pritliklin do 15. aprila naročite pri
meni. Naročite torej takoj, kar potrebujete za svoje kolo! Pošljite
tako vse za popravilo, emajliranje, poniklanje. Zahtevajte veliki
katalog 1914 gratis in franko. Največja in najstarejša razpošiljalnica
za vozna kolesa in šivalne stroje

J. Weissberg, tvorniška zaloga, Dunaj II, Untere Donaustr. 23/II.

Slovensko dopisovanje.

609

Slovensko dopisovanje.

Prosim, oglejte si predležče
oblike nog in ne bodele prišli
težko do prepuščanja, da oblika
čevlja ne sme biti poljubna,
temveč obliki noge popolnoma
prilagojena. Človeške noge niso
vse enako oblikovane, vsaka
noga ima svoje posebnosti in
te posebnosti upoštevati je dolž-
nost vsakega izkušen. veččaka.
61 Poskusitepri.

Fran Szantnerju specialistu za ortopedična in anatomska
obuvala, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 4.

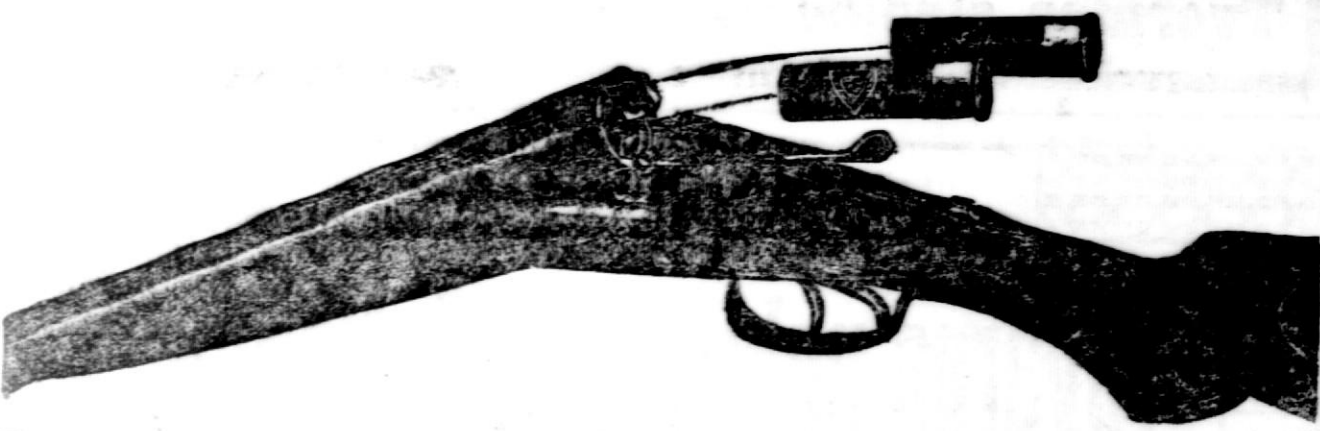

Paff najnovejši
brzošivalni stroji
so priznано najboljši.

713 Pouk šivanja in vezenja na stroj **brezplačen.**

Desetletno jamstvo. — Ceniki zastoj in poštnine prosto.

Ign. Vok specialna trgovina šivalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ulica šte. 7.

Ljubljana **Fr. Ševčik** Zidovska ul. 7.

puškar

priloga svojo **veliko zalogo** raznovrstnih

217

pušk in samokresov

lastnega izdelka, kakor tudi belgijskih, avstrijskih in čeških strojev
preizkušenih pušk, za katere jamčim za dober strel. Posebno pripo-
ročam lahke trocevke in puške Book s Kruppovimi cevmi za brez-
dimni smodnik. — Priporočam tudi

veliko zalogo vseh lovskih potrebščin

po najnižjih cenah.

Fopravila in naročbe se izvršujejo točno in zanesljivo.
Cenovniki na zahtevanje zastoj in poštnine prosto.

Perje

za postelje in puh

priloga po najnižjih cenah

EMIL KRAJEC

preje F. Hiti

Pred Skofijo šte. 20.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Največja zaloga navadnih do najfinjših
otroških vozičkov
in navadno do najfinjših

žime.

M. Pakič

v Ljubljani.

Nezmanim naročnikom se
pošlje s povzajem.

Ustanovljeno 1848.

Parno barvarstvo

ter kemično čiščenje in
snaženje oblek.

Apertura sukna.

JOS. REICH

Poljanski nasip - Ozka ulica št. 4.

Sprejemališče

Selenburgova ulica št. 3.

Postrežba točna. Solidne cene.

xx | xx | xx

A. Agnola

Ljubljana,

Dunajska cesta št. 13.

Izborna zaloga

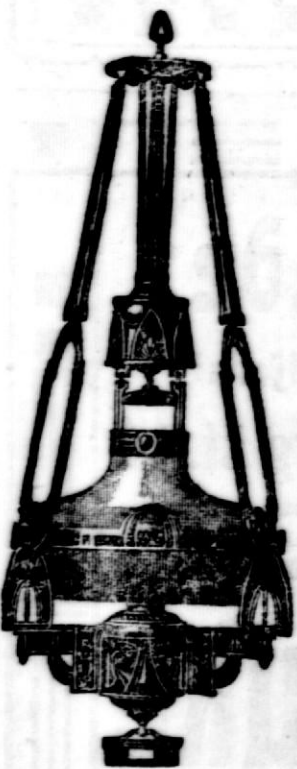
namiznih in na-

stropnih

svetiljk

najnovejše vrste

po nizkih cenah.

Zdrave, rdečelične otroke

hočete imeti?

Potem jim dajte uživati izboljšano, aro-
matično **ribje olje** iz lekarne pri zlatem
orlu. Vsak otrok uživa z lahkoto to ribje
olje iz katerega je popolnoma odstranjen
zoperni duh in vonj. I steklenica K 1-80.

**Zoper kašelj, zaslize-
nost in prehlajenje**

je v tem času za otroke najboljšo pre-
izkušeno in mnogostransko priporočen
trpetov sok. — I steklenica I krono.
Zaloga vseh tu- in inozemskih
specialitet ter preizkušenih do-
mačih zdravil.

Izborna toaletna sredstva „Ada“.

Vedno sveže gumijske specialitete

Oddajajo se tudi zdravila za

člane vseh belgijskih blagajen.

Razpošilja se 2krat na dan na vse strani.

Pharm. Mag.

Vinko Proházka
lekarna pri zlatem orlu

Ljubljana, Jurčičev trg št. 2.

Davek na špirit!!

Z ogromnim zvišanjem davka na špirit, ki je stopil v veljavo 1. februarja,
je nujno priporočati, da si vse spirituoze sami izdelujemo.

Oni reflektanti, ki bi si to izdelovanje radi uredili po praktični metodi in
s tem mnogo prihranili, naj se pod šifro „Grosse Ersparnisse 4351“
tako oglašijo na anončno ekspedico M. Dukes Nachf. d. d. Dunaj I/1, Wollzeile 9.
Izkušenega strokovnjaka postavi zadevna tvornica brezplačno na razpolago.

CERESIT

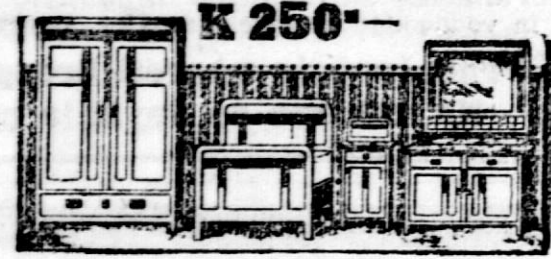
dela mokre kleti, vlažna
stanovanja
zajamčeno suha

IAREFERENCE. AVSTR. PATENT
ZASTON. ST. 36 PROSPEKT

Avstr. ceresitna družba zez. Dunaj XIX. Eisenbahnstrasse No 61. Tel. D. 252.

Prva dunajska tvornica pohištva
specialni zavod za popolne ženitninske opreme.

Cena te masivne sobe,
svetle ali temne.

K 250—

Na željo originalna risba
in lesni vzorec gratis.

MICHAEL WEISS Wt. Dunaj

VII., Breitegasse 5 in 6 c.

Zavod za kompletno opravljanje stanovanj, hotelov in vil vseh
vrst slogov in lesa od preproste do najfinije izvršitve. Oblazinjeno po-
hištvo najboljšo izvršitve po najnižjih cenah. — Kompletne obednice od
K 250— do K 2000—. Kuhinja, kompletna, bela ali siva od K 70—
do K 300—, Politirana sobna oprava od K 200— do K 900—. Posa-
mezni kosi v veliki izbiri čudovito ceno. Razpošiljanje na deželo strogo
vestno pod jamstvom. Patentni voz na razpolago.

Ilustrovani album za pohištvo proti vpošiljati 50 h v znamkah.

Plačilni pogoji po dogovoru.

Najkrajša in najcenejša pot v Ameriko

z modernimi velikimi brzoparniki iz

Ljubljane čez Antwerpen v New-York

je proga

Red Star Line
Rdeča zvezda

Na naših parnikih Finland, Kroonland,
Vaderland, Zeeland, Lapland in Samland,
ki oskrbujejo vsak teden ob sobotah redne vožnje
med Antwerpenom in Novim Yorkom je snaznost,
izborna hrana, vlijudna postrežba in spalnice po
novem urejene kajite za 2, 4 in 6 oseb, za vsakega
potnika eminentnega pomena, ter traja vožnja 7 dni.

Odhod iz Ljubljane vsak torek popoldne.

Naši parniki vozijo tudi na mesec po večkrat
čez Kanado v Severno Ameriko in je ta
vožnja izdatno cenejša kakor na Novi York

Pojasnila daje vladno potrjen zastopnik

Franc Dolenc
v Ljubljani,

Kolodvorska ulica odslej **šte. 35,**

od južnega kolodvora na desno poleg predilnice.

Brizgalnice

cevi, telovadno orodje in avtomobile

kupujte samo pri

R. A. Smekal, Zagreb

katere tvrdka se zdaj glasi:

2098

Sredljčna prodaja ognjegaasnih brizgalnic in potrebščin
telovadn. orodja in avtomobilov d. z. o. j. Praga-Smiehov
R. A. Smekal. V. I. Stratilek. V. K. Smekal.

Opozarjamo

da v zadnjem času razpošiljajo različne nemške tvrdke po svojem za-
stopniku v Zagrebu na gasilna društva nemške oznike in ponujajo
svoje blago. — Ne podpirajte jih, ker imate svojo slovensko tvrdko.

„Anker“

družba za živijensko in rentno zavarovanje na Dunaju
generalni zastop za v Gradcu, Herrengasse št. 18. in glavni zastop za
Kranjsko S. Gruška v Ljubljani prevzema

vseh vrst živijenska in rentna zavarovanja.

Svetovne police družbe so v smislu liberalnih zavarovalnih pogo-
jev že po kratkem obstanu neizpodbitne in nepropadne z avto-
matičnim podajanjem in ob skromni dodatni premiji obrnejo tudi

vojni riziko in invalidnostno sozavarovanje,

katero zadnje zavarovanje za slučaj invalidnosti poleg ustavitve
plačevanja premije tudi še garantira za ves čas trajanja zavarova-
vanja prejemanje rente v visokosti 10 odstotkov zavarovane
glavnice. — Od 1. januarja l. 1911. na novo uvedeni dividendi
načrt C. zagotavlja zavarovancu družbe izdatno

udeležbo dobička

ki se v polici sami v največjem delu garantira. — Pojasnila dajo
neobvezno in brezplačno generalni zastop v Gradcu ter
glavna zastopstva v Ljubljani, S. Gruška, v Celovcu
in Mariboru ter vsi gospodje inšpektorji in agenci.

Stanje zavarovanj Konec 1913 čez 600 milijonov kron
Aktiv Konec 1913 čez 200 milijonov kron
Izplačili Konec 1913 čez 400 milijonov kron

Osebe, ki imajo zveze v belgijskih krogih, se vabijo
da prevzame naše zastopstvo.

Nepremocijivost betonske in betona apna malta.

Osušenje vlažnih zidov in prostorov.

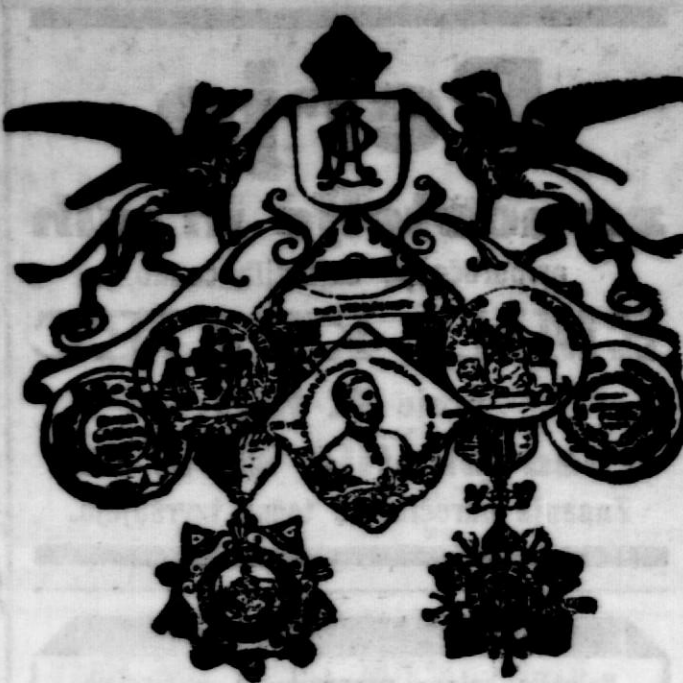
Proti vremenu odporne stene, kamne liže do in iznad s belim apnom povzroči samo

„STEARIT“

Neutrpijiv za
vsako novo stavbo.

Zahtevajte prospekt G. ed
kemične tvornice Traiskirchen pri Dunaju, Lieblein & Co.

Prodajna pisarna in zaloga F. F. Vidlo & Co. v Ljubljani.

Anton Presker
krojač

Ljubljana, Sv. Petra c. 16

prilporeča svojo

veliko zalogo gotovih oblek
za gospode in dečke, jopice
in plaščev za gospe, nepre-
močljivih havelokov itd. itd.

Obleke po meri se po najnovejših vzor-
cih in najnižjih cenah izvršujejo.

**Pekarija,
slaščičarna
in kavarna**
Jak. Zalaznik

Stari trg št. 21.

Filiale:

Glavni trg št. 6,
Kolodvorska ulica št. 6.

G. Čadež
v Ljubljani

Mestni trg št. 14

poleg Urbančeve manu. trgovine
priporoča

klobuke

čepice, razno moške perilo,
kravate, ovratnike itd. itd.
Blago imam solidno, cene
zmerne. Postrežem točno.

L. MIKUSCH

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo veliko izber
dežnikov in solnčnikov.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Tovarna oljnatih barv, laka in firneža

Usta-
novljena
L. 1842.

Telefon
številka
154.

BRATA EBERL

črkoslikarja, lakirarja, stavbna

in pohištvena pleskarja

Prodajalnica:
Miklošičeva ulica št. 6.
nasproti hotela „Union“.

Ljubljana

Delavnica:
Igriška ulica št. 6.
Električna sila.

Triumph
Štedilnike, peči,
trajno gorilne vlože
(za uzidat v lončene peči)

uastvvena znamka

ceniki zastorj!
Do lačni nastovi se usakemu razrari jo.

Triumph tovarna
Štedilnikov in peči z.z.o.z. Wels
Gorenje Avstrijsko.

Žaghi polno jarmenik in
stroji za obdelovanje lesa
vseh vrst zlasti patentni
brzodelni jarmenik, jarmeniki
cepilniki, (samice), benečan-
ski jarmenik
enolistni in dvolistni.

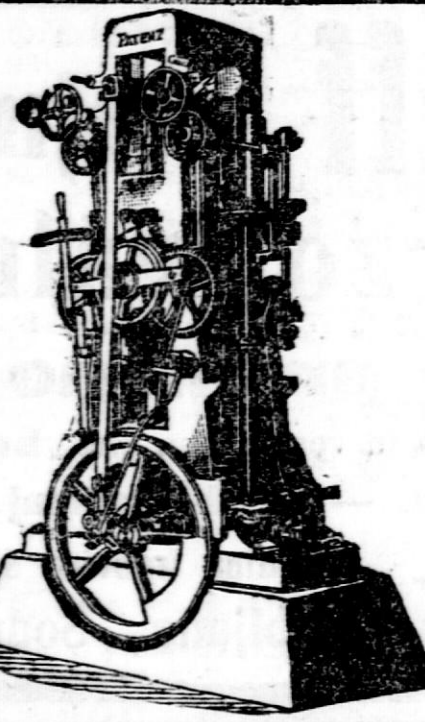
Vsi stroji za mizarje,
kolarje, strugarje, so-
darje, tesarje itd. itd.

Vsi stroji
za izdelovanje pohištva
iz vpojenega lesa.

Stroji za lupljenje lesa.

Stroji za lesno volno.

Tvornica strojev G. TUNNIES, Ljubljana P.

TURBINE
za vse vodne razmere
z največjo izrabljivostjo.
Precizijski regulatorji.

Patent prijavljen.

MODERNE

TRANSMISIJE.

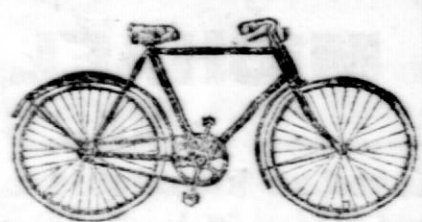
Prevzem kompl. tvor-
niških oprav za vso
lesno industrijo. :
Najfinije reference mnogo-
vrstnih obratov tu in v ino-
zemstvu. Sedaj se izdeluje
turbinska naprava za
I. kranjsko elektr. cen-
tralo: 2 turbini po 1600
konjskih sil.

Ivan Jax & sin

v Ljubljani, Dunajska cesta 15

priporoča svojo bogato zalogo

vozniških koles

Šivalni stroji
za rodbino in obrt.

Brezplačni kurzi za
vezenje v hiši.

Pisalni stroji
„ADLER“,
pletilni stroji
vseh velikosti.

J. POGAČNIK

Zaloga pohištva in
tapetniškega blaga.

mizarstvo.

Ljubljana, Marije Te-
rezije c. 11 (Kolizej).

Zaloga spalnih ter je-
dilnih sob v različnih
: najnovejših slogih. :

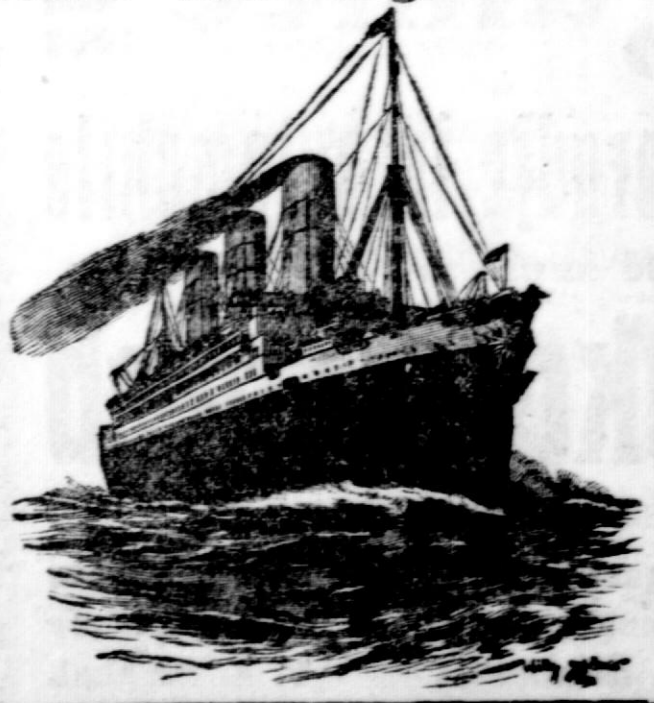
Zaloga otomanov, di-
vanov, žimnic :
in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu
350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni
omarici, 1 umivalnik z marmor. ploščo in ogledalom.

Potniki v Ameriko!

ki so previdni, se vozijo dandanes samo z
najnovejšimi parniki „Velikani“ preko
Hamburga.

Največji parnik na svetu je

„Imperator“.

Dolg je 920 čevljev (280 metrov),
nosi 50.000 ton ter je prva ladja
na 4 vijake, dočim so bili dosedaj
največji in najhitrejši parniki samo
na 2 vijake. „Imperator“ je
široko morje preplul v 20 dneh
trikrat ter se je moral pri tem še
v Hamburgu in v New Yorku z
izkladanjem in nakladanjem po
poldrugi dan muditi.

Morska vožnja v 6 do 6 1/2 dneh
se popolnoma jamči.

O prvi vožnji „Imperatorja“
piše „Glas Naroda“ iz New-Yorka:
„Imperator“ je višek moderne
tehnike. Popotanje strojev se čisto
nič ne sliši. Ladja pluje tako mirno,
da človek skoraj ne ve, da je na
vodni ter se niti malo ne da pri-
merjati z drugimi morskimi veli-
kani. Približno tako so urejeni
tudi drugi „Velikani“ Hamburg-
Amerika linije. Vsi imajo v III.
razredu sobe z 2, 4, ali k več-
jem s 6 posteljami. Hrana je
obila in dobra. Taki „Velikani“ so
poleg „Imperatorja“: Kaiserin
Auguste Viktoria (25.000 ton),
„Amerika“ (24.000 ton), „Cleve-
land“ in „Cincinnati“ (po 20.000

ton) itd. Važno! Vsak potnik dobi pri meni pismeno garancijo, da je prost
vseh stroškov za hrano in stanovanje, kakor hitro se pripelje v Hamburg. —
2558 Vsakojaka pojavnica daje brezplačno:

FR. SEUNIG,

Ljubljana, Kolodvorska ulica,
velika številka 28.

Kakršna gnojitev — taka žetev!

Tomasova žlindra

znamke zvezde
Stern Marka

preizkušeno in poceni fosforno kislino umet. gnojilo za spomladansko setev.

Gotov učinek!

Visok donesek!

Tomasovo žlindro zajamčeno čiste in polnoodstotne vrste prodaja v plom-
biranih, z označbo odstotkov in varstveno znamko opremljenih vrečah.

Veletrgovina „Merkur“ Peter Majdič v Celju,

kjer je prodajališče tvrdke Thomasphosphatfabriken G. m. b. H. Berlin W 35.

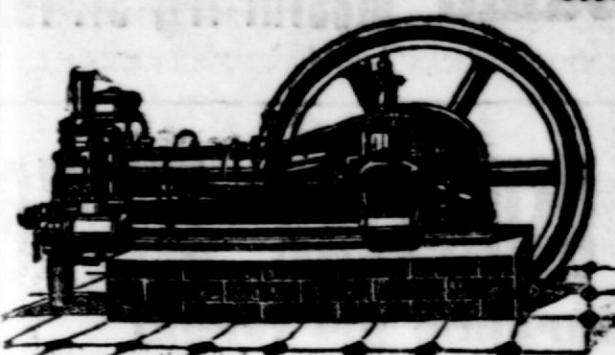
Istotam je tudi bogata zaloga vsakovrstnega železninarskega blaga

in se priporoča po najnižjih cenah:

604

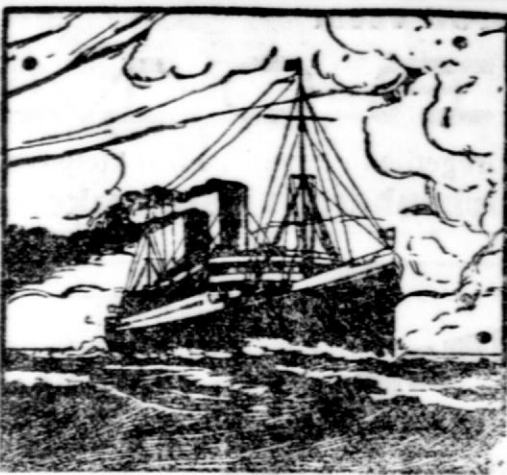
palično železo, jeklo, pločevina v vse svrhe, žica, bodeča žica,
mreže za ograje, okovje za stavbe, orodje za ključavnice, kovače,
mizarje, strugarje, tesarje itd., pristno ameriške žage in sekire
itd. na debelo in drobno. — Umetna gnojila v celih vagonih.

Svetovno znani! Originalni motorji „Otto“

3981 za bencin, bencol, petrolin, surovo olje, sesalni plin, svetilni plin itd.
Motorji za surovo olje „sistem Diesel“. Bencinove lekomebilo.
Najmodernejša konstrukcija.
Največja tvornost! Najvarčnejši obrat!
Deset prodanih čez 118.000 motorjev z 1.220.000 konjsk. silami.
Specialni prospekt 541 gratis.

Langen & Wolf, Dunaj X., Laxenburgerstr. 53. sl.

Potniki v Severno in Južno Ameriko se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst — New York, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Santos itd.

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vijakoma, električno razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, posteljo, kopeli itd.

ODHOD PARNIKOV: V Severno Ameriko vsako soboto, v Južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vožnja iz Trsta v Kanado: (Portland, Quebec, Montreal) vsaki mesec enkrat.

Vsakovrstna pojasnila daje radevolje brezplačno in prodaja vozne liste glavni zastopnik za 40

Kranjsko, Stajersko in Koroško

SIMON KMETETZ, Ljubljana, Kolodvorska ul. 26.

ALFONZ BREZNIK

učitelj Glasbene Matice in edini zaprišežen strokovnjak c. kr. deželnega sodišča.

Ljubljana, Kongresni trg 15.

(Nasproti nunske cerkve.)

Največja in najposobnejša trdka in izposojevalnica klavirjev in harmonijev

na jugu Avstrije. — Velikanska zaloga vsega glasbenega orodja, strun in muzikalj.

Edini založnik dvornih in komornih tvornic: Bösendorfer, Hözl & Heitzmann, Förster, Ehrbar, Gebrüder Stingl, Rud. Stelzhammer, Czapka, Lauberger & Gloss.

Hofmann in Hofberg (amerik. harmonij).

Obroki od K 15.— naprej. Najbogatejša izbira v vseh modernih slogih in lesnih barvah. Oglejte si klavirje z angleško ponavljajočo mehaniko. 10 letna postavne obvezna garancija. Najemnina najnižja. Zamena najugodnejša. Uglasevanje ter popravila strokovno in ceno. Ker imam zgoraj navedene prve fabrikate izključno le jaz za Kranjsko v zalogi, svarim pred nakupom falsifikatov in navideznega „pofelma“ pri križcih, ki se drzno govorijo o „dobrem blagu“, da si nimajo ni jednega pomembnega fabrikata v zalogi.

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1.
Ceniki franko.

Blaž Jesenko

Ljubljana, Stari trg 11

priporoč

klobuke

cilindre, čepice itd.

najnovejšo fasono

po najnižji ceni.

Ilustrovani ceniki zastoj in poštnine prosto

Popravila in preobleke
: točno in ceno. :

Najcenejše

Popravila in preobleke
: točno in ceno. :

dežnike
in solčnike

domačega izdelka priporoč

tvornica dežnikov in solčnikov

Jos. Vidmar

Ljubljana

Pred Skofijo 19 — Prešernova ulica 4.

Teodor Korn

(poprej Henrik Korn)

pokrivalec streh in klepar, vpetjalec strelovodov, ter instalater vodevodov
Ljubljana, Poljanska cesta št. 8.

Priporoč se sl. občinstvu za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z

asbest-cementnim škrljem (Eternit) paleni Matschek z izbočno in ploščnato opeko, tesno-cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

Mišna in kuhinjska oprava. Posteljena posoda.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in pošt. prosto.

F.K. Kaiser, puškar

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6

priporoč svojo bogato zalogo raznovrstnih pušk in samokresov lovskih potrebnih, vseh del koles (bicklov) kakor tudi

metalni ogenj po najnižjih cenah.

Popravila pušk, samokresov in biciklov točno in solidno.

Cenovnik zastoj in poštnine prosto.

Pazite
na
etiketo!

Javna dražba hiše

Dne 2. marca 1914 se bode prodajala na javni dražbi

hiša štev. 10 v Soteski v Ljubljani.

Cenjena je na 29.900 kron.

Najemnina donša 2800 kron.

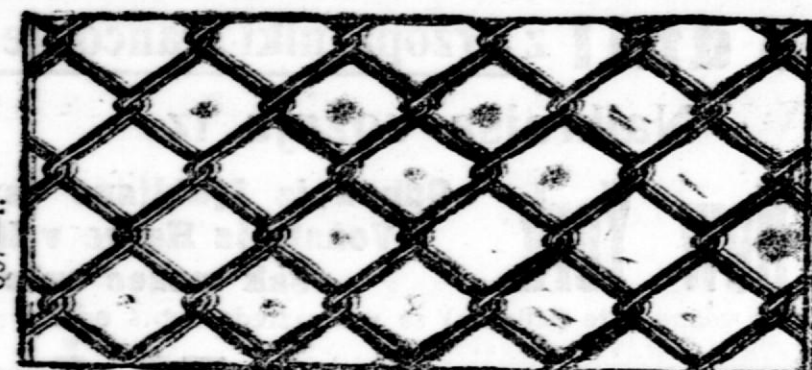
Priprava je posebno za kako obrt. Najmanjši ponudek znaša 15.000 K.

Kupci se prijazno vabijo.

Kupci se prijazno vabijo.

Štiriglate strojne žične pletenine

surove ali na ognju pocinkane, vseh debelosti in širokosti pentelj

posebno pripravne za ograjevanje gozdov, travnikov, vrtov, in voliere, okenske mreže ter mreže za pesek in gramoz, dalje razstavljal za ograjevanje, različnih debelosti jeklena bodeča žica za plotove, vočkrat sukana, šestročlata, v ognju pocinkana strojna žičasta pletenina za varstvo proti zajcem, pasjake, fazanerije, voliere, law-tenise, Rabbizove stene, monirske stavbe, žičaste in ograje iz kovanega železa, stopniške ograje, okenske mreže, ograje za grobe, proboce, probole in balkone ter vsa zadnje fabrikate dobavljajo po najnižjih cenah po priznani najboljši kakovosti

Hutter & Schrantz d. d., Dunaj VI., Windmühlg. 26/42

tvornica sitarskega in klobučevinastega blaga.

Vzorci in vsa pojasnila gratis in franko. Dobiva se pri vseh večjih trgovinah z železino.

Samo pri A. Šarcu

Ljubljana, Šelenburgova ul. 5, Ljubljana

dobite najokusnejše

nevestinske opreme

od najprostejše do najfinejše izvršitve, dalje

perilo za gospode, dame in otroke

vse lastnega izdelka po najnižjih cenah, kar si je le misliti moči

Priložnostni nakup: kos šifona, 15 mt. = K 8-20.

Največja izbira švicarskih vezanin.

Posteljno perje in puh po vseh cenah.

Avstrijska

BROWN BOVERI WERKE D. D.

Dunaj X., Gudrunstrasse 187.

Dunaj X., Gudrunstrasse 187.

Inženirska pisarna v Trstu,

Riva Pescatori št. 20.

Riva Pescatori št. 20.

Elektromotori in dinami vsake vrste.

Mestne centrale, podeželne centrale, električne razsvetljevalne naprave in naprave za prenos električne sile itd. Specialne električne oprave za rudnike in fužine, predilnice, tkalnice itd. fazni kompenzatorji, indukcijski urejevalci, brzoorejvalci itd. električne železnice vsake vrste, — električne „oprave za vse industrije in obrti.“

lastne podružnice in zastopstva v Gradcu, Innsbuku, Lincu, Moravski Ostravi, Mor. Šumbergu, Teplicah, Trstu, Pragi, Pulju, Čmrovcih, Sarajevu, Beogradu, Sofiji, Bukarešti, Atenah.

Za Galicijo in Bukovino: Električna deln. družba, prej Soholnicki & Wiśniewski, Lwow, Słowackiego 18, Krakow Dominikanska ulica 3.

Za Ogrsko: Vereinigte Elektrizitäts & Maschinenfabriks Aktiengesellschaft, Budapest V., Merlég u. 3. Ulpest pri Budapestu.

799

Perilo za polnopravni zavod v zalogi. Izdelovanje nevestinskih oprem. Perilo za deteta v zalogi.

Ustanovljeno 1870.

Moško, damsko in otroško

perilo

lastnega izdelka

daleč znano zaradi izbornega kroja, točnega dela, zmernih cen priporoč

C. J. HAMANN

dobavitelj perila ces. in kralj. Visokosti, častniških uniformiranj, zavodov, samostanov i. t. d. v

LJUBLJANI.

Perilo po meri se izgotavlja najhitreje. Istotam prva kranjska pralnica in likalnica moškega perila. Motorni obrat.

Največje varovanje perila. Najnovejši stroji.

Perilo se na način prve dunajske čistilnice zlika brezhibno kakor novo in se vse do srede poslane perilo zgotovi v soboto tistega tedna.

Priznana najpoštenejša postrežba.

Posteljno perje, puh in kapot.

Dr. Gustav Jägerovo volneno perilo. Dr. Perlo TETRA. Kopalno perilo. Dr. Lehmann zdravišveno perilo.

Sporiti predmeti. Vrednoti izdelki.

Novosti za pomladno sezono

kakor tudi

OBLEKE PO MERI
najnovejše oblike priPri nakupu različnega oblačilnega blaga se
blagovolite obrniti na trvdko**A. & E. Skaberné**

Mestni trg 10.

Na debelo in drobno.

Obstoji od leta 1883.

Izredno nizke cene!

Fran Sax, elektrotehnik

Ljubljana, Rimska cesta št. 19

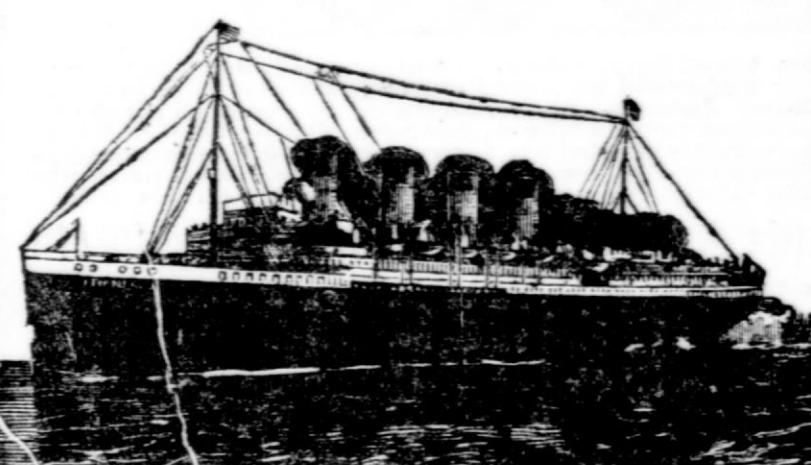
oblastv. konc. inštalater za električne naprave, luči, prenos
sile, dalje hišnih zvonil, telefonov itd. Strelvodne naprave!
Poprava v stroko spadajočih del. V zalogi blago prve vrste, pro-
računi na razpolago. Opremljen sem z najboljšimi in najno-
vejšimi preskuševalnimi aparati. — Cene in delo solidno!**Samo 5 dni! z brzoparniki francoske družbe.**

Najkrajša vožnja iz

Havre v New York.Odhod iz Ljubljane vsak torek.
Vožnja iz Havre v Kanado
vsak mesec enkrat.

Veljavne vozne liste (šifkarte) za vse razrede dobiš edino pri

3439

Ed. Šmardaoblastveno potrdila po-
tovaina pisarna

v Ljubljani, Dunajska cesta 18

v hiši Kmetске posojilnice,

nasproti gostilne pri „Figovu“.

Vozne listke iz Amerike

v staro domovino po naj-
nižji ceni. Izdaja vozne

listke po vseh železnicah

za prirejanje zabavnih in

romarskih viakov. Vsa po-
jasnila istotam brezplačno

Priporočamo specialno

damsko in otroško konfekcijo

zelo solidne tvrdke

M. Kristofič-Bučar

Ljubljana, Stari trg št. 9. — Lastna hiša.

Najnovejše

KOSTUME

Najnovejša

BLUZE

: Domače obleke. :

Praški plašči.

Moško, damsko, perilo.

Športne čepice, moderce.

KRILA**Otroške oblekice in obleke za mladenke.**

Higienično perilo in druge potrebščine za novorojenčke.

Pošilja na izbiro tudi na deželo.

Kava cenejša!Najfinejša biserna zrnata kava soja,
enakomerno žgana, izborne dobrote
in izdatnosti. Ni žito ali slad. Raz-
pošiljanje na vse kraje Avstrije in
Ogrske. Poštni zavitek čistih 4 1/2 kg za**K 4-80 franko.**Najcenejši in najboljši kavi podobni
predmet. Naroča se pri žgaleci
kavi „Santosa“, Kralj Vito-
hrady 1573. Četko. 710**Za moške in ženske.****Brez vbrizgavanja**v nekaj malo dneh celo najbolj
zanemarjene toke **boleznj sečne**
cevi ozdravi**Ursin-Tecton.**

1 škatlja s 100 kroglicami K 5

Za popolno ozdravljenje zado-
stujeta 2 škatli. Izdelovalec:

The Ursin Chemical Co., London.

Naroča se v glavni zalogi:

E. LEDERER, lekarnar,**BUDAPEŠTA IV., Museumring 21.**

POZOR!

POZOR!

Cvetlični salon
Viktor Bajt

Selenburgova ul. 6, zraven glavne pošte.

Sopki, venci s trakovi in napisi se
izdelujejo po najnižjih cenah. Delo
okusno vezano. Velika zaloga krasnih
suhin vencev.

Priporoča se z odličnim spoštovanjem

Viktor Bajt.Naslov za brzojavi:
Viktor Bajt, cvetlični salon, Ljubljana.**Trgovski pomočnik usnjarske stroke**

vojaščine prost, se sprejme pri trvdki

Josip Seunig, Ljubljana**Gleichenberski Emin in Konstantinov vrelec :: (močnejši) ::**

preizkušen pomoček proti vsem

3718

K A T A R O Mdobavljajo trgovine z zdravinskimi vodami, lekarne, drogerije in kopališko ravnanje.
Sezija 15. maja—oktobra. **Gleichenberg na Štajerskem.**

Brez konkurence!

F. L. Popper čevljiza gospode in gospe so nogam
najbolj priležni, lični in najboljše
kakovosti. Napredaj samo pri**JULIJ STOR, Ljubljana**

Prešernova ulica št. 5.

Goysserski čevlji za turiste, higijenični
čevlji za otroke in Lawn-tennis-čevlji.**K 12-50—16-50.****Ivan Bizovičar**

umetni in trgovski vrtnar

Ljubljana, Kolezijska ulica št. 16

priporoča slavnemu občinstvu svoje bogato
opremljeno vrtnarstvo, kakor tudi okusno
:: izdelane vence, šopke in trakove. ::Dalje ima na razpolago
:: za izposojevanje ::
ob mrtvaških odrih
drevesne cvetlice,
kakor tudi najfi-
nejše dekoracijske
cvetlice za dvorane
:: in balkone. ::Imam tudi vsakovrstne
sadike do najzlahnej-
ših cvetlic in zelenjadi.
Sprejemam tudi naro-
čila za na deželo. Vsa
naročila se izvršujejo
:: točno in solidno. ::
Brzojavke: **I. Bizovičar,**
:: vrtnar, Ljubljana. ::

Delniški kapital: 150.000.000 kron.

Rezervni zaklad: 95.000.000 kron.

Podružnica o. kr. priv.

Avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50, v lastnem poslopu

Sprejema **vloge** proti **hranilnim knjižicam**, katere obrestuje od dne vplačila do dne dviga; rentni davek plačuje zavod sam
vloge na obrestovanje v tekočem računu, na giro-račun in proti blagajniškim listom najugodnejše. — **Zavod**dovoljuje **kredite** v tekočem računu, nadalje **stavno, hipotekarno, carin-**
ske, davčno jamstvene kredite, remburzne kredite itd.,
eskomptura **menice** in **devize** ter preskrbuje njih inkaso,
izdaja **nakazila, kreditna in priporočila pisma** na vsa tržišča tu- in inozemstva,
prodaja in **kupuje** tu- in inozemske **rente, zastavnice, dolnice** in **sredke** ter daje
vestne nasvete pri **nalaganju kapitala**,
izvršuje vse posle pri založitvi **vojaške-ženitvenih kavolj**, nadalje **kavolj** in **vadij**,
potrebni za udeležbo pri razpisanih **ofertih**,
sprejema **vrednostne papirje** v svrhu njih **shrambe in uprave**,oddaja proti **ognju** in **vloemu** sigurne **samoshrambe** (Safe-Deposits) pod lastnim
zaklepom stranke ter sprejema **vrednostne predmete** (precioze) v hranitev,
zavaruje sredke in izžrebanju podvržene **vrednostne papirje** proti **kurznej izgubi**
ter oskrbuje brezplačno **revizije** izžrebajočih efektov,
vnovčuje **kupene, izžrebane vrednostne papirje** in **valute**,
dovoljuje **prodajne na blago, vrednostne papirje** ter sprejema **borzna naročila**
za tu- in inozemske **borze**,
preskrbuje za svoje komitente **trgovske informacije** na vseh tu- in inozemskih
tržiščih, itd. itd.Centrala na Dunaju; Podružnice: **Bolcan, Bregenc, Brno, Celovec, Dunaj VI., Feldkirch, Jablanice, Gorica, Inomost, Karlovi vari, Liberce,**
Ljubljana, Lvov, Mor. Ostrava, Olomuc, Opava, Pulj, Praga, Toplice na Češkem, Trst, Warnsdorf.